

**A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
2021. ÉVI MUNKATERVE**

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló.....	3
II. Működési feltételek	7
II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek	7
II.2. 2021. évben az ingatlanfejlesztés keretében kiemelten kezelendő feladatok	9
II.3. Informatikai infrastruktúra	10
III. Szakmai tevékenység	11
III.1. Az illetékességi terület felügyelete.....	11
III.2. Állománygyarapodás	14
III.2.1. Illetékességi terület	14
III.2.2. Gyűjtőkör.....	14
III.3. Állományvédelem és reprográfia.....	15
III.3.1. Általános tevékenység.....	15
III.3.2. Restaurálás, konzerválás	19
III.3.3. Könyvkötészeti munkák	19
III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás)	19
III.4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	20
III. 5. Rendszerezés, rendezés.....	25
III.5.1. Alapszintű rendezés	25
III.5.2. Középszintű rendezés	25
III.5.3. Darabszintű rendezés.....	27
III.5.4. Ellenőrző rendezés.....	27
III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzeteles, átrendezés)	28
III. 6. Selejtezés	29
III. 7. Segédletkészítés.....	30
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat	34
III.8.1. Általános feladatok.....	34
III.8.2. Szervezeti, infrastrukturális és személyi adottságok.....	35
III.8.3. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése	35
III.8.4. A kutatók tájékoztatása.....	36
III.8.5. Ügyfélszolgálati tevékenység.....	37
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység	38
III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység.....	39
III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia	40
III.10.2. Könyvbemutatók.....	40
III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények.....	41
III.10.4. Kiállítások.....	42
III. 11. Könyvtári munka.....	45
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	45
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok	46
III. 14. Pályázatok	50
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés	52

I. Vezetői összefoglaló

A Magyar Nemzeti Levéltár a magyar állam egyik jelentős nemzeti intézménye, közigazgatási feladatokat is ellátó kulturális, tudományos közgyűjtemény. Alapvető, jogszabályban megfogalmazott feladatainak, és az intézmény küldetésének megfelelően végzi a tevékenységét. Évek óta stabil gazdálkodás és folyamatos magas színvonalú szakmai munka jellemző az MNL-re. 2020 legnagyobb eredménye, hogy a fenntartó is felfigyelt az eredményekre, és kormánydöntés született az MNL Országos Levéltára fejlesztéséről, továbbá a megyei levéltárakat is érintő szakmai feladatról.

HAZAI JELENTŐSEBB PROJEKTEK:

Magyarország Kormánya 1175/2018. (III. 28.) sz. határozatában fogadta el a **Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia** (KDS) 2018–2021 akciótervét. A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) ágazati aggregátorként kiemelt szereplője a központi projektnek. Az első szakasz 2020. évi befejezésekor megújult az *Oktatólapok* és az *AdatbázisokOnline* felület. Utóbbin a magyar levéltárügyben példa nélkül álló tartalommegosztás kezdődik 2021 tavaszán. Ezzel nemcsak jelentős állampolgári igényeket elégítünk ki, de a sajnálatos pandémiás helyzet miatt interaktív online oktatási felületeket is teremtünk.

A **1107/2018. (III. 19.) Korm. határozat** a Magyar Nemzeti Levéltár átfogó megújításának irányairól, kiemelten a levéltárpedagógiai feladatok és a magyar vonatkozású külföldi levéltári anyag kutatásának fejlesztésével összefüggő folyamatos feladatokról szól. 2021-ben a családtörténeti kutatások módszertanának elmélyítése és az interaktív levéltárpedagógia lesznek a kiemelt célok.

2019. április 8-án a Magyar Nemzeti Levéltár és az Orosz Állami Hadilevéltár (RGVA) egyezményt kötött a **második világháború idején a Vörös Hadsereg által foglyul ejtett és a Szovjetunióba hurcolt magyar nemzetiségű személyek nyilvántartó kartonjainak** digitális átadásáról. Az együttműködési egyezmény értelmében 2019. december 1-ig összesen 682 131 nyilvántartó karton másolata került az MNL-hez, továbbá a kartonok legfontosabb adatait orosz nyelven tartalmazó Access adatbázis. 2020 márciusában sikerült tisztítani és validálni az állományt (681. 955 karton, közel 1.500.000 jpeg és 17 millió adatsor), és megkezdődött az adatok feldolgozása, fordítása, a ki publikálás jogszabályi feltételeinek megteremtése.

2021 tavaszára időzítjük a kartonok nyilvánosságra hozatalát, de a munka nem áll le, hanem folyamatosan tisztítjuk az állományt, ellenőrizzük, pontosítjuk az adatokat. Megteremtjük a lehetőségét, hogy a hozzátartozók is segítsék a feldolgozást.

A NEB támogatásával 2021-ben is folytatódik a **PártÁllamPárt** (az MDP, MSZMP tisztségviselőinek, illetve a megyei tanácsi apparátus archontológiája) adatbázis feltöltése. A magyar kommunista pártok funkcionáriusai után a cél a megyei tanácsi vezetők karrierútjának rögzítése.

Nagyszerű kiállításaink sorát 2020-ban egy igen látványos kiállítással folytatjuk. A *Nemzet emlékezete* című kiállítás a magyar történelem elmúlt 1000 évének legfontosabb dokumentumait tárja az érdeklődők elé. A kiállítás a pandémiás helyzet miatt alig volt látogatható, de óriási érdeklődés mutatkozott az iskolai partnereink részéről, ezért 2021-ben is marad a Nemzet emlékezete, bízva a járvány eredményes visszaszorításában.

KIEMELT PROJEKTEK:

A 2020. december végén nyilvánosságra hozott kormánydöntések közül különösen a **1991/2020. (XII. 23.) Korm. határozat** – A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Lángliliom utcai levéltári létesítményének korszerűsítéséről és bővítéséről – generál majd több feladatot, mert a megvalósítás felelőse az MNL, a Kultúráért Felelős Államtitkárság segítségével. Ugyanakkor a **1990/2020. (XII. 23.) Korm. határozat** – Az Országos Villamos Teherelosztó ingatlan revitalizációjáról, a Magyar Nemzeti Levéltár főépületének felújításáról és északnyugati szárnyának rekonstrukciójáról – megvalósításáért a Várkapitányság felel, de a Levéltár részéről ez rendszeres támogatást fog jelenteni.

A **1989/2020. (XII. 23.) Korm. határozat** – A családtörténeti kutatások elősegítéséhez és a családtörténeti források széleskörű bemutatásához szükséges intézkedésekről – eredményeként létrejövő kutatóbázis majd csak 2022-től indul, de az előkészítése, a szakmai munka megalapozása az mindenképpen 2021. évi kiemelt feladat lesz.

KIEMELT NEMZETKÖZI PROJEKTEK:

2021-ben is folytatódik a Spanyol Nemzeti Levéltár által koordinált **Digital Treasures** projekt, amelynek keretében ráadásul az ősztől egy évig negyedévente váltakozó tematikával egy látványos kiállítást is Budapestre hozunk a Várkert Bazárba. Az Europeana Alapítvánnyal együttműködésben valósítjuk meg az **EuropeanaSport** projektünket, amelynek célja izgalmas sport vonatkozású tartalom és metaadatok hozzáférhetővé tétele az Europeana Portálon. Megyei tagintézményeink pedig **regionális együttműködési projekteket** valósítanak meg és készítenek elő. Ide csatlakoznak az MNL által központilag és regionálisan is kiemelten kezelt *levéltárpedagógiai és módszertani képzések* is. A 2017-ben megkezdett és sikeres programot a pandémiás helyzetben nem tudtuk

hatékonyan folytatni, de kihasználtuk az időt a keretek újragondolására is, és új tartalmakat is előállítottunk a folytatáshoz.

SZERVEZETI ÁTALAKÍTÁS:

A 2020-ban lezajlott jogállásváltás miatt elvárt a szervezeti struktúra újbóli megfogalmazása, az új **SZMSZ** elkészítése. Ez akkor célravezető, ha átgondolásra kerül a szervezeti felépítés. Az új SZMSZ-ben a legfontosabb átalakítás a kiemelt projektként kezelt kormányhatározatok eredményes végrehajtása miatt, és a 2012-es integráció újabb szakasza, az egységes levéltárszakmai tudás megszilárdítása érdekében történik. Az ingatlanportfólió változása szükségszerűen maga után vonja az MNL telephelyeit felsoroló **Alapító Okirat** módosítását is.

INFRASTRUKTÚRA:

Az Országos Levéltár tervezett új épülete mellett a megyei levéltárak infrastrukturális fejlesztése továbbra is fő feladat. Erőinkhez mérten igyekszünk a megyei tagintézmények akkut ingatlan és gépjármű problémáit kezelni. 2021 folyamán csak kisebb fejlesztések valósulhatnak meg. Nagyobb horderejű a miskolci új levéltár (**Miskolci Egyetem Tudásközpont** – MNL BAZML új központi épülete) építése. 2021-ben talán megkezdődhet a kivitelezés, miután a pályázatok már lezárultak. **Szekszárdon** is folyamatban van új levéltári épület kialakítása a Modern Városok Program keretében.

A vezetői összefoglalóban a Magyar Nemzeti Levéltár kiemelt programjai és céljai kerültek bemutatásra. A 2021. évben előttünk álló feladatokat a részletesen kidolgozott terv tartalmazza.

ÉRINTETT SZERVEZETI EGYSÉGEK

KÖZPONTI SZERVEZETI EGYSÉGEK

Főigazgatói Titkárság (FT)

Közművelődési és közönségkapcsolati Osztály

Jogi és Humánerőforrás-gazdálkodási Főosztály

Humánerőforrás-gazdálkodási Osztály

Tudományos Igazgatóság (TI)

Projekt Igazgatóság (PIG)

Gazdasági Igazgatóság (GI)

Pénzügyi és Kontrolling Főosztály

Számviteli Osztály

Pénzügyi Osztály

Vagyongazdálkodási Főosztály

Műszaki és Létesítmény-üzemeltetési Osztály

Beruházási Osztály

Közbeszerzési Csoport

Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniók projektek Igazgatósága (NKEUI)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Reprográfiai Osztály

Szakmai Koordinációs Igazgatóság

Iratkezelés-felügyeleti Osztály (IFO)

Állományvédelmi Osztály (ÁRO)

Ügyfélszolgálati Főosztály (ÜF)

Elektronikus Nyilvántartások Főosztálya (ENYF)

MNL ORSZÁGOS LEVÉLTÁRA (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya (1945 e. KF)

1945 utáni Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya (1945 u. KPF)

Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya (MGYF)

Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF)

1945 utáni Gazdasági Kormányzervek Osztálya

Gazdasági Szervek Osztálya

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtári Főosztály

AZ MNL MEGYEI TAGINTÉZMÉNYEI

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád-Csanád Megyei Levéltára (MNL CSCSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)

Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)

Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)

Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)

Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II. Működési feltételek

II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek

A Magyar Nemzeti Levéltár az elmúlt években alkalmazott szigorú és takarékos gazdálkodását kívánja folytatni 2021. évben is. Ez a gyakorlat – különös tekintettel a pandémiás helyzet okozta szakmai és pénzügyi nehézségekre – hozzájárult a költségvetés stabilitásához, a likviditás megőrzéséhez, az intézményhálózat működtetéséhez. A megyei levéltárak továbbra is a részükre jóváhagyott dologi előirányzatból gazdálkodnak a központi irányítás felügyelete mellett.

2019. január 1-től a Gazdasági Igazgatóság a Forrás.Net Integrált gazdasági ügyviteli rendszer alkalmazására tért át. Az új integrált ügyviteli rendszer lefedi a teljes gazdálkodási tevékenységet és biztosítja a kötelezettségvállalások, előirányzat maradvány és az egyéb részletező nyilvántartások vezetését.

2021-ben is az egységesített adatbázisban történik a gazdasági események teljes körű elszámolása. 2021. évben bevezetésre kerül a készletnyilvántartó modul, mely tovább egyszerűsíti és átláthatóbbá teszi a számviteli nyilvántartást. Az új rendszer biztosítja a Gazdasági Igazgatóság ügykörébe tartozó adóbevallási, adatszolgáltatási, beszámolási és nyilvánosságra hozatali kötelezettségeket.

A Gazdasági Igazgatóság folyamatosan erősíteni kívánja a folyamatba épített előzetes és utólagos ellenőrzést a gazdasági folyamatokban. Az új integrált rendszer lehetővé teszi a megyei levéltárak gazdasági tevékenységének helyszínen kívüli folyamatba épített és vezetői ellenőrzését. A Gazdasági Igazgatóság vezetése 2021. évben a szervezet integrált gazdasági működését áttekinti és ennek ismeretében szükség szerint módosítja a folyamatok eljárási rendjét és az esetlegesen módosuló munkaköri leírásokat.

A Gazdasági Igazgatóság szervezeti egységében kialakított vezető pozíciók az integrált rendszer gyakorlati alkalmazásával rendszeresen kontroll tevékenységet végeznek, mely elősegítik azt a kontrolltevékenységet, mely megalapozza a döntés előkészítő tevékenységet.

2021. évben is aktualizálva lesznek a szabályzatok a gazdálkodással és a jogszabályi környezetváltozással összefüggően.

2021. évben is részt vesz az intézmény az Országos Közfoglalkoztatási Programban. A következő időszakban átlagosan 27 fő foglalkoztatására nyújt be kérelmet 2021. március 1.-2022. február 28. közötti időszakra vonatkozóan. A foglalkoztatottak illetményére 33.022.320 Ft, a szociális hozzájárulási adóra 2.559.252 Ft-ot, közvetlen és anyagköltségekre 3.251.162 Ft támogatást igényeltünk.

Bevételi előirányzatok 2020–2021. évre

Megnevezés	2020. év	2021. év
Költségvetési támogatás	3.425.406	3.384.510
Saját bevételi előirányzat	50.000	50.000
Összesen	3.475.406	3.434.510

ezer Ft-ban

Bevételi előirányzatok változása a 2020. évhez képest:

Az elemi költségvetés szerinti költségvetési támogatás – saját bevételi előirányzat nélkül – 2021. évben ~ 1,2%-kal, azaz 40.896 E Ft-tal csökkent az előző évhez képest. A változást az alábbi tételek adják:

- Minimálbér és garantált bérminimum miatti többlet támogatás + 92.233 E Ft
(személyi juttatás 79.855 E Ft, járulék 12.378 E Ft)
- Gazdaság újraindítására átcsoportosított előirányzatok bázisba építése - 94.877 E Ft
PM/7796/2020. intézkedés alapján
(dologi kiadás: -37.337 E Ft, beruházások: -57.540 E Ft)
- szociális hozzájárulási adó megtakarítás jogcímen támogatás elvonás - 38.252 E Ft

Bevételi előirányzatok változása összesen - 40.896 E Ft

A 2021. évre a fenntartó ismét 50.000 E Ft saját bevételi kötelezettséget írt elő az MNL részére.

Kiadási előirányzatok 2020–2021. év

ezer Ft-ban

Megnevezés	2020. év	2021. év
Személyi juttatások	2.317.115	2.396.970
Kifizetői járulék	401.325	375.451
Dologi kiadások	373.366	336.029
Beruházási kiadások	333.600	276.060
Felújítási kiadások	50.000	50.000
Összesen:	3.475.406	3.434.510
Engedélyezett létszám	704 fő	659 fő

Kiadási előirányzatok változása a 2020. évhez képest:

A költségvetési kiadások 3.434.510 E Ft-os összege már magában foglalja a fenntartó által előírt 50.000 E Ft-os, az MNL saját bevételi kötelezettségét is. A 2020. évi előirányzathoz viszonyított eredeti előirányzat 1,2 %-kal, azaz 40 896 E Ft-tal csökkent az előző évhez képest. A változást az alábbi tételek adják:

- Minimálbér és garantált bérminimum miatti többlet támogatás + 92.233 E Ft
(személyi juttatás 79 855 E Ft, járulék 12 378 E Ft)
- Gazdaság újraindítására átcsoportosított előirányzatok bázisba építése - 94.877 E Ft
PM/7796/2020. intézkedés alapján
(dologi kiadás: -37.337 E Ft, beruházások: -57.540 E Ft)
- szociális hozzájárulási adó megtakarítás jogcímen támogatás elvonás - 38.252 E Ft

Kiadási előirányzatok változása összesen:

- 40.896 E Ft

Az MNL engedélyezett állományi létszámát 2021.évben 45 fővel csökkentették, melyet a 2021. évi létszámkeretek meghatározásánál és végrehajtásánál figyelembe kell venni

A Magyar Nemzeti Levéltár 2021. évi költségvetésében szereplő előirányzatából szakmai feladatok:
adatok E Ft-ban

Szakmai feladat megnevezése	Személyi juttatások	Munka-adókat terhelő járulékok	Dologi kiadások	Beruházások	Felújítások	Összesen
Vagyon-, munka-, tűzvédelem	0	0	0	1200	0	1200
Meghatározott közgyűteményi feladatokra	8570	1328	3324	500	0	13.722
Elektronikus levéltár működtetésre	34.700	5378	16.000	0	0	56.078
MNL vagyonkezelésében lévő ingatlanokon (78 db) szükséges beruházások és felújítások	0	0	0	0	4500	4500

Szovjetunióba hurcolt magyarok adatbázisa 1944-1960. projekt	18.220	2824	0	0	0	21.044
Megújítás – levéltárpedagógiai feladatok, levéltári hungarika gyűjtés és Kárpát-medencei levéltárosok képzési programjának megvalósítása	72.611	11.254	0	0	0	83.865
<i>*A bécsi és moszkvai delegátusok szakmai működési forrásainak biztosítása</i>	<i>10.389</i>	<i>1611</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>12.000</i>
Összesen	144.490	22.395	19.324	1700	4500	192.409

**A bécsi és moszkvai delegátusok szakmai működési forrásainak biztosítása feladat 2021. évben a Külügyminisztérium feladatkörébe került át. Az előirányzat átadás folyamatban van.*

A szakmai feladatokon szereplő előirányzatok nem plusz támogatási források, az MNL eredeti előirányzata azokat tartalmazza.

II.2. 2021. évben az ingatlanfejlesztés keretében kiemelten kezelendő feladatok:

A Magyar Nemzeti Levéltár vagyonkezelésében jelenleg a megyei levéltárak és az Országos Levéltár budapesti területén 78 db ingatlan van.

Az MNL által használt ingatlanok eltérő műszaki állapotban vannak. Az elvégzendő karbantartási, felújítási munkákat 2021-ben is a felmerülő kockázatok alapján határozta meg a Vagyongazdálkodási Főosztály. Az elvégzendő feladatok között most is elsőbbséget kapott az őrzött iratállomány védelme. A költségvetés függvényében 2021. évre az alábbi megyei levéltárak kerültek be a fejlesztési tervbe:

- MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Bajai fióklevéltár raktárkapacitásának bővítése
- MNL OL Budapest, Lángliliom utcai ingatlan épületfelügyeleti rendszerének teljes felújítása
- MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára, Esztergom, Deák Ferenc utcai épület nyílászáróinak cseréje
- MNL Békés Megyei Levéltára Gyula, nyílászárók felújítása
- MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára Hajdúböszörmény, az épület udvari homlokzatának felújítása
- MNL Baranya Megyei Levéltára Pécs, Király utcai raktárépület tetőhéjazatának felújítása, valamint a bejárati rész és az udvari homlokzat felújítása
- MNL Nógrád Megyei Levéltára Salgótarjáni levéltár „B” épülete tetőhéjazatának felújítása
- MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltára Szeged, Kálvária téri épület udvarán a vízbekötés és vízvezetés felújítása
- MNL Tolna Megyei Levéltára Szekszárd, Keselyűsi úti épületében a villamos hálózat felújítása
- MNL Veszprém Megyei Levéltára Veszprémi épület bejáratának tetőszigetelés felújítása

Vagyongazdálkodási terület:

2021. évben folytatódik az ingatlanok állapotfelmérése. Az információk, adatok alapján az ingatlanok műszaki adatait tartalmazó nyilvántartás pontosítását tervezzük.

A vagyonkezelt ingatlanok értékének megóvása érdekében egy átfogó vagyonbiztosítási szerződés megkötése elengedhetetlen lenne, így tervezzük ennek megkötését pénzügyi lehetőségeink figyelembe vételével.

A szervezet tulajdonában lévő gépjárműpark többnyire elöregedett gépjárművekből áll. 2020. évben négy darab gépjármű beszerzésére indult el eljárás, szerződéskötés, melyek 2021. évben kerülnek az MNL használatába.

A vagyongazdálkodási folyamatok eljárásrendjének szabályozása érdekében fejlesztésre és aktualizálásra kerül az idevonatkozó szabályok.

Az energiahatékonyság biztosítása érdekében a meglévő keretből a felújítási, beruházási munkákat az energia

megtakarítási szempontok figyelembe vételével lesznek végrehajtva.

A műszaki-üzemeltetési területen számolni kell az MNL ingatlanaira kiterjedő karbantartási feladatok folyamatosságával, műszaki, katasztrófavédelmi, érintésvédelmi felülvizsgálatok lebonyolításával, a munkaegészségügyi vizsgálatok, a munkavédelmi képzések határidőre történő lebonyolításával, ingatlanstratégiai célok megvalósításának segítségével. Erősíteni kell a vagyongazdálkodással és üzemeltetéssel kapcsolatos szervezési, feladat ellátási, ellenőrzési, belső kontrollrendszer által támasztott kötelezettségek színvonalát.

II.3. Informatikai infrastruktúra

Infrastrukturális fejlesztések (épületek, raktárak, infokommunikációs eszközök, egyéb technikai felszerelések)

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény előregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások ütemezett cseréje. Mind ezt, mind pedig a központi infrastruktúra folyamatos, kapacitás, technológiai és biztonsági igényeknek megfelelő szinten tartását akadályozza, hogy nem áll rendelkezésre elegendő tervezhető anyagi erőforrás. A 2020-ra tervezett beruházások a központi infrastruktúra és a digitalizálószerzők tekintetében az eljárások elhúzódása miatt 2021-ben realizálódnak.

Munkaállomások, notebookok és szerverek

A tervezett beszerzések eredményeként az MNL személyi számítógép állománya a következőképpen alakult:

	Összes számítógép	Cserélendő számítógépek		2021. évi tervezett beszerzés
		2020. dec.	Aránya 2020. dec.	
Tagintézmény	2020. dec.	2020. dec.	Aránya 2020. dec.	darab
MNL BáML	39	23	59%	4
MNL BaML	56	32	57%	6
MNL BéML	38	17	45%	4
MNL BAZ	52	25	48%	5
MNL CSCSML	76	36	47%	7
MNL FML	33	11	33%	3
MNL GYMSML Győr	30	15	50%	3
MNL GYMSML Sopron	33	12	36%	3
MNL HBML	77	27	35%	7
MNL HML	38	19	50%	4
MNL JSZNSZML	33	9	27%	3
MNL KEML	37	23	62%	4
MNL NML	61	23	38%	6
MNL OL	571	300	53%	52
MNL PML	50	32	64%	5
MNL SML	53	35	66%	5
MNL SZSZBML	47	10	21%	5
MNL TML	32	17	53%	3
MNL VaML	46	27	59%	5
MNL VeML	81	43	53%	8
MNL ZML	42	26	62%	4
Összesen:	1525	762	50%	146

(Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege. Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebbeket. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe.

Intézményi központi infrastruktúra

	2020. tény	2021. terv
MNL központi rendszer adattároló (bruttó/nettó tárkapacitás)	745/600	1100/950
MNL központi rendszerben tárolt adatmennyiség	224	350
MNL központi rendszerbe telepített fizikai szerverek száma	25	32
MNL központi rendszerbe telepített virtualizált szerverek száma	82	100

Hálózatok

	2020. tény	2021. terv
VPN-be bevont telephelyek száma	45	45
Hálózati eszközök száma	365	365

Digitalizáló eszközök

	2020. tény	2021. terv
dokumentumszkener	158	3
könyvszkener	8	2
mikrofilmszkener	8	0
filmszkener	8	0
egyedi felvételező munkaállomás	1	0
audió digitalizáló munkaállomás	1	0

III. Szakmai tevékenység

III.1. Az illetékességi terület felügyelete

A 2021. évre vonatkozóan a megyei tagintézmények a szervellenőrzési munka reális tervezése során figyelembe vették azt, hogy az év első felében még minden bizonnyal akadályokba fog ütközni az iratkezelés személyes jelenléttel egybekapcsolt ellenőrzése, tekintettel a 2020. évi tapasztalatokra. Eppen ezért súllyal a nyárra, az év második felére csoportosították át a szokásosnál kevesebb vizsgálatot. Lesz, aki a múlt évhez hasonlóan folytatni szeretné az „online” vizsgálatot, főleg a kisebb jelentőségű iratképzők esetében, míg mások szeretnék teljesen vagy legalább részlegesen pótolni a 2020-ban elmaradt irattári ellenőrzéseket is.

A megyei tagintézmények esetében az iratkezelés jogszabályi és szabályzati ellenőrzése során különösen fontos az újonnan alakult, eddig még nem ellenőrzött szervek iratkezelésének felügyelete, ami tükröződik a terveikben is. A levéltárak törekednek arra, hogy egy-egy új iratképzőnél a lehető leghamarább jelentkezzenek és különösen akkor, ha nem a közigazgatásban jártas szakemberek irányítása alatt áll az új szerv (pl. oktatásügy) akkor ott kellő támaszt, segítséget tudjanak nyújtani a levéltári érdekek érvényesítése mellett a szakszerű iratképzés és -kezelés terén. A szervellenőrzések alkalmából általánosan az iratkezelés teljes vertikumának megismerése kerül a középpontba, a folyamat minden pontját igyekeznek figyelemmel kísérni az eljáró levéltárosok. Az aktualizált ellenőrzési adatlapok alkalmasak a komplex jellegű felmérés elvégzésére és törekedni kell azok összegző pontjaiban a megjegyzést kívánó hibák, elmaradások, pontatlanságok egzakt, számonkérhető bemutatására. Az illetékességi területen végzendő szervellenőrzési munka természetesen az illetékességbe tartozó szervek jegyzékének karbantartásával kezdődik, ami ebben az évben különösen fontos lesz, hiszen a jogszabályok elmúlt évi változása több iratképző szervet, pl. az önkormányzati gazdasági társaságokat is a területileg illetékes levéltárakhoz utalta, pontosabban egyértelműsítette azok illetékességét. A levéltárak az év elején összeállítják az ellenőrzendő szervek listáját, amit területi vagy szervtípusonként, tematikai alapon végeznek el. Minden ellenőrizendő szervet értesítenek az ellenőrzés tényéről, körülbelüli időpontjáról és az ellenőrzés szakmai tartalmáról, a vizsgálat lefolyásáról, utóbbit a legtöbbször a honlapukon is közzé teszik. A szervek által általában kért tájékoztatást, véleményezést természetesen a jövőben is a lehető leggyorsabban megadják a levéltárak, de ugyanakkor az általuk szorgalmazott változtatások végrehajtását is ellenőrizni fogják. Az iratképzők ellenőrzésekor, ahogy a korábbi években, úgy 2021-ben is – részarányuk növekedésével – egyre nagyobb hangsúlyt kap az elektronikus keletkeztetett iratok felmérése, az iktató- és iratkezelő programok használata és ezzel összefüggésben a majdani levéltári átadás-átvétel biztosításának előkészítése. Az önkormányzatok esetében kitüntetett figyelmet kap a fentebb említett ASP szakrendszer használata. A tervek szerint folytatódnak a megyei tagintézmények vonatkozásában a megyei kormányhivatalokkal a kölcsönös szakmai előnyökön nyugvó közös ellenőrzések. Az MNL-en belül 2021-ben sor kerül az illetékesség régóta esedékes pontosabb elhatárolására is az

országos és a megyei levéltárak között, de az intézményrendszer jelentős részének önkormányzatiból állami, illetve egyházi fenntartásba kerülése is ad feladatot ezen a téren. Több levéltár is tervezi a tárgyévben, hogy az újra vagy újonnan illetékességébe került ezen szervek iratkezelését és irattárolási viszonyait soron kívül fogja ellenőrizni. Mindemellett a levéltárak igyekeznek figyelemmel kísérni az iratórző cégek tevékenységét is.

Az eddigi tapasztalatokból adódóan az iratkezelés jogszabályon nyugvó általános ellenőrzése mellett szükséges jobban ösztökélni az iratképző szerveknél a selejtezést, mint a majdani szakszerű iratátadás egyik nélkülözhetetlen elemét. Szükség esetén a levéltár munkatársai a selejtezés helyszíni ellenőrzésével bizonyosodnak meg arról, hogy a selejtezendő iratok maradandó értékkel nem bírnak. Több levéltár éppen ezt a célt szolgáló, kiemelt figyelmet fordít a sok iratot „termelő” egyúttal – elvben – sokat selejtező iratképző szervek ellenőrzésére, pontosan azzal a céllal, hogy a selejtezés gyakorlattá váljék. Ezt a folyamatot nyilván segíteni fogja az a jogszabályi változás, amely alapján a szervezeteknek a jövőben évente legalább egyszer selejtezniük kell. Az intézmény külön figyelmet kíván fordítani az 1990 előtt keletkezett iratokra, azon belül is főként a tanácsai, illetve a szövetkezeti, vállalati és iskolai iratokra. Számos megyei levéltár tervezi ezen iratok átvételét, akár összekapcsolva az ellenőrzési kiszállással is, főként, ha az átveendő iratok (jegyzőkönyvek, anyakönyvek) nem nagy terjedelműek és azonnal a levéltárba beszállíthatók. Általában is jellemző, hogy az ellenőrző munkát a levéltárak kisebb iratátvételekkel is összekötik, amely lehet tervezett, de spontán akció is, főleg, ha annak iratmentés jellege van.

A megyei intézmények igyekeznek megfelelni a követelményrendeletben támasztott három, illetve öt éves ellenőrzési periódusnak, de a szűk létszám, esetenként a gépkocsi hiánya ezt irreálissá teszik, ezért a tervek is a realitásokhoz igazodnak. A megyei levéltárakban szinte kivétel nélkül kapcsolt munkakörben látják el ezt a feladatot a levéltárosok. Szintén a személyzeti oldalról jelent problémát, hogy jogszabályi változás révén az érettségivel rendelkező segédlevéltárosok beosztási elnevezése levéltáros asszisztensre változott, amit nem harmonizáltak a szakmai követelményeket megfogalmazó 27/2015 (V.27.) EMMI rendelettel, minek következtében sokan kiesnek a szervellenőrzést végezhető sorából. Feltételezhetően nem ez volt a rendeletmódosítás célja, ellenben visszás helyzetet teremtett ezen a területen, amit a közeljövőben feltétlenül orvosolni kellene.

Ahogy a korábbi években, úgy 2021-ben is e szakterületen belül fontos feladat lesz a – a fentebb tárgyalt okok miatt vélhetően nagyobb számú – selejtezési jegyzőkönyv jóváhagyása és az iratkezelési szabályzatok elbírálása, valamint a cégbíróságokról érkezett felszámolások kezelése.

Az MNL OL esetében az illetékességi terület iratkezelés ellenőrzését továbbra is az MNL SZKI Iratkezelés-felügyeleti Osztály (IFO), valamint az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztály Gazdasági szervek Osztálya (GLF GSZO) megosztva látja el.

Az IFO 2021. évben is folytatja MNL szinten a levéltárszakmai területen belül az iratkezelés-felügyeletre vonatkozó koordinációs szerepet, a megyei tagintézményekben zajló illetékességi tevékenység koordinálását, és az ezekkel kapcsolatos szakmai egyeztetéseket. Mint központi támogató szervezeti egység az illetékességi területtel foglalkozó kollégák munkájának segítése, egységesítése érdekében szakmai tájékoztatókat, iránymutatásokat készít elő. Az IFO 2021. évi vállalásai közé tartozik, hogy az elektronikusan keletkezett köziratok SIP csomagban történő átvételével kapcsolatban a jogszabályi környezet, valamint az MNL saját hosszú távú őrzésre alkalmas szakrendszerei figyelembevételével az iratórző főosztályokkal és az Informatikai Osztállyal együttműködve eljárásrendet alakít ki. Továbbá, hogy az iratkezelés-felügyelet szempontjából elengedhetetlen vonatkozó jogszabályok ismerete és azok változásának folyamatos figyelemmel kísérése, valamint a kollégák tájékoztatása céljából, a 2020. évben elindított jogszabályfigyelési feladatot idén is folytatja, az MNL honlapján elhelyezett jogszabálykövetési táblázatot állandóan naprakészen tartja. Az osztály 2021. évben is részt vesz az MNL Minőségirányítási rendszerének kidolgozásában, az MNL szinten egységes eljárásrendek és formanyomtatványok kialakításában, együttműködve a megyei tagintézményben dolgozó kollégákkal. A már meglévő folyamatleírásokat naprakészen tartja, a folyamatleírások aktuális verzióját a MIR vezető által meghatározott felületre publikálja. Az 21/2020. (12.10.) sz. Főigazgatói utasítás alapján kiadott munkatervi irányelvekben foglaltak alapján, az osztály munkatársainak kötelezően részt kell venniük az elektronikusan keletkezett iratok témakörében szervezett képzéseken, majd az ott megszerzett elméleti és gyakorlati ismertek elsajátításáról vizsga formájában is számot kell adniuk.

A szervellenőrzésekre a pandémia ellenére is kiemelt figyelmet fordít a szervezeti egység, tervezni kell a tavalyi év során a Covid-19 járványhelyzet miatt elmaradt ellenőrzéseket, ugyanakkor sajnos előfordulhat 2021-ben is olyan, hogy a szerv, csak a járvány lecsengése után fogja tudni fogadni a levéltárat.

A szervellenőrzések lefolytatása során fokozott odafigyeléssel az iratkezelés teljes körű megismerésére törekszik az IFO, a folyamat minden pontjának feltérképezésére, különös tekintettel a külön kezelt adatállományokra. A közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. Korm. rend. 2021. január 1-én módosult, így az érintett szervek esetében a módosításról tájékoztató kiküldésére került sor a 2020. év során, a helyszíni ellenőrzések alkalmával pedig meg kell nézni azt is, hogy miként tesznek eleget az új jogszabályi előírásoknak, amelyek részben az elektronikus ügyintézéshez köthetőek.

Az MNL OL GSZO tervezi a pandémiás helyzet miatt tavaly elmaradt szervlátogatások pótlását és az idén esedékes szervellenőrzések végrehajtását. Ennek keretében 2021. folyamán 12 szervlátogatásra kerül sor, továbbá felkészült az osztály a selejtezések helyszíni ellenőrzésére, illetve a maradandó értékű iratok ugyancsak helyszíni kiválasztására. Ez utóbbi már átvisz az idei gyarapodások témakörébe. A GSZO esetében a 2021. évi iratátvételek jelentős része továbbra is a privatizált vállalatok állami időszakban keletkezett irataihoz, illetve a felszámolt cégek maradandó értékű iratainak átvételéhez kapcsolódik. Az átvételek közül kiemelkedik a Magyar Gördülőcsapágy Művek (XXIX-F-205; 13,49 ifm), a Kőbányai Könnyűfémű (XXIX-F-66; 11,52 ifm), a Buda-Cash Brókerház (2,88 ifm), a Questor Pénzügyi Tanácsadó Zrt. (5 ifm) és a Széchenyi Kereskedelmi Bank Zrt. (10 ifm) iratanyaga, továbbá a Magyar Villamos Művek Tröszt (XXIX-F-69; 26,5 ifm) és a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés (31,92 ifm) fondja. A GKO idén a Pénzügyminisztériumtól (XIX-L-20 Pénzügyintézeti Központ, 60 ifm; XIX-L-1 PM káderanyag, 3,00 ifm; Magyar Központi Illetményhivatal 10,00 ifm; Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt., 2,76 ifm), a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-től, az Agrárminisztériumtól és a Magyar Államkincstártól vesz át nagyobb mennyiségű iratot. A 2021. évi tervezett iratgyarapodás összmenyisége 320 ifm és 80 GB.

Az MNL Országos Levéltárba 2021. évben átvételre tervezett iratok összmenyisége (1945u KPF, GKO, GSZO) kb. 320 ifm és 80 GB.

Az MNL 2021-re tervezett iratkezelés ellenőrzései:

Levéltár megnevezése	Ellenőrizendő szervek száma	Szervek fondfőcsoportjai
MNL BKML	18	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL BaML	51	VII., XXIV., XXXVII
MNL BAZML	70	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL BéML	40	VIII., XXIV., XXV., XXX., XXXVII.
MNL CSCSML	47	VIII., XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.
MNL FML	98	VIII., XXIV., XXXVII.
MNL GYMSML Győr	10	XXXVII
MNL GYMSML Sopron	27	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.
MNL HBML	54	VIII., XXIV., XXXVII.
MNL HML	38	VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
MNL JNSZML	15	VIII., XXIV., XXXVII.
MNL KEML	39	VIII., XXIV., XXXVII.
MNL NML	25	VIII., XXX., XXXVI., XXXVII.
MNL PML	20	XXIV., XXV., XXXVII.
MNL SML	123	VIII., XXIV., XXXVI., XXXVII
MNL SZSZBML	51	XXIV., XV., XXXVII.
MNL TML	30	VIII., XXIV., XXIX., XXXVII.
MNL VaML	25	XXIV., XXV., XXVI., XXXVII.
MNL VeML	30	XXIV., XXVI., XXXVII.
MNL ZML	95	VIII., IX., XXIV., XXV., XXXVI., XXXVII.
<i>Megyei tagintézmények összesen</i>	<i>906</i>	<i>VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.</i>
MNL OL GLF	12	XXIX.
MNL SZKI IFO	48	XIX., XXVI., XXVII., XXXVII.
<i>MNL OL és SZKI összesen</i>	<i>60</i>	<i>XIX., XXVI., XXVII., XXIX., XXXVII.</i>

Levéltár megnevezése	Ellenőrizendő szervek száma	Szervek fondfőcsoportjai
Mindösszesen	966	VIII., IX., X., XIX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.

III.2. Állománygyarapodás

III.2.1. Illetékességi terület

A Magyar Nemzeti Levéltár által tervezett iratvételek mennyisége folyamatosan csökken, 2021-ben tervezett (2070 ifm) átvétel is kevesebb a 2020. évi tervet (2288,85 ifm). Ez különösen szembetűnő, a megyei levéltárak esetében. A 2020. évi tervhez (1468,49 ifm) képest 2021-ben már csak 804,48 ifm a tervezett iratátvétel. Ez szorosan összefügg azzal, hogy a megyei levéltárak közül nagyon sokan küzdenek raktárkapacitási gondokkal, illetve van, ahol a korábbi évek átvételei miatt vesznek át 2021-ben kevesebbet. Ezeket a helyeket vagy nem terveznek iratátvételt, vagy csak iratmentésre szorítkoznak.

2021-ben az előző évekhez hasonlóan alakul az iratképzők összetétele, melyektől iratokat átvenni szándékozunk. A megyei tagintézmények átvételeik zömét most is megyei, városi és községi önkormánytoktól tervezik. Még mindig jelen van – bár egyre csökkenő mennyiségben – az 1990 előtt működött tanácsok anyagának átvétele. Ezeket kívül jogszolgáltatási szervek (bírószékek, ügyészségek) levéltárárett regisztratúráját lehet még kiemelni. Tervezve van azonban átvételt általános és középfokú iskolák, és járási kormányhivatalok földhivatalai iratai (kataszteri térképe is) közül is. Kisebbségi mennyiségű átvételek várhatók még az 1990 előtt működött termelőszövetkezetek és állami vállalatok maradandó értékű irataiból.

Az MNL Országos Levéltár esetében a Gazdasági Levéltár tervez nagyobb mennyiségű iratátvételt. Legtöbb anyagot a Pénzügyminisztérium anyagából várják (XIX-L-20, Pénzügyintézeti Központ, 350 ifm), de nagyobb mennyiséggel fog bővülni a Földművelésügyi Minisztérium (XIX-K-91, 90 ifm) és a Magyar Vas- és Acélpári Egyesülés (MVAE) iratanyaga is (31,92 ifm).

III.2.2. Gyűjtőkör

A levéltár gyűjtőköri tevékenységét valószínűleg jelentős mértékben befolyásolja a kialakult világvárvány még 2021-ben is. A Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztályán ennek ellenére természetesen folyamatosan történik az aukciók figyelése, illetve a maradandó értékű magániratok védelmének eljárásának kezdeményezése (évente 50–80 eset), továbbá az eljárásokban való részvétel.

Táblázat: Az MNL-ben őrzött és átvenni tervezett iratanyag mennyisége

Tagintézmény	Őrzött levéltári anyag (ifm) 2020.12.31-én	Szabad raktári kapacitás (ifm) 2020.12.31-én	Illetékességből átvenni tervezett (ifm)
MNL BKML	11.234,72	200	0
MNL BaML	17.704,68	0	0
MNL BéML	9767,2	5412	100
MNL BAZML	13.303,18	3323,41	150
MNL CSCSML	17.971,04	5983,31	88
MNL FML	10.141,08	4500	52
MNL GYMSML Győr	8316,99	200	100
MNL GYMSML Sopron	6887,14	0	140
MNL HBML	11.789,64	51	20
MNL HML	10.514,54	559,21	40
MNL JNSZML	8614,21	3433,75	50
MNL KEML	10.684,599	462,851	60
MNL NML	9934,81	4100	100
MNL PML	20.216	4728	200
MNL SML	17.576,57	1100	280

Tagintézmény	Őrzött levéltári anyag (ifm) 2020.12.31-én	Szabad raktári kapacitás (ifm) 2020.12.31-én	Illetékességből átvenni tervezett (ifm)
MNL SZSZBML	7842,15	8,45	10
MNL TML	13.153	621	80
MNL VaML	10.412	3248	90
MNL VeML	15.624,63	7350	140
MNL ZML	11.189	144	50
MNL OL 1945e KF	25.354,89	1218	5
MNL OL 1945u KPF	18.324,24	0	61,68
MNL OL GL	38.093,04	1252	253,32
MNL OL MGYF	4163,3	277,2	0
összesen	328.810,659	48.169,981	2070

III.3. Állományvédelem és reprográfia

III.3.1. Általános tevékenység

I. 1. Szervezeti keretek, gazdálkodás, személyi és infrastrukturális ellátottság

A Magyar Nemzeti Levéltár Szakmai Koordinációs Igazgatóságának szervezeti keretein belül működött az Állományvédelmi és Reprográfia Osztály. 2021. február 1-től külön váltak, és két különböző szervezeti egység keretein belül folytatják munkáikat. Az Állományvédelmi Osztály az MNL SZKI alatt, míg a Reprográfiai Osztály az Informatikai és e-levéltári Osztály.

Az MNL hat tagintézményében van restaurátor műhely, négy tagintézményben könyvkötő műhely, két helyen (MNL OL, MNL BAZML) pedig mindkettő. 2021. első felében a Veszprém Megyei Restauráló műhely könyvkötő műhelyként működik tovább egy könyvkötő foglalkoztatásával. A műhely berendezésének eszközeit az Egyetemi nyomda adta át a Levéltárnak ingyen, csak a szállítás lebonyolítását szükséges a levéltárnak intéznie.

Az állományvédelmi és reprográfiai műhelyek munkája jellemzően gépigényes (restauráló berendezések, prések, vágógépek, laminátorok, mikrofilm-felvételző gépek, előhívógépek, filmmásoló gépek, digitalizáló gépek, nyomdai sokszorosító gép, számítógépek, stb.). A géppark rendszeres karbantartása és az esetleges meghibásodások szervizelése kiemelt fontosságú.

Kulcsfontosságú, hogy 2021. évben megvalósuljanak a tavalyi évben előkészített infrastrukturális fejlesztések.

I. 2. Szakmai tevékenység tervezése

Az MNL struktúrájában az osztályok kiemelt feladata a tagintézmények összehangolt állományvédelmi stratégiájának kialakítása, a tagintézmények raktározási és általános állományvédelmi problémáinak feltárása, azok javítása az intézmény gazdasági helyzetének függvényében, az állományvédelmi profilú pályázati tevékenység koordinálása, a munkatársak szakmai képzése, továbbképzése.

Az MNL struktúrájában az állományvédelem kiemelt feladata a tagintézmények összehangolt állományvédelmi stratégiájának kialakítása, a tagintézmények raktározási és általános állományvédelmi problémáinak feltárása, azok javítása az intézmény gazdasági helyzetének függvényében, az állományvédelmi profilú pályázati tevékenység koordinálása, a munkatársak szakmai képzése, továbbképzése.

Továbbra is kiemelt feladat az MNL raktárjainak, a kiállítótérek klimatikus paramétereinek rendszeres figyelemmel kísérése, detektálása, vagyis a helyiségekben elhelyezett termo-higrometerek, egyéb mérőműszerek adatainak leolvasása, ezzel együtt a mért értékek rendszeres kiértékelése. A raktárak ellenőrzését félévente, az évszakváltást követően (április, november), szűrőpróbaszerűen szükséges elvégezni. Az MNL OL raktárjaiban az első felmérés tervezett időpontja 2021 áprilisa, ezt követően félévente szükséges ellenőrizni a viszonyokat.

A raktárak éves ellenőrzése során szükséges a mérőeszközök működésének ellenőrzése is. Azokat megfelelő időközönként kalibráltatni kell, különben téves eredményt mutatnak.

Az állományvédelmi eszközök, párasítók, légszárítók, klímagépek, szellőző berendezések karbantartását, kalibrálását folyamatosan kell biztosítani. Ezek ellenőrzése többnyire külsős céggel tett szerződéssel történik, így ennek éves keretének biztosítása elkerülhetetlen.

A raktárakban dolgozó levéltárosoknak, gyűjtemény kezelőknek a munkavégzés során megfelelő munkaruhát, köpenyt kell viselniük. A sokszor poros, szennyezett, esetenként penészes iratcsomók mozgásával saját ruhájukat szennyezik be, ezért ez a munka csak megfelelő védőruhában végezhető. Javasoljuk a kollégák munkaruháinak beszerzését, ennek koordinálásában szakmai segítséget nyújt az MNL OL Állományvédelmi Osztálya.

A restaurátorok ingyenes szaktanácsadást végeznek felkérésre más intézményeknek, valamint helyszíni szemléken vesznek részt iratbeszállítások kapcsán.

Arra vonatkozólag, hogy az iratok állapotuk alapján mennyire kutathatók, vagyis, hogy a gyűjtemény rendeltetésszerű használatáról megfelelő képet kapjunk, fel kell mérni a gyűjteményt. Az MNL állományvédelmi munkatársai végeztek már két alkalommal az OL minden telephelyén ilyen felmérést. A vizsgálat alapja egy holland mintára épülő levéltári minősítő felmérés, vagyis az UPAA (Universal Procedure for Archive Assessment 2000).

Az intézményekben végzett restaurálási, kötészeti dokumentációt egységesíteni kell, hogy az elvégzett munka, a felhasznált anyagok, kezelések áttekinthetőek legyenek. Ehhez a korábban használt, jól alkalmazható RESTINFO rendszert lehetne alapul venni.

2021 őszén az osztály folytatni kívánja a *Mentés eredetiben* címmel indított, állományvédelmi konferenciát. Amennyiben nem lehetséges résztvevők fogadása, abban az esetben online tartjuk meg. A konferenciához kapcsolódóan, a lehetőségek szerint több workshop is megrendezésre kerülne.

Tervezzük levéltárosok, gyűjteménykezelők, restaurátorok, könyvkötők, új dolgozók továbbképzésének elindítását. A továbbképzésekhez az e-learning tananyagok 2020-ban elkészültek, de ezen a területen nélkülözhetetlen a személyes részvétel. A továbbképzések terve megtalálható a 2020-ban induló *Módszertani továbbképzésekben* is, 2021-ben ennek megvalósítása elengedhetetlen lesz.

Az OL restaurátorai az elmúlt időszakban több felkérést is kaptak restaurátor hallgatók gyakorlati képzésének oktatására. 2021-ben két diák továbbképzésében szeretnénk részt venni, egy cseh egyetemi hallgató, és egy OKJ- és képzésben részt vevő tanuló oktatásával.

A restaurátoroknak a következő években is céljuk, az elmúlt évekhez hasonlóan, minél több hazai és külföldi szakmai rendezvényen, konferencián vegyenek részt, előadóként is.

Az intézmények szakmühelyei közötti kapcsolattartás, illetve a minél hatékonyabb szakmai kérdések megvitatására tervbe van a műhelylátogatások elindítása. Ezen alkalmak során számos szakmai kérdés pontosítása, segítség nyújtás valósulhat meg. A műhelylátogatások mellett tervben van többféle könyvkötő és restaurátor workshop megrendezése 2021 tavaszától, a témák tematikusan épülnek fel igazodva a helyi igényekhez. Ezenkívül tervben vannak olyan, restaurátoroknak tartandó, önköltséges workshopok, melyekre más intézményekből számítunk jelentkezőkre. Ennek várható kezdése 2021 ősze.

Az MNL középtávú digitalizálási tervének kidolgozását követően 2021-ben számolni kell a tömeges digitalizálási folyamatok MNL szintű, elsősorban a Digitális Tartalomfejlesztési Osztály, valamint a regionális műhelyekben (Debrecen, Veszprém, Szombathely, Szeged, Pécs), egységes szempontrendszer alapján történő megjelenésére.

Az osztály digitalizáló műhelyeinek munkáját túlnyomórészt az éves terv szerint kívánjuk végezni, de számítanunk kell az év közben vállalásra kerülő terven felüli munkákkal, valamint projektfeladatokkal is (pl. KDS2021, családtörténeti projektek).

A Bécsi kapu téri fotóműhely felújítása megtörtént 2020-ban, technikai fejlesztése nyugvópontra érkezett két év munkáját követően.

Mikrofilmezési munkát minimális mennyiségben, mikrofilmező technika karbantartását követően tervezünk. A korábbi nagy volumenű külföldi megrendelővel (USHMM) 2018-ban kötött megállapodás értelmében a kiválasztott iratokról digitális másolatok készülnek.

Fontos, hogy 2021-es évben folytatódjanak és felgyorsuljanak a betöltések W szekcióba, így az átmeneti tárolókon felhalmozódott digitális állományok által foglalt tárhely is fokozatosan szabadulhat fel.

A segédlet-adatbázisok publikálásának folytatása megkönnyíti a kutatók és a levéltárosok dolgát is, tovább rövidülhet a kiszolgálási idő a leggyakrabban kutatott állományrészekből.

Megyei tagintézmények kiemelt tervei 2021-ben:

Raktár-fejlesztések:

- MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára: A Bajai Fióklevektár új épületbe költözésének előkészítése lezajlott, a 2021. évben előirányzott fejlesztés az ingatlan levéltári raktárkapacitásainak kibővítése, a csapadékvíz elvezetése, valamint a villamoshálózat felülvizsgálata során megállapított hibák, hiányosságok kiküszöbölése lesz.
- MNL Baranya Megyei Levéltára: Az idejében Király utcai főépület udvari épülete tetőzetének javítása szerepel. A Rét utcai részlegben a tűz- és füstjelző rendszer kiépítésével párhuzamosan felújítják a biztonságtechnikai struktúrát, illetve megkezdik az elavult villamosági rendszer revízióját. A részleg nagy előnye, hogy viszonylag nagy udvari résszel rendelkezik; a terület hasznosítására megoldás lehetne, ha ide egy új raktárépület épülne.

- MNL Békés Megyei Levéltára: A gyulai épületben szükségessé vált a nyílászárók felújítása (részben cseréje) és a homlokzat-felújítás. A szakaszosra tervezett felújítás teljes tervanyaga elkészült, az I. ütem meg is valósult. A levéltár udvar felőli oldalán a nyílászárók javítása, cseréje megtörtént. A tervek szerint a felújítás következő szakasza 2021-ben folytatódik, az épület utcafrontján.
- MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára: 2021-ben a Sátoraljaújhelyi Fióklevektár – a városi képviselőtestület határozatának értelmében – újabb, mintegy 840 iratfolyóméternyi anyag raktározására alkalmas helyiségeket kap a polgármesteri hivataltól, amely középtávon enyhítené a raktár-kapacitási problémákat. Az új raktárhelyiségek polcrendszerét – amennyiben más lehetőség nem lesz – a várhatóan 2023-ban felszámolásra kerülő Alsózsolcai Fióklevektárban lévő állványzat megbontásával, illetve Sátoraljaújhelyen való felépítésével kívánják biztosítani.
- MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára: A Mosonmagyaróvári Fióklevektár épületét kormányhatározat értelmében át kell adni a Piarista Gimnáziumnak. A gyűjtemény új épületbe költöztetésével kapcsolatos munkafolyamatok komoly koordinációt igényelnek 2021-ben.
- MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára: 2021-ben a következő, „tűzoltásnak” tekinthető beruházásokat szükséges megvalósítani annak érdekében a levéltári anyag védve legyen az időjárási ártalmaktól: az évek során egyre inkább elavulttá és korszerűtlenné váló Központi Kutató épületében (Debrecen, Vármegyeháza u. 1/b.) rendszeresek a csőtörések (hálózati, szenny-, eső-), dugulások és beázások, továbbá a villamos hálózat is régi, központi áramtalanítása nem lehetséges; a Kossuth utcai Kutatóban (Debrecen, Kossuth u. 12-14.) az elmúlt évben a villamos hálózatot több helyen kellett felújítani, cserélni, de ezzel a tűzveszélyt teljes mértékben még nem sikerült elhárítani, az elkövetkezőkben további munkálatokra lesz szükség a hálózaton; a tűz- és füstjelző rendszer kiépítése a levéltár mindhárom kutatóhelyén hátra van.
- MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára: Elengedhetetlen a tűzoltó kapu megjavíttatása, mert nem nyitható. A tűzoltók egy bejárás alkalmával szóban már figyelmeztették az intézményt a rendbetételére (így büntetést akkor még nem vont maga után). Az elektromos hálózat felújítása szükséges.
- MNL Pest Megyei Levéltára: A légtechnikai rendszer karbantartása 2009 óta akadozik, a berendezések szűrőinek és ékszíjainak cseréjét végzik csupán. A hűtési funkció immár négy éve teljesen leállt. A raktárak hőmérséklete nyáron 30 C fok fölé melegszik, télen 18 fokra süllyed. A páratartalom szintén ingadozik.
- MNL Tolna Megyei Levéltára: 2021-ben folytatódik a Keselyűsi úti I-es épület rekonstrukciója. Ez évben a villanyhálózat korszerűsítése kerül sor, és remélhetőleg megoldódik 5. és 6. raktár három évvel korábbi felújítása után jelentkező szellőzési probléma (penészedés). A két évvel ezelőtt kialakított új raktárhelyiségek berendezésére szükség lenne dexion-salgó állványokra.
- MNL Vas Megyei Levéltára: A Kőszegi Fióklevektárban a nagy értékű iratanyag védelme érdekében behatolásjelző riasztóberendezés és füstérzékelő felszerelésére lenne szükség, továbbá tervezendő az épület felszivárgó víz elleni szigetelése, a nyílászárók felújítása, valamint a homlokzat tatarozása.
- MNL Zala Megyei Levéltára: 2019-ben állami tulajdonba, illetve az MNL használatába került Zalaegerszeg MJV Önkormányzatától a volt Kaffka-kollégium Mártírok út 5. szám alatti épülete, valamint a hozzá tartozó, építési területként hasznosítható udvari ingatlanrész. Ezeknek levéltári célú átalakítására, átépítésére előzetes (látvány)tervek készültek, melyekre támaszkodva megkezdődött egy kormány-előterjesztés kidolgozása. Ez, az átmeneti levéltárat és mesterséges intelligencia-labort is magában foglaló nagyszabású fejlesztési koncepció azonban – elsősorban a járványhelyzet miatti változások következtében – 2020-ban lekerült a napirendről, illetve kimaradt az ITM mesterséges intelligencia stratégiájának véglegesített változatából. Mindezek miatt 2021-ben szükséges lesz átgondolni és újra tervezni a levéltár-fejlesztési koncepciót, elképzeléseket, a megvalósításhoz pedig új anyagi forrásokat, támogatási lehetőségeket kell keresni.

Restaurátor műhely:

MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára: Tervezik a restaurátor műhelyüknek a kibővítését regionális digitalizáló és állományvédelmi műhellyé, amely a saját megyéjükön kívül Bács-Kiskun megyét is kiszolgálja. Szeretnék tanulmányi szerződés keretében lehetőleg belső, MNL-es restaurátorképzésen beiskolázni állományvédelmi felelősüket.

Fotóműhely (mikrofilm):

MNL Tolna Megyei Levéltára: A fotóműhely folyamatos működéséhez szükséges a felvételező-, illetve előhívó-berendezésünk javítása. Csak így lehet elkerülni a mikrofilmzésre előkészített iratanyag újbóli felvételezését.

Digitalizáló műhely:

MNL Veszprém Megyei Levéltára: A kialakítandó digitalizáló műhely működésének biztosításához a megfelelő helyiséget a rendelkezésre álló eszközökkel berendezésre került, azonban még szükség lenne további technikai eszközökre, berendezési tárgyakra (hosszabbítók, lámpák, 2–3 forgószek, egy nagyméretű asztal (kb. 2,5x1,5 m) térképek, nagyméretű tervrajzok digitalizálásához). Hosszabb távon egy profi fényképező felszerelés/állás kialakítására is nagy szükség lenne, mivel nagyméretű dokumentumokat és egyes kényesebb iratokat fényképezéssel lehetne csak digitalizálni, vagy a problémát megoldaná egy A1-es könyvszkennel is.

Működési feltételek tervezése

Telephelyek, műhelyek:

Bécsi kapu tér: Fényképész- és digitalizáló műhely

Úri utca: Restaurátor műhely, Könyvkötő műhely

Óbuda: Mikrofilmező- és digitalizáló műhely, Restaurátor műhely, Könyvkötő műhely

Az MNL Állományvédelmi Osztályon folyó restaurátor és könyvkötő munka zökkenőmentes elvégzésének alapvető feltétele a gépi berendezések és tárgyi eszközök folyamatos karbantartása, javítása, az alkatrészek pótlása, és a fogyó nyersanyagok (papíryanagok, vegyszerek stb.) beszerzése. A gépek zavartalan működésének feltétele a rendszeres karbantartás, valamint a jelentkező hibák gyorsan lebonyolítható szervizelése.

A két ipari elektromos vágógép a könyvkötő műhelyek egyik nélkülözhetetlen berendezése, ezért karbantartása, évente két alkalommal történő szervizelése, a kések cseréje, ill. élezése, munkánk megfelelő minőségű és biztonságos végzése szempontjából elengedhetetlen.

Az iratórész főosztályok számára évente kb. 20.000 darab, az iratok hosszú távú tárolására alkalmas palliumot vágunk savmentes papírból, kartonból. Ezen kívül évente 80–90 ezer darab látogatójegy, kérelmlap, filmtári őrzőjegy ill. egyéb kisnyomtatvány vágását látjuk el. A ragasztókötéssel készült kötetek körbevágása, a palliumvágás és az egyéb kisnyomtatványok vágása más könyvkötészeti vágóberendezéssel, ill. manuálisan nem helyettesíthető. Szintén szükség van a kéziszerszámok évente kétszeri élezésére.

Az osztályon folyó reprográfiai (mikrofilmes, fényképész és digitalizáló) tevékenység, valamint restaurátor és könyvkötő munka zökkenőmentes elvégzésének alapvető feltétele a gépi berendezések és tárgyi eszközök folyamatos karbantartása, javítása, az alkatrészek pótlása, és a fogyó nyersanyagok (papíryanagok, vegyszerek stb.) beszerzése. Mindezekre korábban elsősorban NKA pályázatok keretében volt lehetőség. Ezen karbantartások elvégzésére és finanszírozására javaslatot tettünk rezszi költség átalány formájában.

A reprográfiai berendezések technikai színvonalának fenntartása nélkülözhetetlen feltétele a tervben vállalt projektek, megrendelések határidőn belüli teljesítésének. A gépek zavartalan működésének alapvető feltétele a rendszeres karbantartás, valamint a jelentkező hibák gyorsan lebonyolítható szervizelése.

Nem kerülhető el a Bécsi kapu téri és óbudai digitalizáló műhely elavult síkágyas szkennereinek cseréje, új könyvszkennel és mikrofilmszkennel beszerzése a kapacitások növelése érdekében. Az elmúlt év előkészítő munkája eredményeként a 2021-es év első felében ezek a fejlesztések és beszerzések is lebonyolíthatnak.

Átdobozolni kívánt mennyiség:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyagok folyamatos átdobozolása savmentes papírból készült tárolóeszközökbe.

Az MNL tagintézményeiben 2021-re tervezett összes átdobozolás:

- raktári egységben: OL 5575; megyék 5283

- ifm-ben: OL 620; megyék 660,63

- Összesen: 10858 r.e.; 1280,63 ifm

III.3.2. Restaurálás

Irat, missilis, nyomtatvány, könyvlap

Az MNL hat tagintézményében van restaurátor műhely, négy tagintézményben könyvkötő műhely, két helyen (OL, BAZML) pedig mindkettő. A veszprémi könyvkötő műhely kialakítása folyamatban van.

A munkák kevés kivételtől eltekintve a tagintézmények saját műhelyeiben készülnek el. Ahol nincs restaurátor műhely, ott pályázati forrásokból restauráltatnak dokumentumokat.

	Országos Levéltára	Megyei tagintézmények	Összesen
irat, missilis, nyomtatvány, könyvlap	5.532 fólió 36 könyv, kötet, füzet	9.996 fólió 0,88 ifm. 10 könyv	15.528 fólió 0,88 ifm. 46 könyv, kötet, füzet
oklevél, kódexlap	155	1	156
címerkép	5	-	5
címereslevél	16	2	18
pecsét	300	-	300
tervrajz	364	6	370
térkép	14	17	31
családfa	10	-	10
plakát, képeslap, rajz, fotó, üvegnegatív	3	5	8
pecsétmásolat	25	-	25

III. 3.3. Könyvkötészeti munkák

A palliumvágási igényeket nehéz tervezni, mert a rendezési munkák közben derül ki, hogy mekkora igény lép fel.

	Országos Levéltár	Megyei tagintézmények	Összesen
lapjavítás	5000	20.210	25.210
könyvkötés javítása	32	51	83
új könyvkötés	115	248	363
pallium	20.000	350	20.350
mappa	10	145	155
tok	100	500	600
téka	10	60	70
védődoboz készítése	50	8	58

III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A tagintézmények közül mikrofilmezést csak az MNL TML és az MNL OL tervez. Mikrofilm digitalizálás csak az MNL OL műhelyeiben tervezük, de az MNL teljes gyűjteményére vonatkozóan. Egyedi digitalizálást (fotózás) nagyobb mennyiségben az MNL OL (események fényképezése, kiállítási anyagok, bemutatott iratok, kutatói megrendelések, pecsétek, címerek egyedi beállítású digitális fényképezése) és az MNL CSCSML tervez (iratdigitalizálás fényképezőgéppel). A legnagyobb volumenű tömeges digitalizálás az MNL OL műhelyeiben, valamint Veszprémben, Debrecenben, Kaposvárott és Szombathelyen várható.

Levéltár	Felvételszám			
	Mikrofilmezés	Egyedi iratdigitalizálás (fotó)	Tömeges iratdigitalizálás	Mikrofilm digitalizálás
MNL OL	20.000	45.000	500.000	1.200.000
MNL BKML	-	-	-	-
MNL BML	-	-	5000	-
MNL BéML	-	-	-	-
MNL BAZML	-	-	10.500	-
MNL CSCSML	-	25.900	1500	-
MNL FML	-	12	-	-
MNL GYMSM Győr	-	-	-	-
MNL GYMSM Sopron	-	1000	-	-
MNL HBML	-	-	75.000	-
MNL HML	-	-	-	-
MNL JNSZML	-	10	250	-
MNL KEML	-	-	6800	-
MNL NML	-	225	2000	-
MNL PML	-	-	-	-
MNL SML	-	-	40.000	-
MNL SZSZBML	-	1300	669	-
MNL TML	80.000	500	900	-
MNL VML	-	700	17.000	-
MNL VeML	-	500	17.100	-
MNL ZML	-	-	-	-
Összesen:	100.000	75.147	676.719	1.200.000

III.4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2021-ben is a 27/2015. (V.27.) EMMI rendeletben meghatározottak szerint vezette az előírt nyilvántartásokat. Továbbra is kiemelt szakmai feladat volt az MNL egységes elektronikus nyilvántartási rendszere (scopeArchiv) használatának kiterjesztése. Ennek érdekében az MNL vezetése 2020. június 1-jén létrehozta az Elektronikus Nyilvántartások Főosztályát, március 19-én pedig a 4/2020 sz. főigazgatói utasításon keresztül szabályozta az elektronikus nyilvántartások vezetését. A 2020-ban elkezdett munka (például útmutatók, segédanyagok, e-learning tananyagok készítése, belső szabályozás) folytatása továbbra is szükséges.

A scopeArchiv leírási egység modulja a nemzetközi levéltári leírási szabványon (ISAD(G)) alapuló levéltári leírás eszköze. Az informatika térhódítása előtt levéltári leírás alatt kizárólag segédletkészítést értettek, melynek eredménye kéziratos vagy nyomtatott, nyilvántartási és/vagy publikációs céllal létrehozott segédlet volt. Az informatika terjedésével új segédlet típus terjedt el a levéltárakban: az adatbázis. De megváltozott a levéltári leírás is, főleg annak eredménye: átjárás nyílt a segédletek és a nyilvántartások között. A scopeArchiv pontosan ilyen: egyszerre nyilvántartás és kutatási segédlet. A scopeArchivban lehetőségünk van valamennyi levéltári egység leírására. Ugyanúgy leírhatók benne a törzsegyeségek (és egyéb felső szintű leírási egységek), mint a középszintűek, vagy akár a darabszintűek. Sőt egyedi iratok leírására is alkalmas. Vagyis egyszerre kezelhetjük benne a törzskönyvi és raktári nyilvántartásainkat, készíthetünk szabványos fondleírásokat, valamint több korábbi (darabszintű)

segédlet típusunkat is kiválthatjuk vele, mint például a lajstrom vagy a regeszta. A segédletkészítés fejezetben ezért csak olyan segédletek kerülnek, melyek nem vezethetők a scopeArchivban.

A 2021. év legnagyobb feladata, hogy 2022-ben az egész MNL-ben bevezethessük a scopeArchiv kérések modulját és az online kikérés lehetőségét (2021-ben a kutatók nyilvántartása és az online beiratkozás lehetősége a teljes levéltárban elindul). Továbbá felkészítsük a rendszert, hogy teljes egészében biztosítsa a statisztikai adatszolgáltatást.

Ennek érdekében 2021 legfontosabb feladata a törzskönyvi nyilvántartás ellenőrzése, az ISAD(G) szabvány és a 27/2015. (V.27.) EMMI rendeletben előírt kötelező mezők esetleges pótlása, az adatszolgáltatáshoz és online kikéréshez szükséges mezők kitöltése, raktári egységek létrehozása, illetve az ezekhez szükséges háttér munka elvégzése. Ezek a feladatok nagy munkerőráfordítást igényelnek 2021-ben.

A kutatás segítéséhez szükséges a már meglévő raktári nyilvántartások feltöltése a scopeArchivba. Ez kétféle módon történhet. Nagyobb arányban segédletfájlként a meglévő jegyzékek digitális verziójának (MS Word, Excel vagy PDF) feltöltésével, illetve kisebb részben a leírási egységekként átalakítva elektronikus nyilvántartásként (középszintű/darabszintű leírási egységként) létrehozva. Utóbbi lehetőségnek a kapacitáshiány, illetve a meglévő raktári jegyzékek átalakítási nehézségei szabnak határt. Ugyanakkor fontos feladat a 2020-ban vagy azt megelőzően létrehozott több százezer középszintű/darabszintű leírási egység javítása, illetve a levéltári jelzetek szabványos formába történő átalakítása.

Meglévő raktári jegyzékek leírási egységekké való átalakítását nagyon sok tagintézmény betervezte (részletesen ld. táblázat). Összesen 2720 fond¹ raktári nyilvántartását tervezik átalakítani 18846,4 ifm terjedelmű anyaghoz. 2000 ifm feletti anyaghoz készült jegyzék átalakítását tervezi az MNL Országos Levéltára két főosztálya (1945 utáni kormányzati, Gazdasági Levéltár), valamint az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára és az MNL Vas Megyei Levéltára. A tervezés során a tagintézmények számos szempont szerint válogattak. Legtöbbször az iratanyagok kutatóssága volt a döntő, de a raktári jegyzékek színvonala, vagy rendezési munkákkal kapcsolatos jegyzékjavítások is szerepet játszottak. Volt olyan tagintézmény, amelyik egy adott fondfőcsoport jegyzékeit választotta. A jegyzék átalakításokon túl mindenhol tervezik ezek Transfer Assistanttal történő betöltését is a scopeArchivba. Nagyon fontos, hogy csak olyan leírási egységek készüljenek, amelyek eleget tesznek a nyilvántartásokkal szembeni követelményeknek és a z ISAD(G) szabványban leírtaknak.

A megyei tagintézményeknél a raktári jegyzékkel el nem látott iratanyag mennyisége 2020 végén sem volt csekély. Bár a legtöbb esetben ezekhez az iratokhoz is léteznek jegyzékek, ezek azonban nem merítik ki a raktári jegyzékkel szemben támasztott szakmai követelményeket. Az átlagtól jelentősen nagyobb terjedelemben raktári nyilvántartással még el nem látott iratanyagot több megye őriz: Hajdú-Bihar 47%, Nógrád 41%, Csongrád-Csanád 39%, Baranya 37%, Zala 32%, Bács-Kiskun 31%. Az Országos Levéltár szervezeti egységei ezen a téren jobban állnak (OL 0,45%). A helyzet javítására a 2021. évi tervben – a felsoroltak közül – Csongrád-Csanád és Zala megyék fektetnek a legnagyobb hangsúlyt.

Az MNL-ben 2021-ben mintegy 3603 ifm anyaghoz terveznek a tagintézmények új raktári nyilvántartást készíteni, melyek a 4/2020. sz. főigazgatói utasításnak megfelelően bekerülnek a scopeArchivba elektronikus nyilvántartásként. Az új raktári nyilvántartások legnagyobb arányban rendezési munkákhoz kötődnek, azok elvégzése után készülnek, ezen kívül még a közelmúlt iratgyarapodásaihoz. Szintén a rendezési munkákkal kapcsolatban terveztek a tagintézmények nagy számú, több mint 9000 ifm terjedelemben raktári jegyzék javítást. Az Országos Levéltárban és néhány megyében döntően a raktári nyilvántartások feltöltése előtti jegyzékjavítást tervezték ebben a részben.

Középszintű nyilvántartásnál mélyebb szintű leírásokat több tagintézmény is tervez.

Az MNL Baranya Megyei Levéltára a Pécsváradi közalapítványi kerület irataihoz (XI.605.a. 2. Főtiszti iratok 30. kútfő), készít árvákat feltáró ügyiratszintű családtörténeti segédletet.

Az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára a kutató- és ügyfélszolgálati igények gyorsabb és pontosabb kiszolgálása érdekében mintegy 10.000 ügyiratszintű leírási egységet tervez létrehozni megyei, önkormányzati és bírósági anyagok esetében.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében folytatják a MONFODI Alapítvány pályázati fotók (X. 244. b. és c.), illetve a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Tervtára iratai (térképek, valamint feliratozott műanyag tasakokban lévő feltekert pausz lapok térképei és tervrajzai, összesen 78 település) feltárását. Az MNL Zala Megyei Levéltára több árvaszékekkel és gyámüggyel kapcsolatos törzsegység mélyebb szintű feldolgozását tervezi. Az MNL OL Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya folytatja a Hungarika jelentés gyűjtemény, illetve a Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály (FTFF) feldolgozását. Tovább folyik a Külföldön őrzött magyar vonatkozású levéltári anyagok nyilvántartása: Hungarika-kataszter bejegyzések létrehozása. Ennek keretében például betöltik Vestigia adatbázis mintegy 3000 leírási egységét. Feltöltésre kerül az X 10872 Használati mikrofilmek, Nagysorozat (64021 leírási egység) is. Folytatják a Károlyi család nemzeti levéltára, Károlyi család,

¹ Nem minden tagintézmény szervezeti egység adott meg fondszámot.

Missiles (P 398) darabszintű feldolgozását (5000 rekord), illetve Okolicsányi Mihály pecsétlenyomat-gyűjteményének feltárását (V 26 1. tétel). A KDS gyűjteményfejlesztés projektben a Diplomatikai Levéltár (DL adatbázis) felülvizsgálata 2021-ben befejeződik: a 25001-110000 számok is betöltésre kerülnek a nyilvántartásba (84000 leírási egység). Ezen kívül megvalósul a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv-ban letétben őrzött Erdődy levéltár anyagának állományba vétele (3000 oklevél, 5400 képfájl). Tervezik megkezdeni a szlovákiai Mohács előtt keletkezett iratanyag feltárását a Szlovák Nemzeti Levéltár és a Szlovák Területi Állami Levéltárak gyűjteményeiben őrzött oklevelekkel, összesen kb. 30.000 digitalizált mikrofilmfelvétel felülvizsgálatával.

Az OL 1945 utáni politikai kormányzervek főosztályán a Miniszterelnökség Általános iratok (HU-MNL-OL-XIX-A-1-j) állaghoz (1947-1948) 4 ifm, a BM Helyi Tanácsok főosztálya (HU-MNL-OL-XIX-B-1-m) állaghoz 25,4 ifm és Magyar Kommunista Párt Főtitkárság (HU-MNL-OL-MK-S 247.) 273–312. őrzési egységeihez készül darabszintű nyilvántartás.

Táblázat: Levéltári anyag nyilvántartásával kapcsolatos adatok

Tagintézmény	Új raktári nyilvántartás (középszintű)				Javított raktári nyilvántartás (papír)			Darabszintű/ügyiratszintű leírási egységek				Raktári jegyzékek átalakítása			
	jegyzék	ifm	fond	LE ²	jegyzék	terjedelem (ifm)	fondok száma	jegyzék	LE	ifm	fond	jegyzék	LE	ifm	fond
MNL BKML	0	0	0	0	0	0	0					65		139,87	23
MNL BaML	27	153,18	26	n.a.	1	1,34	1	1	n.a.	1,54	1	26		196,79	26
MNL BéML	7	105,53	7	4-5000	0	0	0					14	4500	252,92	14
MNL BAZML	0	0	0		4	2,15	4	16	10000	12,82	16	n.a.	n.a.	2404,69	298
MNL CSCSML	31	434,52	31	n.a.	n.a.	1110,78	164					0	0	0	0
MNL FML	0	0	0	0	8	56,73	8					n.a.	n.a.	1716	500
MNL GYMSML Győr	0	0	0	0	553	1513,23	n.a.					622	n.a.	1723,18	n.a.
MNL GYMSML Sopron	n.a.	218,01	77	n.a.	0	0	0					n.a.	n.a.	302,07	61
MNL HBML	1	31,5	1	n.a.	2	11,4	2					n.a.	n.a.	61,73	12
MNL HML	34	64,72	63	n.a.	12	15,36	12					139		91,91	6
MNL JNSZML	n.a.	24,97	7	n.a.	n.a.	1120,23	n.a.	2	n.a.	6,4	2	n.a.	n.a.	1129,35	261
MNL KEML	6	111,315	6		0	0	0					n.a.	n.a.	351,12	98
MNL NML	n.a.	154,06	148	n.a.	n.a.	n.a.	140					n.a.	n.a.	211,71	224
MNL PML	1	30	1	n.a.	1	2,52	1					46	n.a.	428	46
MNL SML	n.a.	434,32	88	n.a.	0	0	0					54	n.a.	129,91	54
MNL SZSZBML	n.a.	165,56	62	n.a.	4	31	4					n.a.	n.a.	151,68	29
MNL TML	2	18,5	2	200	60	127,84	58					n.a.	6000	333,11	370
MNL VaML	n.a.	73,49	22	n.a.	0	0	0					n.a.	n.a.	2364,95	405
MNL VeML	16	45,31	16	n.a.	26	47,61	26					8	n.a.	167,14	8
MNL ZML	n.a.	388,37	47	4000				n.a.	2000	74,52	8	456	15000	1405,29	104
MNL OL 1945e KF	n.a.	232,7	13	n.a.	13	274,52	13					n.a.	n.a.	236,54	33
MNL OL 1945u KPF	9	718,06	9	n.a.	n.a.	2533,66	50	3	n.a.	29,4	3	n.a.	n.a.	2533,66	50
MNL OL GL	7	198,5	7	n.a.	n.a.	2332,46	30					n.a.	n.a.	2514,78	98

² Leírási egységek száma

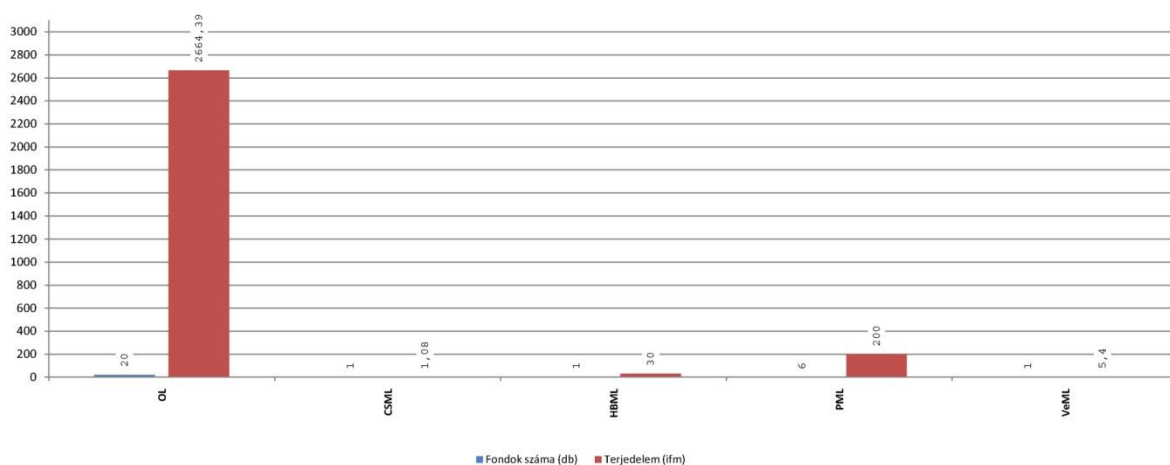
Tagintézmény	Új raktári nyilvántartás (középszintű)				Javított raktári nyilvántartás (papír)			Darabszintű/ügyiratszintű leírási egységek				Raktári jegyzékek átalakítása			
	jegyzék	ifm	fond	LE ²	jegyzék	terjedelem (ifm)	fondok száma	jegyzék	LE	ifm	fond	jegyzék	LE	ifm	fond
MNL OL MGYF	n.a.	1	n.a.	120	0	0	0	9	150.000	n.a.		n.a.	64000	n.a.	n.a.
összesen	141	3603,615	633	4320	684	9180,83	513					1430	89500	18846,4	2720

III. 5. Rendszerezés, rendezés

III.5.1. Alapszintű rendezés

Alapszintű feldolgozó munkát kevés tagintézmény tervezett a 2021. évre, amely a rendezetlen anyagok mennyiségének elmúlt években bekövetkezett folyamatos felszámolásával magyarázható. Az alapszintű rendezés hiánya a levéltárak gyűjtőterületi munkáját is dicséri: a tagintézmények alapvetően rendezett iratanyagokat vesznek át. A feldolgozó munka gerincét az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztálya tervezi megvalósítani a tárgyévben, mely önmagában a teljes mennyiség négyötöd részét teszi ki. A legfeljebb fond- és állagszintig történő rendszerezésben a legnagyobb tételeket az országos illetékességű kormányzati szervek jelentik (Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, Földművelésügyi Minisztérium, Pénzügyminisztérium hivatalai). Szignifikáns részt alkot az 1945 utáni Politikai Kormányzati és Pártiratok Főosztályán a Magyar Rádió anyagainak feldolgozása is. A megyei levéltári tagintézmények körében számottevő volumenű rendezéssel az MNL Pest Megyei Levéltár kalkulál, ahol a hangsúly a tanácsai, önkormányzati és jogszolgáltatási szervek rendezetlen anyagainak alapszintre hozására esik. A kijelölt célokat az átvételre kerülő anyagok rendszerezettsége jelentősen befolyásolhatja. Alapszintű rendezést az MNL szervezeti egységei 29 fond körében, 2900 ifm terjedelemben terveznek megvalósítani.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	20	2664,39	XIX., XXVI.
MNL CSCSML	1	1,08	XV.
MNL HBML	1	30,00	XXIV.
MNL PML	6	200	XXIII., XXV., XXXVII.
MNL VeML	1	5,40	XXIII.
Összesen:	29	2900,87	XV., XIX., XXIII-XXVI., XXXVII.

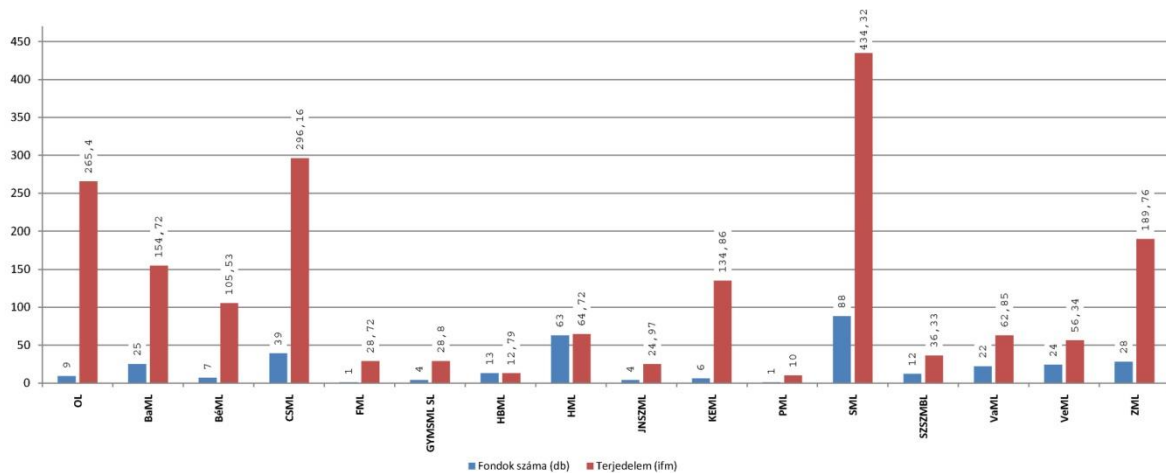

III.5.2. Középszintű rendezés

Szakmai okokból kiindulva, egyben az ágazati jogszabállyal is orientáltan, a levéltárak a középszintű rendezettség elérését kiemelt feladatuknak tekintik. A rendezésnek ez a mélysége – a fond szakszerű nyilvántartásán túl – már kellő rálátást biztosít az iratanyagra, ezzel együtt lehetővé teszi a levéltári iratanyag mélyebb szintű feltárását, a kutatói és ügyfélszolgálati igények hatékonyabb kiszolgálását is. Az őrzött iratanyag döntő része nem is igényli a használat során az ennél mélyebb rendezettségi szint elérését. Középszintű rendezéssel 2021-ben 16 szervezeti egység számol, 346 fondot érintően, 1906 ifm terjedelemben. A középszintű rendezés sorában álló sarokszámok bár jelentős teljesítményt irányoznak elő, ennek ellenére az elmúlt években megszokott kvantumoktól érzékelhetően elmaradnak. A tervszámok csökkenő tendenciájának hátterében nem a levéltár teljesítménymutatóinak általános hanyatlása áll, mindössze az intézményi alaptevékenység szerkezeti átrendeződése húzódik meg. A levéltári feldolgozó munkát a tárgyévre tervezett stratégiai célok megvalósulása érdekében kellett áthangolni. A munka összességében szinte valamennyi fondfőcsoportot felöleli, nagyobb súllyal azonban a közigazgatási, vállalati és jogszolgáltatási iratok szerepelnek a tervekben. Kiemelendő a tagintézményi célkitűzések között az MNL Somogy Megyei Levéltára előirányzott teljesítménye, mely 434 iratfolyóméterével az összlevéltári mennyiség közel negyedét hozza. Itt a tanácsai és a megyei törvényhatóság járási irataira összpontosul

a középszintű feldolgozó munka lényegi része. Az MNL Országos Levéltára tekintetében a legnagyobb tételeket a miniszteriális szervek (Külkereskedelmi Minisztérium) anyagai, valamint egyes nagy múltú termelőüzemek iratai képviselik (Ikarus, LAMPART).

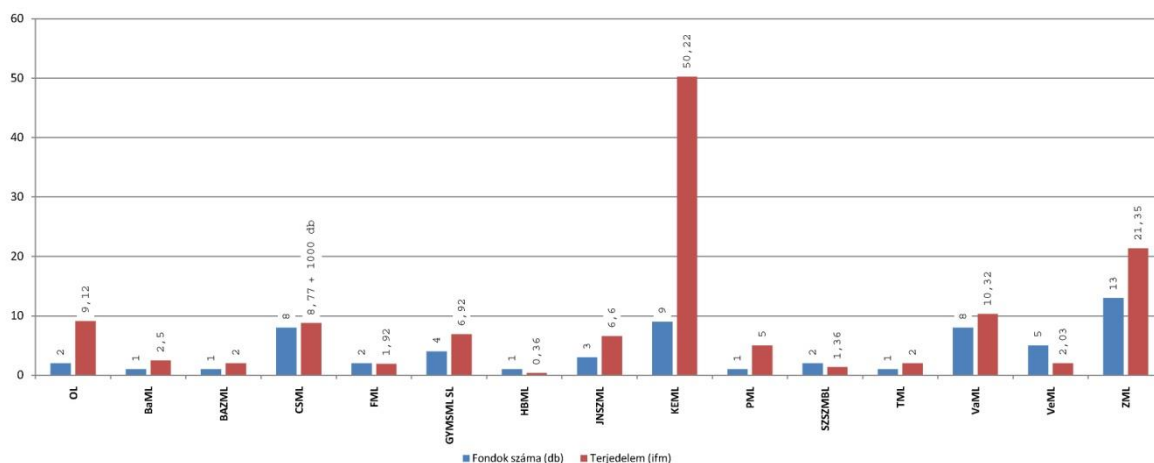
A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	9	265,40	XIX-XX., XXVII., XXIX., K, P, R szekciók
MNL BaML	25	154,72	IV., VI., VIII., X-XI., XIV., XXIII.
MNL BéML	7	105,53	XXIII., XXIX-XXX.
MNL CSCSML	39	296,16	IV., VIII-XI., XIV., XXIII-XXV., XXIX., XXXIII.
MNL FML	1	28,72	VIII.
MNL GYMSML Sopron	4	28,80	XXIII-XXIV.
MNL HBML	13	12,79	XV., XXIII., XXIX., XXXV., XXXVII.
MNL HML	63	64,72	VIII-XI., XIV., XXV., XXIX-XXX., XXXV.
MNL JNSZML	4	24,97	XXIII., XXV.
MNL KEML	11	183,135	V., VIII., XXIII-XXIV., XXIX.
MNL PML	1	10	X.
MNL SML	88	434,32	IV-V., VIII., XIV-XV., XXIII., XXXV., XXXVII.
SZSZMBL	12	36,33	VIII-IX., XIV., XXIV., XXX., XXXV.
MNL VaML	22	62,85	VIII., X., XIV-XV., XXIII., XXV., XXXVII.
MNL VeML	24	56,34	V., XXIII-XXIV., XXIX-XXX., XXXV.
MNL ZML	28	189,76	IV., VI., X., XXIII., XXV., XXIX., XXXV.
Összesen:	346	1906,27	IV-VI., VIII-XI., XIV-XV., XIX-XX., XXIII-XXV., XXVII., XXIX-XXX., XXXIII., XXXV., XXXVII., K, P, R szekciók

III.5.3. Darabszintű rendezés

A darabszintű rendezés nagyságrenddel kevesebb levéltári anyagot érint a megelőző feldolgozási szinthez képest. Ez a fajta levéltári rendszerező munka hagyományosan a feudális és gyűjteményes fondokat érinti főképpen. 2021-ben emellett más fondfőcsoportok darabszintű rendezést igénylő kisebb fondjai vagy fondrészelei (állagai) is meghatározó súllyal szerepelnek a rendezési tervekben, többek között tanácsai, jogszolgáltatási és családi iratok. A darabszintű rendezés sok esetben a digitalizálás és/vagy adatbázis-építés megelőző munkafolyamata is egyben. A levéltárak több mint fele 61 fondot nevezett meg a legrésztesebb feldolgozás céljára, összesen 130 ifm és 1000 darab terjedelemben.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	2	9,12	XIX., XX.
MNL BaML	1	2,50	XXIII.
MNL BAZML	1	2	XIV.
MNL CSCSML	8	8,77 + 1000 db	V., VII., VIII., XV., XVIII.
MNL FML	2	1,92	VI., XV.
MNL GYMSML Sopron	4	6,92	IV., XV., XXV.
MNL HBML	1	0,36	XIV.
MNL JNSZML	3	6,60	X., XIV., XXXVI.
MNL KEML	4	1,95	IV., XXIV.
MNL PML	1	5	XXIV.
MNL SZSZMBL	2	1,36	IV., XIV.
MNL TML	1	2	XXXV.
MNL VaML	8	10,32	XIII., XXIII., XXV.
MNL VeML	5	2,03	XXIII.
MNL ZML	13	21,35	IV., V., VII., XXIX., XXX.
Összesen:	61	130,47 + 1000 db	IV-VIII., X., XIII-XV., XIX., XX., XXIII-XXV., XXIX., XXX., XXXVI.

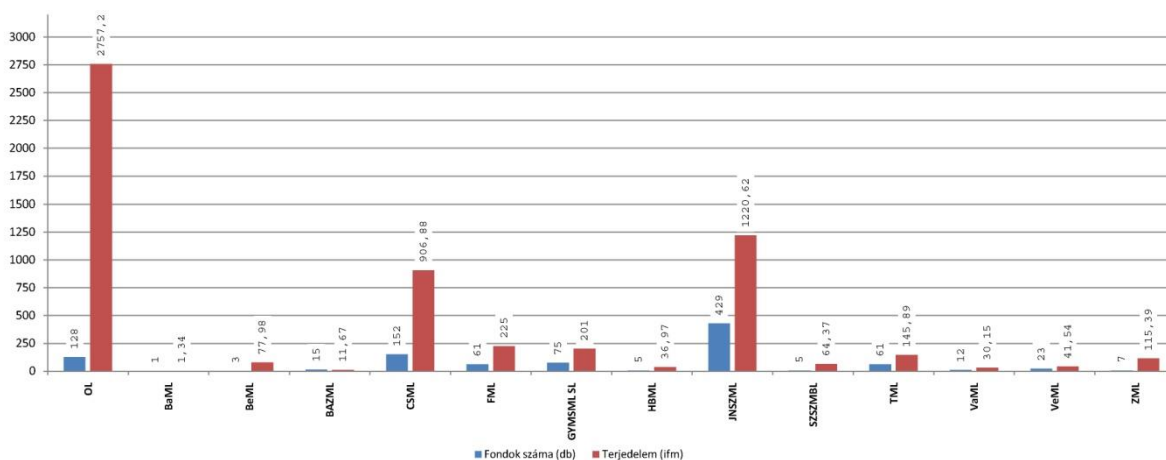

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést tipikusan ott terveznek a levéltárak, ahol valamilyen ok miatt az eredendően rendezett iratanyag összekeveredett. Ez bekövetkezhet a – bármilyen gondos, de – sűrű kutatótermi vagy ügyfeles használatból, raktári vagy levéltári szintű költözésből. Ettől függetlenül egy mikrofilmezni vagy digitalizálni tervezett anyagnál sokszor szükséges ellenőrző rendezést végezni. A megyei tagintézmények döntő többségükben terveztek a 2021. évre ellenőrző rendezést. Az ellenőrző rendezés alá vont iratanyagok között nagy számban találunk itt is tanácsai, illetve önkormányzati iratokat. Az Országos Levéltár iratórzo egységei a 2021-ben átvizsgálendő iratmennyiség közel felét adják. Az ellenőrző rendezés legtöbb esetben összefügg egyrészt a dobozolásokkal, de még inkább az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer (scopeArchiv) feltöltésével. Tapasztalat, hogy számos esetben szükséges ellenőrző rendezést végrehajtani ahhoz, hogy a régi raktári jegyzékek áttölthetők legyenek az új rendszerbe. Nem elhanyagolható szerepet játszik az a törekvés, hogy az új nyilvántartás

hitelesen tükrözze az iratanyag felépítését és rendjét, vagyis az esetlegesen előforduló hibákat javítsuk ellenőrző rendezések formájában. Összességében az MNL 977 fond tekintetében, közel 5836 ifm mennyiségű iratanyag ellenőrző rendezését tervezi.

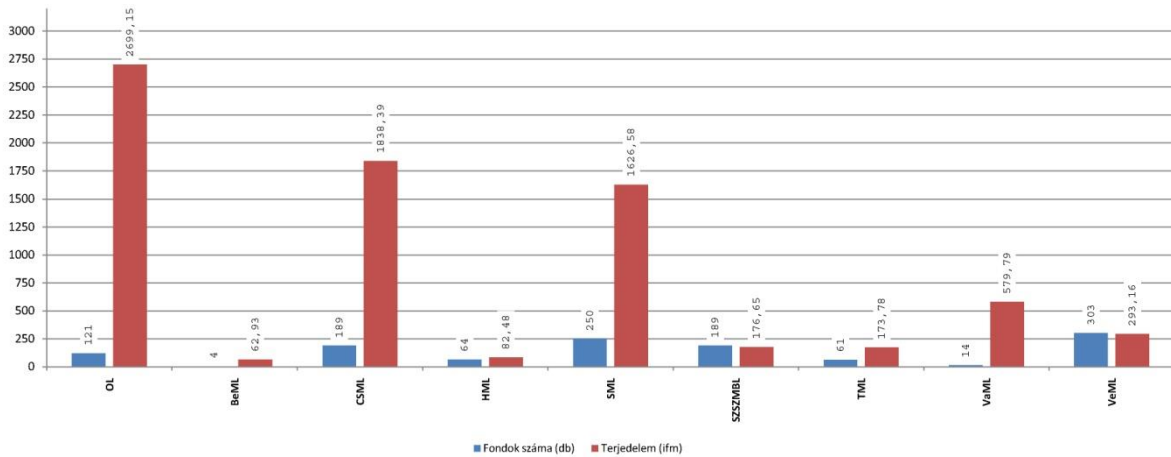
A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	128	2757,20	XIX., XX., XXVI., XXVIII., XXIX., XXXII., C, D, E, F, K, M, O, Z szekció
MNL BaML	1	1,34	VIII.
MNL BeML	3	77,98	XXXV.
MNL BAZML	15	11,67	IV, V, XXIII-XXV.
MNL CSCSML	152	906,88	IV, VI, VIII, XVII, XXIII.
MNL FML	61	225	VIII, XXIII.
MNL GYMSML Sopron	75	201	VIII, XXIII.
MNL HBML	5	36,97	IV, V, VIII, XXX.
MNL JNSZML	429	1220,62	V, XI, XXIII, XXV, XXIX, XXXIII.
MNL SZSZMBL	5	64,37	VIII, XII, XIII, XXIII, XXXV.
MNL TML	61	145,89	VII, VIII, X, XII, XXIII, XXV, XXX.
MNL VaML	12	30,15	XIII, XXIII.
MNL VeML	23	41,54	IV, V, XXIII.
MNL ZML	7	115,39	IV, XXV, XXXVII.
Összesen:	977	5836	IV-VIII., X-XIII., XVII., XIX., XX., XXIII-XXVI., XXVIII-XXX., XXXIII., XXXV., XXXVII., C, D, E, F, K, M, O, Z szekció

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzeteles, átrendezés)

A rendezési munkálatok között általában mennyiségi tekintetben a legtöbb levéltári anyagot az ellenőrző és a raktárrendezés során mozgatják meg a levéltári szakemberek. A tervezés során ebbe a munkába természetesen nem számítottak bele a levéltári, raktári fejlesztések során végzendő költözések. Raktárrendezés címszó alatt azonban nemcsak a raktáron belüli, illetve raktárak közötti átcsoportosítások értendők, hanem ide tartoznak a külön, rendezéstől függetlenül elvégezni tervezett, (át)címelések, jelzeteles és a mintaállványozás. Az MNL Országos Levéltárban a legnagyobb volumenű raktári rendezést a Gazdasági Levéltári Főosztálya tervezi, több mint 2300 iratfolyóméter terjedelemben. A megyei levéltárak közül az MNL Somogy Megyei Levéltára munkatársai több mint 1,5 kilométernyi iratanyag átmozgatásával számolnak. Az MNL tagintézményei összesen 1195 fond esetében, 7532 ifm terjedelemben terveztek raktári rendezést.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ífm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	121	2699,15	XIX., XXVI., XXVIII., XXIX., XXXII., E, F, Z szekció
MNL BeML	4	62,93	XXIII., XXIX.
MNL CSCSML	189	1838,39	VIII., X., XI., XIV., XXIII., XXIV.
MNL HML	64	82,48	VIII-XI., XIV., XXV., XXIX., XXX., XXXV.
MNL SML	250	1626,58	VII., XXIII., XXXVII.
MNL SZSZMBL	189	176,65	V., XXIII., XXIV.
MNL TML	61	173,78	VII., VIII., X., XII., XXIII., XXV., XXX.
MNL VaML	14	579,79	VII., XXV.
MNL VeML	303	293,16	IV., V., XXIII., XXIV., XXIX., XXX., XXXV., XXXVII.
Összesen:	1195	7532,91	IV., V., VII., VIII-XII., XIV., XIX., XXIII-XXVI., XXVIII., XXIX., XXX., XXXII., XXXV., XXXVII., E, F, Z szekció

III. 6. Selejtezés

A Magyar Nemzeti Levéltár ingatlanfejlesztési stratégiájának eredményes végrehajtása ellenére a legtöbb megyei tagintézmény jelentős szabad raktári férőhely kapacitás problémával küzd, mely továbbra is alátámasztja az intézményekben zajló selejtezési munkák létjogosultságát.

A 2021. évi tervek vonatkozásában megállapítható, hogy a selejtezendő iratok közül továbbra is kiemelt helyen szerepelnek a XXIX. fondfőcsoportba tartozó állami vállalatok és a XXIII. fondfőcsoportba tartozó tanácsi iratok. Ezen iratok selejtezését az iratanyag keletkezése során érvényes irattári tervek és a szakfelügyelet által jóváhagyott selejtezési tervek mellett a Magyar Országos Levéltár által kiadott 374/2004. sz. „Ajánlás a tanácsi iratok selejtezési mintajegyzékeiről” alapján végzik a tagintézmények. Az Országos Levéltár 2 főosztálya az államigazgatás felsőbb szervei által keletkeztetett iratanyagban tervez nagyobb mennyiségű iratanyagot selejtezési eljárás alá vonni.

A 2021. év folyamán az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztályán, az 1945 utáni Politikai Kormányiszervek és Pártiratok Főosztályán, valamint 6 megyei tagintézményben kerül sor selejtezésekre. Mennyiség tekintetében az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztálya, illetve a Komárom-Esztergom és Somogy Megyei Levéltára emelhető ki, ezek a tagintézmények adják a Magyar Nemzeti Levéltár selejtezés alá eső iratanyagának túlnyomórészt (77%-át). A selejtezések nagyjából az államigazgatás felsőbb és területi szerveinek iratanyagát, illetve az 1945 után keletkezett tanácsi és a vállalati iratokat érintik, kisebb mennyiségű iratanyag selejtezés alá vonására kerül az intézmények szerveinek köréből.

A 2021. évben selejtezés alá vonandó teljes iratmennyiség 631,69 iratfolyómétert tesz ki.

A levéltár megnevezése	Selejtezés		
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	15	244,36	XIX., XXVI., XXIX., Z.
MNL BKML	–	–	–
MNL BaML	–	–	–
MNL BéML	–	–	–
MNL BAZML	–	–	–
MNL CSCSML	–	–	–
MNL FML	4	42,48	VIII.
MNL GYMSML Győr	–	–	–
MNL GYMSML Sopron	–	–	–
MNL HBML	–	–	–
MNL HML	–	–	–
MNL JNSZML	–	–	–
MNL KEML	7	119,33	VIII., XXIII., XXIV., XXIX.
MNL NML	–	–	–
MNL PML	–	–	–
MNL SML	8	163,52	XXIII.
MNL SZSZBML	1	2	VIII.
MNL TML	–	–	–
MNL VaML	–	–	–
MNL VeML	1	10	XXIV.
MNL ZML	1	50	XXIX.
MNL összesen	37	631,69	VIII., XIX., XXIII., XXIV., XXVI., XXIX., Z.

III. 7. Segédletkészítés

Az MNL elektronikus nyilvántartó rendszere a scopeArchiv egyszerre nyilvántartás és kutatást megkönnyítő segédlet, az ISAD(G) szabványnak megfelelően. A 4/2020. sz. főigazgatói utasítás kiadása után, amely a segédletkészítés helyének (levéltári leírás) a scopeArchivot jelöli meg elsődlegesnek, ezért több 2020-ban még ebben a fejezetben tervezett segédlettípus (például lajstrom, regeszta) átkerültek a III.4. fejezetben. Ebben a fejezetben az adatbázisok, illetve a tematikus segédletek maradtak.

2020 elejére megvalósult az AdatbázisokOnline online felületének (<https://adatbazisokonline.hu/>) teljes körű megújítása és üzembehelyezése. Az adatbázisok online azonban nem csak megjelenési felület, hanem komoly háttéradatbázissal, belső feltöltőfelülettel rendelkezik. Kiegészítő része az MNL névtéradatbázisa. Az MNL adatbázisainak egy része ebben készül. Több található meg még külön, illetve igen sok egyelőre offline állapotú. A megadott adatok alapján MNL szintű összesítő adatok nem készíthetők, legtöbbször a rekordadatok hiányoznak, illetve az ifm adatok sokszor az átnézendő iratok terjedelmét tüntetik fel, nem pedig azt, hogy

mennyihez készül majd a segédlet.

Adatbázisok tagintézményeként

- MNL Békés Megyei Levéltára
Tovább folytatódik a Tematikus cédula adatbázis bővítése, (XXIII. 404.) 0,72 ifm. Elérhető: <http://bekes-archiv.hu/leveltar3/>
- MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltára
Szeged:
XXV. 101. Szegedi Fegyház és Börtön iratai (az 1945–1950 közötti névkönyvekből adatbázis készítése), 1,00 ifm

Csongrád:
V. B. 48. Csongrád város, 1865–1872-ig nagyközség polgármesterének, ill. főbírájának iratai – Iktatókönyvek, 0,02 fm
V. B. 101. a. Csanytelek község iratai – Szakigazgatási iratok, 0,02 fm
XV. 12. Tervtár, 0,72 fm
XV. 25. Plakátok gyűjteménye, 0,03 fm

Hódmezővásárhely:
XXIII. 508. Hódmezővásárhely Városi Tanács VB műszaki szakigazgatási szervének iratai – Névmutatók belső használatra alkalmazható számítógépes adatbázisa, 0,30 fm

Makó:
IV. 451. b. Csanád megye főispánjának iratai, 14,49 fm
IV. 458. b. Csanád megye alispánjának iratai, 70,92 fm
V. 77. b. Makó Város Polgármesterének iratai – Iparhatósági iratok, 0,48 fm
V. 78. b. Makó Város Árvaszéke iratai, 5,00 fm
VII. 6. b. Makói Járásbíróság iratai – Térképtár, 0,48 fm
XV. 1. Térképtár, 0,40 fm
XV. 12. d. Tervtár – egyedi és kiemelt tervek, 0,28 fm
XVII. 401. Makói Igazoló Bizottság iratai, 1,59 fm
- MNL Fejér Megyei Levéltára
Második világháborús emlékművek adatbázisa készül (munka kezdete: 2020) Fejér megyében, mely némiképpen eltérő a megszokott levéltári adatbázisoktól. Intézményük honlapján kerül majd megjelenítésre az első világháborús emlékműves adatbázisunkhoz hasonlóan. Itt települések rendjében, arra rákattintva olvashatják el az érdeklődők az emlékművek leírásait a források feltüntetésével, valamint képek is csatolásra kerülnek.
XXIV.1301.b. Köztársasági Megbízott Fejér Megyei Hivatalának iratai. 2,52 ifm
XXIV.1351.a) Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal iratai. 0,72 ifm
- MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára
 - Bihar és Hajdú vármegyék és Debrecen város egyházi anyakönyveinek adatbázisa (0,23 ifm) – folyamatos adatfeltöltés alatt, elérhető saját felületről
 - Hajdú-Biharból elhurcolt hadifoglyok és polgári személyek adatbázisa – kiegészítése a Balmazújvárosról elhurcoltak adataival (0,05 ifm) – elérhető: AOL2, <http://gulag hbml hu>
 - IV.4.d. Bihar vármegye nemesi (járásonként) 1844/48 (0,15 ifm) – elérhető lesz saját felületről
 - IV.406.d. Bihar vármegye alispánjának iratai – Az útlevel-kiállító hatóság iratai 1916–1941 (9,48 ifm) – MNL Hetedíziglen projektjének keretében
 - VIII. 11/c. M. Kir. Gazdasági Akadémia, Pallag iratai – Tanulóokra vonatkozó iratok 1868–1950 (1,86 ifm) – elérhető lesz saját felületről
 - -MNL OL XIX-C-11. Hadifogoly Átmeneti Otthon-Szeged Állomány könyve (0,01 ifm) – elérhető lesz: AOL2, <http://gulag hbml hu>
- MNL Heves Megyei Levéltára

- XV.41 Munkaviszonnal kapcsolatos iratok gyűjteménye é.n. 10 ifm
- MNL Nógrád Megyei Levéltára
 - V.71.a Balassagyarmat Nagyközség képviselő-testületének jegyzőkönyvei 1886-1922 (előkészítés - excel)
 - V. 171.a Salgótarján nagyközség képviselő-testületi jegyzőkönyvei 1873-1921 (előkészítés - excel)
- MNL Pest Megyei Levéltára
 - IV. 403. PPSK vm. Törvényhatósági Bizottság iratai, 1876–1949
- MNL Somogy Megyei Levéltára
 - IV. 405. d. Somogy Vármegye Alispánjának iratai. Útlevélykiállító hatóság iratai 1906–1910 4,63
 - VII. 172. Dr. Májay Dezső kaposvári közjegyző iratai 1935–1937 0,36
 - VII. 185. Dr. Mike Imre nagyatádi közjegyző iratai 1932-1941 0,30
 - VII. 158. Dr. Várnay Ernő csurgó közjegyző iratai 1940-1946 0,30
 - VII. 187. Dr. Csonka Zénó tabi közjegyző iratai 1929-1932 0,36
 - VII. 172. Dr. Májay Dezső kaposvári közjegyző iratai 1931-1934 0,36
 - VII. 183. Dr. Kasza Sándor marcali közjegyző iratai 1926-1930 0,30
 - VII. 171. Dr. Bárdi György kaposvári közjegyző iratai 1923 0,24
 - VII. 184. Dr. Fabuss Béla marcali közjegyző iratai 1942-1949 0,12
 - VII. 188. Dr. Bernáth Jenő tabi közjegyző iratai 1947-1949 0,36
 - VII. 183. Dr. Kasza Sándor marcali közjegyző iratai 1931-1943 0,36
 - XXIII. 567. Siófok Városi Tanács VB Műszaki Osztály iratai (műszaki adatbázis) 1971, 1973, 1982-1984 20,00
 - XXXVII. 2. Kaposvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Műszaki Igazgatóság iratai (műszaki adatbázis) 2004 13,38

összesen: 13 db 41,07 ifm
- MNL Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei Levéltára
 - Szatmári Tudástár: több fondból válogatás, kb. 1 ifm
 - 1906. évi [1905-1909] választói névjegyzékek feldolgozása (IV.403., IV.753., V.71., kb. 0,30 ifm), adatbázis előkészítése (kb. 29 ezer név)
- MNL Tolna Megyei Levéltára

Excel-táblázat formájában kerül megvalósításra, amely átadásra kerül a NEB részére is. MNL-NEB közös projektjében: Jog- és tulajdonfosztás, identitástörés a vidéki Magyarországon a kommunista diktatúrában projekt keretében: az 1952:4. tvr. alapján házállamosításra vonatkozóan:

 - XXIV.222.b. Szekszárdi Körzeti Földhivatal – Telekkönyvi betétek, Bátaszék, 3,72 ifm
 - XXIV.222.b. Szekszárdi Körzeti Földhivatal – Telekkönyvi betétek, Szekszárd, 15,24 ifm
 - XXIV.223.b. Tamási Körzeti Földhivatal iratai, Telekkönyvi betét – Hőgyész, 2,64 ifm
- MNL Veszprém Megyei Levéltára
 1. Veszprém várostörténeti adatbázis („Veszprém Időgép” - történeti topográfiai adatbázis)
 - V.177. Veszprém város Mérnöki Hivatalának iratai. Veszprém város házjegyzékei 0,05 ifm
 - V.177. Veszprém város Mérnöki Hivatalának iratai. Épülettervek 0,25 ifm
 - XV.11.b. Kataszteri térképek 1856, 1926, 1947
 - VII.6.c.bb Veszprém város telekjegyzőkönyvei 3,96 ifm
 - XV.81.a Veszprémi Kaleidoszkóp – digitális fotógyűjtemény
 2. A veszprémi káptalan hiteleshelyi levéltára, Index Familiarum (XII.1.i.aa) 0,04 ifm
- MNL Zala Megyei Levéltára

A BFL által vezetett és az MNL több megyei tagintézmény által támogatott projekt keretében történik az adatbázis készítése. A rekordonként kitöltendő adatmezők száma: 14. Plihál Ferenc nagykanizsai közjegyző iratai (VII.168.) Tervezett rekordszám: 18.000

<http://www.bparchiv.hu/adatbazisok/kozjegyzoi-okiratok>

- MNL OL 1945 előtti Kormányiszervek Főosztálya
 - 1848. évi választási névjegyzékek adatbázisa * Az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc évfordulójára történő előkészületek jegyében megkezdjük a névjegyzék rögzítését. * Terjedelem: 22–23.000 rekord
 - D 188 – Személyügyi nyilvántartási iratok * Folytatjuk az állag adatbázisba történő rögzítését. * Összterjedelem: 20 doboz * Terjedelem: 3 doboz – 0,36 ifm
 - E 158 – Conscriptioes portarum * Folytatjuk a dikajegyzékek adatbevitelét. Egyben az áttöltött adatbázist összekötjük a Név-Térrel. * Terjedelem: 4 kötet, mintegy 20.000 rekord – 0,6 ifm
 - E 190 – Archivum familiae Rákóczi * Az adatbázis darabjait betöltöttük a missilis sémába. A korábban elkészült adatbázis ellenőrzését folytatjuk. * Összterjedelem 5825 rekord, terjedelem: 1500 rekord – 14 ifm
 - E 254 – Repraesentationes, informationes et instantiae * Folytatjuk az állag missilis adatbázis sémába történő rögzítését. *Összterjedelem: 381 csomó * Terjedelem: 5 csomó – 0,6 ifm
 - F 1 – Gyulafehérvári káptalan országos levéltára, Erdélyi fejedelmi kancellária, Libri regii adatbázis revíziója a Miskolci Egyetemről átvett adatbázis alapján * Terjedelem: kb. 10.000 rekord – 2,5 ifm
 - F 21 – Armales * Terjedelem: 1 fémdoboz – 0,24 ifm
 - N szekció – Megkezdjük a nádori adományok adatbázisba rögzítése * Terjedelem: 6 r. e., mintegy 1000 rekord – 0,3 ifm
 - I. Világháborús hadifoglyok adatbázisának véglegesítése * Terjedelem: kb. 4500 rekord – 2,4 ifm
 - K 86 – Külügyminisztérium, Buenos Aires-i tb. konzulátus, majd követség * Folytatjuk a két világháború közötti magyar követségeken található iratanyag feltárását. A feltárás és az adatbázis építésének célja, hogy külföldön élő magyar állampolgárokra vonatkozó iratanyagot feltárjuk és adatbázisban rögzítsük. * Terjedelem: 20 r.e. – 4,8 ifm
 - Orosz-magyar hadifogoly adatbázis ellenőrzése, kezelése.
 - Zsidó vagyonnal kapcsolatos adatbázis * Folytatjuk a zsidó vagyonokkal kapcsolatos adatbázis elkészítését a Földművelésügyi Minisztérium, Általános iratai 27. tételből (K 184). Az adatbázis kapcsolódik a már elkészített Országos Földhitelintézet Birtokpolitikai Főosztálya irataiból készített adatbázishoz. <http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/orszagos-foldhitelintezetbirtokpolitikai-foosztalya>). Terjedelem: 25 r.e. – 3 ifm
- MNL OL Gazdasági Levéltára
 - XIX-K-91 Földművelésügyi Minisztérium 1,8
 - XIX-L-20-r Pénzügyi Központ, Restitúciós iratok 1,8
- MNL OL 1945 utáni Politikai Kormányiszervek Főosztálya

A hadigondozási ügyintézés során felgyűlt tapasztalatoknak megfelelően szükség szerint tovább bővítjük a hadigondozással kapcsolatos megkereséseket segítő adatbázisokat.

 - HU-MNL-OL-XIX-C-3 Az Országos Hadigondozó Hivatal állag adatbázisának a bővítése 40,87
 - HU-MNL-OL-M-KS 288-41; MSZMP KB Agitációs és Propaganda Bizottság 6
- MNL OL MGYF
 - Címereslevél adatbázis javítása, 2021-re kb. 20 új rekordot tervezünk (R 64).
 - MNL OL 1526–1570 közötti feldolgozása (E, P, R szekció). Az iratok feldolgozása az erre kifejlesztett adtabázisban történik (pest.natarch.hu/Reform). NKFIH pályázat terhére és saját erőből. kb. 5000 rekord rögzítését tervezzük.

Tematikus segédletek

- MNL BAZML IV.1003.b. Pécs város tanácsának iratai, 1681-1780 2,80 ifm. A pécsi iratokról az 1980-as években készült cédulagyűjtemény adatainak Excel táblázatba vitele.
- MNL FML VII. 155. Dr. Kepes János székesfehérvári közjegyző iratai. Közjegyzői okiratok 1919–1923, 0,60 ifm.
- MNL FML XVI. 3. Fejér Megyei Munkás-, Katona- és Földművestanács iratai. 1,80 ifm
- MNL GYMSML SL IV.B.1405.b. Sopron Város Árvaszéke iratai 1933-1945. 0,72
- MNL GYMSML SL IV.B.1405.e. Sopron Város Árvaszéke irati 1945-1950 2,60

- MNL GYMSML SL XV. 31. Illetőségi lapok 1909-1911. 0,40
- MNL GYMSML SL XXV.151. Soproni Állami Közjegyző iratai 1978. 3,20
- MNL JNSZML V.474. Szolnok város iratai – Építési iratok – 5 ifm (átnézett iratmennyiség, aminek egy része a jegyzékbe foglalt terv)
- MNL JNSZML XXXV.11. MSZMP Szolnok városi bizottsága iratai, őrzési egység leltár 1962-1964. – 3 ifm
- MNL KEML IV.1001.a. Esztergom szabad királyi város tanácsülési jegyzőkönyvek 1758, 0,01 ifm
- MNL TML IV.403.c. Tolna Vármegye Központi Választmányának iratai, Választói névjegyzékek Bonyhádi választókerület, 24 község név- és egyéb személyazonosító adattartalom lakcím, 1928, 0,13 ifm (Honlapra kerül, mennyisége kb. 10000 leírási egység)
- MNL TML VII. 151. Dunaföldvári közjegyzők iratai, 1877-1900, 0,96 ifm; (519 sor, 2076 adattartalom). Segédlet leírása: a közjegyzői irat száma, tárgya, a jogviszonyba kerülők megnevezés, cím/település; cél: a család- és társadalom-történet kutatásához segédlet (Összesen: kb. 12076 adattartalom)
- MNL TML IV.1.a. Tolna Vármegye Nemesi Közgyűlésének iratai, Közgyűlési jegyzőkönyv 1736., 0,01 ifm, 140 leírási egység (regeszták)
- MNL VaML IV. 1. a. Vas vármegye nemesi közgyűlésének iratai. Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek mutatói, 1809, 1816, 1840, 1844 (0,10 ifm)
- MNL VaML V. 3. u. Kőszeg Város Tanácsának iratai. Végrendeletek (0,65 ifm)
- MNL VeML IV.403.a Veszprém vármegye alispánjának közigazgatási irataiból, a fontosabb iratokhoz készült iratválogatás 2,00 ifm
- MNL OL C 64. Departamentum commerciale. A repertorizálás során talált tervek és térképek jegyzékelése, valamint a T és S szekciókba áttett tervek és térképek konkordanciájának elkészítése. Elkészült eddig 583 csomó. Összterjedelem: 825 r. e. Terjedelem: 50 r.e. (608–658. csomó) – 3 ifm
- MNL OL Bécsi kapu téri levéltári épülethez kapcsolódó tematikus segédlet (MGYF). T 13 Vallás- és közoktatásügyi minisztériumi terve, T 15 Vegyes tervrajzok – No. 64., T 6 Pecz Samu hagyatéka – No. 22., BFL Tervtár, Budapest (székes) főváros tervei, Építési ügyosztályok tervtára (HU BFL XV.17.d.329) c. sorozat Terv: 300 rekord

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

III.8.1. Általános feladatok

A kutatószolgálat legfontosabb feladata, hogy segítse mind a tudományos, mind a magán célú kutatókat abban, hogy tájékozódni tudjanak a levéltári anyagban, legyen szó papíralapú iratokról, mikrofilmekről vagy digitális tartalomról, valamint, hogy az általuk kutatni kívánt iratokat a jogszabályok betartásával, de minél kevesebb adminisztrációval, a lehető leghamarabb kézhez kapják. Ezért fontos, hogy az iratok nyilvántartását, a hozzájuk készült segédleteket és adatbázisokat felhasználóbarát módon publikálják a levéltár nyilvános felületein.

Célunk, az e-levéltári szolgáltatások révén megkönnyíteni a segédletekhez, adatbázisokhoz, illetve végső soron az iratanyaghoz való hozzáférést, növelve ezáltal a kutatói elégedettséget.

A kutatószolgálati feladatok egy része a bel- és külföldi kutatók beíratása, tájékoztatása, az iratkérés folyamatának menedzselése. A kutatószolgálaton dolgozó munkatársak személyesen, emailben és telefonon is tájékoztatják a kérdésekkel hozzájuk forduló kutatókat, érdeklődőket. A kutatószolgálat közvetíti ezen kívül a kutatók felé a reprodukciós szolgáltatásokat (digitális másolat, fénymásolat, mikrofilm), illetve intézi a kutatói megrendelésekkel kapcsolatos ügyeket. Az előző évekhez hasonlóan, 2021-ben is kiemelt hangsúlyt fektetnek tagintézményeink a kutatószolgálati feladatok pontos, szakszerű ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat, belső utasításokat és a határidőket. Az MNL Kutatási Szabályzatát aktualizálni kell, tekintettel a KÖFOP projekt keretében megvalósult e-levéltári fejlesztések által nyújtott lehetőségekre, valamint a levéltári törvény kiegészítésére.

A tájékoztatás területén figyelemmel kísértük a legújabb trendeket, az online tér adta számtalan lehetőséget (videók, vlogok, podcastok, infografikák stb.), és elkezdtük a gyakorlatba átültetni, az eredményeket online felületeinken publikálni. Ezt a munkát 2021-ben is hangsúlyosan kell végezni.

A kutatóforgalmi adatok változása és várható alakulása

A kutatóforgalmi adatok pontos nyomon követése és elemzése, valamint a kutatói szokások és igények változásának figyelése fontos feladat a kutatószolgálatok tevékenységének megújítása és a szükséges változtatások meghatározása szempontjából. Az online beiratkozás hatására a korábbi évek trendje megfordult, 2020-ban az Országos Levéltárba beiratkozott kutatók száma a korábbi évekkel ellentétben – dacára a járványhelyzetnek, és köszönhetően az egyre több online publikált anyagnak – növekedett, a 2021-es évre is ezzel a növekedő

tendenciával tervezünk MNL-szinten. Ennek oka, hogy azok az érdeklődők is regisztráltak az Elektronikus Levéltári Portálon, akik végül személyesen nem jöttek be kutatni, tehát nem köthető hozzájuk kutatási eset a hivatalos levéltári nyilvántartó rendszerben.

Bár a pandémiás helyzet és az ennek következtében meghozott korlátozások megnehezítik a becslést, 2021-ben MNL szinten összességében a következő kutatóforgalomra számítunk: ötezer és hatezer közötti kutatói létszámra, tizenötezer-húszezer kutatási esetre, és húsz-huszonötezer leadott kéréslapra.

A kutatói forgalomban jelentős súlyt képvisel az MNL intézményhálózatán belül az Országos Levéltár, hiszen az előző évek tendenciái szerint a központi tagintézmény adja a kutatási esetek közel 30%-át, a külföldi (azaz külföldi lakcímmel rendelkező) kutatók felét, a kutatási kérelmek egynegyedét, a kutatási esetek egyharmadát és a leadott kéréslapok több mint 50%-át. Bár a kutatóforgalmi adatok tekintetében az MNL OL kiemelkedő szerepe vitathatatlan, a megyei levéltárakban mért több mint 9 ezer kutatási eset (2020), a 2600 beiratkozott kutató (2020), és a hasonló számú kutatási kérelem azt igazolja, hogy a megyei intézményekben végzett történeti, helytörténeti és családtörténeti kutatások fontos részét képezik a nemzeti, a lokális és a családi múlt megismerésének, illetve a történeti források feltárásának.

A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása

A kutatói célú fénymásolás terén az elmúlt években jelentős volt a visszaesés, miközben a digitális másolatkiadás szerepe látványosan növekedett, ami elsősorban az MNL Országos Levéltárban a megrendelések terén bekövetkezett struktúraváltással magyarázható. 2020-ban a fénymásolatok 96%-át (!) a megyei tagintézményekben rendelték, ellenben a digitális másolatrendelések 90%-át (!) az Országos Levéltár intézte.

A megyei tagintézmények többségében a digitális másolás irányába történő elmozdulása lassabb, de mindenképpen előnyös lenne ezt a folyamatot már csak állományvédelmi szempontból is felgyorsítani. 2020-ban ez a kedvező folyamat megtorpant (a kutatói megrendelésre készített szkennelt felvételek 10%-a készült a megyékben), de ez mindenképpen egy rendkívüli, kivételes évnek tekinthető. Hosszabb távon nemcsak az OL-ban, hanem a megyei tagintézményekben is azzal számolunk és azt igyekszünk elősegíteni, hogy az arányok a digitális másolatok javára tolódjanak el.

2021 egyik nagy feladata, hogy MNL szinten egységesítsük a kutatói másolat-megrendelések díjszabását, a kutatótermi kollégák napi tapasztalatára támaszkodva.

III.8.2. Szervezeti, infrastrukturális és személyi adottságok

Kevés kivételtől eltekintve (pl. Fejér, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága (megyei fióklevéltárak létezése, illetve több telephelyen való működés) miatt több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekcsenek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban azonban – általában a kisebb látogatottság és a kevesebb munkatárs miatt – a 30 órás nyitvatartási időt nem tudják mindenhol biztosítani.

A kutatószolgálaton közreműködő munkatársak számát tekintve megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámú levéltárakban általában csak meghatározott kollégák látják el a kutatószolgálati feladatokat.

A pandémiás helyzet miatt, ahogyan azt 2020-ban is előírás volt, előzetesen időpontot kell foglalniuk a kutatóknak. Mivel ezzel az MNL Országos Levéltára kutatótermeiben is kiszámíthatóvá válik a munka, és az iratoknak állományvédelmi szempontból is jót tesz (hiszen csak akkor kerülnek ki a kutatóterembe, ha valóban jönnek kutatni), a járványhelyzet megszűnésével is fent szeretnénk tartani ezt a lehetőséget. Ennek érdekében 2021-ben egy MNL szintű bejelentkező/időpontfoglaló rendszer kialakítása lett tervbe véve.

III.8.3. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése

Kutatói nyilvántartás, online elektronikus szolgáltatások

Az e-levéltári fejlesztések átalakították a kutatószolgálati főosztály adminisztrációs feladatait (annak ellenére, hogy a látogatói jegyet és a kutatási kérelmet továbbra is manuálisan kell létrehozni). A kutatók számára jelentős szolgáltatásbővítést jelent a kéréslapok otthonról való kényelmes leadása, a kiszolgálási idő a kutatóterem nyitvatartásához és a kikért irat előkészítési idejéhez igazítása, végezetül az a lehetőség, hogy fiókjában nyomon követheti, hol tart az irat kiszolgálási folyamata. 2020-ban élesben tesztelve volt ez a lehetőség az MNL Veszprém Megyei Levéltára kutatószolgálatával, valamint az MNL OL Magániratok és Gyűjtemények Főosztályának irataival. Sikeresnek lehet mondani a fáradságos munkát, amivel a kutatószolgálatos kollégák betanították a kutatókat a rendszer használatára. Míg szeptembertől decemberig kb. 400 online kérés érkezett be, addig csak 2021 januárjában 200 online kérés lett rögzítve a hivatalos levéltári nyilvántartó rendszerben.

Ezt a tendenciát kell folytatni, azonban az összes iratanyag kis részét lehet csak online kikérni. 2021. évi terv, hogy még több megyei levéltár és szervezeti egység felkészüljön és csatlakozni tudjon ehhez a kényelmi szolgáltatáshoz.

Ezért prioritást élvező feladat az alkalmazásfejlesztésen átesett funkciók MNL-szintű implementálása. Ehhez továbbra is szükséges a kollégákat nemcsak továbbképzésekkel, hanem a részükre készített oktatási segédanyagokkal is támogatni. A 2020-ban elkezdett munkát ezen a téren is folytatni kell.

Jelenleg az MNL Országos Levéltárban a Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya, továbbá az MNL Békés, Heves, Nógrád, Veszprém Megyei Levéltára anyagát lehet online kikérni, hosszabb távú terv az online kikérés lehetőségének kiterjesztése a többi szervezeti egység által őrzött levéltári iratanyagra is.

2021. január 1-től már valamennyi tagintézmény a hivatalos levéltári nyilvántartó rendszerben végzi a kutatók regisztrálását, valamint a kutatási esetek rögzítését. A következő lépcsőfok a kérések rögzítése lesz, összhangban az online kérésleadás bevezetésével. Ezáltal az újítás által részben megvalósult az MNL egységes kutatószolgálati nyilvántartása, ami fontos előrelépést jelent az intézményi integráció terén. Ugyanakkor gyakorlati előnyökkel is jár: könnyebben elkészíthetők a kutatóforgalmi statisztikák (de egyes tagintézményekre adataira, statisztikáira is lehet szűrni), valamint a kiállított látogatójegy minden kutatóteremben érvényes, a leadott támogató nyilatkozat minden tagintézmény számára elérhető a nyilvántartó rendszeren keresztül.

A digitális kutatás és az adatbázisok növekvő szerepe

Az MNL a digitális kutatást preferálja, ennek szerepét növelni igyekszik. A kutatók tájékozódásában fontos szerepet játszik az MNL AdatbázisokOnline felületéről elérhető számos adatbázis, a megújultak az Európai Levéltári Portál szolgáltatásai, az Arcanum adatbázisai (ADT plusz, Hungaricana), továbbá az Országos Levéltár kutatótermeiből elérhető adatbázisok, valamint az egyes megyei levéltárak saját adatbázisai. Az AdatbázisokOnline keresőfelületének megújításán túl a tartalmi megújítást kell előtérbe helyezni, folytatni kell az adatvizualizációs adatbázisok közzétételét, és a megyei adatbázisok portálra való feltöltését.

Ezt azért is szorgalmazzuk, hiszen a kutatóforgalmi adatok utóbbi években bekövetkezett csökkenésének okát jórészt arra vezethetjük vissza, hogy egyre több digitális iratmásolat válik bárki számára online elérhetővé különböző adatbázisokon keresztül, amelyek kutatásához se kutatótermi jelenlét, se kutatói beiratkozás nem szükséges, így ezek kutatása – statisztikai értelemben – kutatási esetet sem eredményeznek.

Éppen ezért tartjuk érdemesnek kialakítani digitális kutatótermet, ahol a levéltáros és kutató közötti interakció megmarad, emellett itt segíteni lehet a kutatókat a beiratkozás és iratkikérés online felületen való kezelésében, kis csoportos foglalkoztatásokat tartva az érdeklődőknek.

A kutatótermekben szolgáltatott elektronikus adatbázisok és segédletek közül jelentőségét tekintve kiemelkedik az anyakönyvi adatbázis, amely jelenleg messze a legnépszerűbb az MNL adatbázisai között. Az MNL Országos Levéltára óbudai mikrofilmtárában őrzött, egyházi anyakönyveket tartalmazó mikrofilmek digitalizációja, és a digitális hozzáférés bővítése nagy fejlődést jelent a család-kutatók számára. Az egyházi anyakönyvi gyűjtemény jelentős része már digitalizálásra került. A még nem digitalizált anyakönyvi mikrofilmek digitalizálását tervezi intézményünk a 2021-es évben.

III.8.4. A kutatók tájékoztatása

Az esetek tagintézmények szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a megyékben a személyes, emailben és telefonon való tájékoztatás kiegyensúlyozott arányban állnak egymással. Ezzel szemben az MNL Országos Levéltárban az e-mail-es tájékoztatás a legfontosabb, azt követi a telefonos tájékoztatás. A járványhelyzet miatt a személyes tájékoztatás szünetel, a korlátozások végével számolunk a személyes forgalom növekedésével.

A kutatószolgálatok munkatársai munkájuk során sokféle nyilvántartást, segédletet, adatbázist használnak: scopeArchiv, Európai Levéltári Portál (publikus SDB anyagok), papíralapú és elektronikus segédletek, AdatbázisokOnline, Hungaricana, ADT plusz, stb. A kutatók tájékoztatása egyre több időt vesz igénybe, mivel az utóbbi időben ismét nőtt az előképzettség nélküli, „amatőr” kutatók száma, akik nem ritkán gyors és látványos kutatási eredményekre számítanak, nem ismerve a levéltári kutatás természetét, a kutatni kívánt iratanyag jellegét. A felkészületlenség és a kellő tájékozódás hiánya is szerepet játszik benne, hogy a kutatók tájékoztatása és a kutatói kérések feldolgozása jelentős időt igényel. Ugyanakkor továbbra is jelen vannak a felkészült, tudományos háttérrel rendelkező kutatók, akik másfajta odafigyelést, és részletekre figyelő tájékoztatást igényelnek.

A kutatók megfelelő tájékoztatásához és kiszolgálásához, sőt általában a kutatószolgálat eredményes működéséhez hozzátartozik, hogy folyamatosan kövesse figyelemmel a kutatási trendek és a kutatói igények, szokások változását. Éppen ezért, hogy ismereteink naprakészek legyenek, 2021-ben elkezdjük egy átfogó, kutatói szokásokat és elégedettséget mérő kérdőív kiadását. Segítségünkre lesz a 2015-ös felmérés, azonban az új felmérésnek fontos szempontja, hogy az egyes tagintézményekre szűrhető adatokat kapjunk, ne csak MNL-szintű, nagy átlagot.

Nagy hangsúlyt kell fektetni és újra kell gondolni a kutatók tájékoztatását. Az eddig meglévő csatornák (hírlevelek, honlaphírek) mellett újak bevezetését (szórólapok, online előadások, videók) kell mérlegelni. A kutatói igényeknek megfelelően rövidebb, egyszerűbb és praktikus tanácsokat tartalmazó útmutatásokat készítünk. Az MNL egységes tájékoztatása érdekében a honlap Kutatás menüjét új, színes, fiatalos, könnyen emészthető tartalommal töltjük meg. Ezekre az információkra a megyei tagintézmények is tudnak hivatkozni, így tudjuk kerülni, hogy elavult információk jelenjenek meg a különböző aloldalakon. Az online beiratkozásról már elkészült az anyag. Ehhez hasonló szöveges és képi segítséget tervezünk elkészíteni 2021-ben is.

Továbbra is igaz, hogy a megyei levéltárak kutatószolgálatai, valamint az Országos Levéltár óbudai kutatóterme és Információs Irodája számára a tájékoztatásban külön feladat a sok esetben teljesen kezdő családfakutatók segítése. Több megye segíti, felkarolja az amatőr családkutatók tevékenységét, és tervezi részükre tájékoztató fórumok, előadások tartását. A Szolnok megyei kollégák együttműködése a Szolnoki Családkutató Klubbal immár hagyományosnak mondható. MNL Baranya, Tolna és Somogy Megye Levéltárai folytatják a 2018-ban közös projektként elindított, több foglalkozásból álló, családfakutató kurzusukat, sőt az idei évben e sikeres projekt mintájára Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád és Veszprém is tervez hasonló rendezvényt. A családkutatók tájékoztatásában nagy hangsúlyt kapott 2019 folyamán a Hetedíziglen projekt. A családtörténeti kutatások segítése a fenntartó számára is kiemelt szempont, ebben a 2021-es évben is lehet számítani az MNL OL Kutatószolgálatára.

III.8.5. Ügyfélszolgálat

Az előttünk álló esztendő egy részében továbbra is számolnunk kell a pandémiás helyzettel, ami a személyes ügyfélszolgálat során fokozott figyelmet jelent. Munkatársaink betartják a járványügyi előírásokat, a tagintézményekbe érkező ügyfeleket, ahogy eddig is, maximális elővigyázatossággal fogadják majd. A járványhelyzet alatt a személyes megkeresések száma valószínűleg továbbra is alacsony lesz, a Poszeidon szakrendszer 2020-as teljeskörű bevezetésével az elektronikus csatornákon történő megkeresések száma emelkedett, s várhatóan továbbra is emelkedő tendenciára lehet számítani. A személyes megkeresések száma a pandémia elmúlása esetén várhatóan kicsit magasabb lesz, ugyanakkor az elektronikus megkeresések számának alakulásában ez nem mutat majd csökkenést. A személyes ügyintézés lehetőségével többnyire az idősebb korosztály, illetve a digitális technika alkalmazásában járatlan ügyfelek élnek.

Az előző évekhez hasonlóan az ügyfélszolgálatok 2021-ben is kiemelt hangsúlyt fektetnek az adatszolgáltatás pontos, jogszerű, határidőket betartó ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat és belső utasításokat. Az ügyfélforgalom döntő hányadát – az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően – továbbra is a megyei levéltárak fogják ellátni. Az éves ügyfélforgalomban a 2020. évi adatokhoz (13.244) képest további csökkenés nem várható. A megkeresések többsége 2021-ben is a hivatalos szervektől fog érkezni.

A hadigondozási ügyek számának 2020-ban megfigyelhető csökkenő tendenciájára továbbra is számítani lehet, mivel erre a kárpótlási lehetőségre jogosultak körének nagy többsége már korábban elintézte az ügyét. A Nógrád Megyei Levéltárban a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások terén az elmúlt évek adatai alapján az előttünk álló esztendőben is jelentős ügyszámra lehet számítani. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal iratai átvételének következtében a Fejér Megyei Levéltárban az állampolgársági és a hozzá kapcsolódó anyakönyvi ügyek száma továbbra is az előző esztendő magas értéket valószínűsítik (körülbelül évi 900 megkeresés), az ilyen típusú ügyek számának csökkenése 2021-ben nem várható.

Fontos megjegyezni, hogy az éves ügyfélforgalom alakulását nem egyszerű pontosan megbecsülni, annak alakulására hatással lehet például egy időközben hozott kárpótlási rendelet, amint ez korábban a hadigondozás esetében is történt.

A 2020. évi ügyfélforgalmi adatok tükrében előreláthatóan 2021-ben is várhatóan a vezető ügytípust a tagintézmények többségében a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások képezik majd, csökkenő mértéke ellenére egyes levéltárakban a hadigondozási ügyek továbbra is az összügyszám meghatározó részét képezik. A korábbi évek adatainak megfelelően jelentős számú megkeresés várható építési, hagyatéki ügyekben, valamint iskolai végzettség igazolások esetében. Az ügyfélforgalom alakulásában előfordulhat egy-egy ügytípus helyi dominanciája, ami függhet egy adott iratanyag átvételétől (pl. hagyatéki ügyek, földhivatali iratok). Az ügyfélforgalmat ellátó munkatársak száma tagintézményenként változó, egy-egy kiemelt ügy esetén további munkatársak bevonására is szükség lehet.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL központi és megyei tagintézményeiben az általuk őrzött iratanyaggal kapcsolatos levéltári alaptevékenységek mellett több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka és szisztematikus kiadványkészítési tevékenység zajlik. Ez 2021-ben is összhangban lesz az intézmény középtávú tudományos tervével, annak főbb célkitűzéseivel, az ott kidolgozott középtávú tudományos stratégiával. Az intézmény tudományos kataszterét alapul véve, az eddigieknél nagyobb figyelem irányul az intézményi tudományos tevékenység hatékonyabb összehangolására és hasznosítására. Tovább folytatódik a már elkezdett, kiemelt intézményi projektek megvalósítása. Ilyen például a második világháború idején a Vörös Hadsereg által foglyul ejtett, majd ezt követően a Szovjetunióba hurcolt magyar nemzetiségű személyek adataival kapcsolatos projekt, amely az Orosz Állami Hadilevéltártól átvett mintegy 682 ezer digitalizált hadifogolykarton feldolgozását és publikálását célozza meg. Kiemelt intézményi projekt emellett a Szabadtéri Néprajzi Múzeummal közösen tervezett, „Vidéki miliók rendszerváltása” című kiállítássorozat, amelynek keretében összesen 21 kiállítás készül el az év második feléig.

2021-ben az MNL Országos Levéltárban 70, a megyei tagintézményekben 142, tudományos munkát is végző levéltáros dolgozik. Az összesen 212 tudományos munkatárs közül a központban 26, a tagintézményekben 27 főnek van tudományos fokozata. A 2021-re tervezett fokozatszerzési eljárások száma 15. A központi szervezeti egységekben 46, a megyei levéltárak munkatársai közül 99, összesen tehát 145 fő vesz igénybe kutatónapot 2021-ben. Az igénybe vehető kutatónapok száma az Országos Levéltárban 1670, a megyei tagintézményekben 3724, összesen tehát 5394 nap. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal. A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adnak számot 2021-ben is. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

Az Országos Levéltár a Magyar Kormánytisztviselői Karral közösen – a járványhelyzettől függően – 2021-ben is megrendezi az immár hagyományossá vált közigazgatás-történeti konferenciáját. Ezenkívül – szintén a járványhelyzet függvényében – sor kerülhet még az alábbi tudományos konferenciákra is: „Mentés eredetiben IV.”, illetve „Élmények a levéltárban – Lehetőségek és gyakorlatok a levéltár-pedagógiában”. A könyvkiadás terén folytatódik a 2020-ban elkezdett egységes szemléletű, nyolc kötetből álló, „Magyarország nemzetiségei” címet viselő monografikus könyvsorozat kiadása. Az alapkutatásokra épülő, reprezentatív kiállítású kötetek az NKA anyagi támogatásával jelennek meg. Megjelenik továbbá két tanulmánykötet „Adózás, adóelkerülés és közigazgatás”, valamint „A »létező szocializmus« életvilágai vidéken” címmel, és „A magyarországi rendiség politikai kultúrája” című NKFI-projekt keretében is kiadnak több könyvet.

Az Országos Levéltár kiadványai között a periodikák meghatározó szerepet töltenek be. A papíralapú folyóiratok közül elsőként a 2015-ben mind külsőleg, mind tartalmilag megújult, jelenleg évente egyszer megjelenő *Levéltári Közleményeket* említjük meg. Az 1923 óta megjelenő folyóirat a magyar történész és levéltáros szakma egyik legelismertebb tudományos kiadványa. A *Levéltári Szemle* a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa, valamint a Magyar Levéltárosok Egyesülete évente négyszer megjelenő, közös folyóirata, amely a levéltártudománnyal kapcsolatos szakcikkek mellett hírt ad a levéltáros szakma főbb eseményeiről, tudományos konferenciáiról és kiadványairól. A szintén évente négyszer megjelenő *Turult* a Magyar Történelmi Társulattal, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társasággal közösen adja ki az Országos Levéltár, a heraldika, a diplomatika, a szfragisztika és a genealógia eredményeinek bemutatására. A magyarságtudományi forrásokat publikáló, a hungarológia vezető hazai műhelyei által kiadott *Lymbus* évkönyv elsősorban a külföldi hungarika-kutatások során felfedezett iratok, tanulmányok közlését tekinti feladatának az 1526–1918 közötti korszakból. A 2013-ban alapított, 2014-től megjelenő *Catastrum* című évnegyedes folyóirat a katasztertörténeti kutatások eredményeit publikálja, 2015-től a Földművelésügyi Minisztériummal közös kiadásban jelenik meg. Az online periodikák között az évente hatszor megjelenő 20. századi forrásközlő folyóirat, az *ArchívNet* a legjelentősebb, amely 2016-ban tartalmi és formai szempontból egyaránt megújult. A tudományos igényű forrásközlések eredményeként a lap ma már széleskörűen elfogadott a szakmai világban. Sajátos publikációként készül *A hét dokumentuma*, amely az Országos Levéltár honlapjának része, valamint az *Aktakaland blog*.

A Magyar Nemzeti Levéltár megyei tagintézményeinek aktívan részt vesznek az intézmény tudományos munkájában. A megyei levéltárakban folyó kutatómunka összhangban áll az intézmény Középtávú Tudományos Tervével, különösen nagy hangsúlyt kapnak az MNL közös kutatási projektjei, ugyanakkor a megyei levéltárak révén az MNL erőteljesen jelen van az egyes régiók, az egyes megyék történettudományi kutatásaiban is.

Az MNL-t kiemeli a történetkutatással foglalkozó intézmények közül az, hogy tagintézményei révén az egész országot behálózza, sőt a határ menti tagintézmények révén határon átnyúló kapcsolatai is vannak. Ugyancsak

különleges státust ad az intézménynek a kutatók nagy száma és az a tény, hogy az intézmény képes az egész országot lefedő kutatást végrehajtani. Emellett az is speciális helyzetet teremt az MNL számára, hogy az intézményhálózatban őrzött iratanyagnak köszönhetően egyszerre tud forrásokat – papíralapon vagy digitális formában –, adatbázisokat, kutatókat inspiráló segédleteket és akár monografikus feldolgozásokat megjelentetni. Az intézmény képes együttműködni a hazai történetkutatás központjaival, de a megyei levéltárak révén helyi együttműködési hálózatok működtetésére is alkalmas. A strukturált intézmény így a tudományos kutatás mellett az emlékezetpolitika alakításának is eszköze. Mindezen lehetőségekkel a megyei levéltárak 2021-ben messzemenően élni kívánnak.

A tervezett megyei levéltári kiadványok gazdag tematikáját tükrözi az alábbi, messze nem teljes felsorolás is.

Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára a 18–19. számmal folytatja *Múltbanéző* c. digitális periodikáját.

Az MNL Baranya Megyei Levéltára tervezett kiadványa: *A nagy háború következményei a Dél-Dunántúlon.* /Baranyai Történelmi Közlemények 8./

Az MNL Békés Megyei Levéltára a harmadik kötetrel folytatja Márki Sándor naplóinak kiadását.

Az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára más kiadónál négy kötet megjelentetését tervezi.

Az MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltára a Csongrád Megyei Honismereti Egyesület évkönyvét adja ki az egyesülettel közösen, valamint más kiadónál megjelenik az *Oppidum Csongrád* című helytörténeti periodika, valamint a hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság 2021. évi évkönyve.

Az MNL Fejér Megyei Levéltára más kiadónál jelenteti meg a *Gánt története* és a *Fejér megye története térképeken* című műveket.

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára Áldozó István két művét (*Győr a második világháborúban*, illetve *A Magyar Vagon- és Gépgyár Híd- és Vasszerkezeti Osztályának tevékenysége*) kívánja megjelentetni más kiadónál. A levéltár munkatársai ezenkívül több tanulmányt írnak a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum évkönyvébe.

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára többek között megjelenteti Ujváry Gábor művét (*Az 1921. évi soproni népszavazás 100. évfordulója*) és Dominkovits Péter szerkesztésében a *Thirring Gusztáv emlékkönyv* című kiadványt.

Az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára évkönyv kiadását tervezi, ez már a XXXVII. kötet. Megjelenik még Szálkai Tamás *Címeres nemeslevelek az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltárában* című munkájának 2. kiadása is, valamint más kiadónál további két könyv.

Az MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára *Zonnuk* c. évkönyve 35. számának megjelentetésére készül.

Az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára *Közlemények Komárom-Esztergom megye múltjából II.* c. kiadványával jelentkezik. Emellett *Az esztergomi távirda és táviróvonalak története (1862–1887)* és az *Esztergom 1944–1945-ben* című köteteket is tervezi megjelentetni.

Az MNL Somogy Megyei Levéltára az évkönyvét jelenteti meg, valamint a megye községi pecsétjeiről tervez kiadni egy monográfiát.

Az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára a 22. évkönyvét adja ki.

Az MNL Tolna Megyei Levéltára kiadja a *Tolna megyei községek az 1828-as összeírás leírásai alapján* című sorozaton belül a K–M betűket magába foglaló kötetet, és előkészíti kiadásra az N–Z betűk közötti részt.

Az MNL Vas Megyei Levéltára tervezett kiadványa a *Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények* mellett: *A túlélt tragédia – A trianoni békediktátum következményei Vas vármegyében.*

Az MNL Veszprém Megyei Levéltára az *Összetört emlékezet. Veszprém első világháborús veszteségei levéltári források tükrében* című kötet kiadására készül. Társkiadónál jelentetik meg Bauer Marcell *Pápai armálisok. A pápai járás nemes családjainak címereslevelei* című kiadványát.

Az MNL Zala Megyei Levéltára az alábbi köteteket készíti elő kiadásra: Csomor Erzsébet: *Zalaegerszegi végrendeletek 1827–1848*, valamint *A 47. honvédszászlóalj tisztjei, 1848–1849. A 2020. szeptember 16-ai tudományos emlékülés előadásai.* Ezekon kívül más kiadónál öt kötet kiadását tervezik.

III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység

Az MNL megyei levéltárai és az OL között 2021-ben több közös MNL szintű projekt is folyik közművelődés és levéltár-pedagógiai területen. 2019-ben új, három évre tervezett projekt kezdődött a Magyar Nemzeti Levéltárban. A „Hetediziglen. Család–Történet–Kutatás” célja a család, a kisközösségek, a helyi identitás iránti elkötelezettség erősítése; az oktatás segítése mellett a helytörténet-kutatás, a történelem és a közgyűjtemények megismerése iránti igény felkeltése; az elsajátított ismeretek segítségével történő önálló kutatásra való képesség kifejlesztése. A cél elérése érdekében az MNL OL és a megyei tagintézmények számos programot, tanfolyamot és foglalkozást terveznek.

A programok népszerűsítésében a járványügyi helyzet miatt 2021-ben is nagyon fontos szerepet kap az internet. Az MNL gyűjtőportáljának/honlapjának célja, hogy egységes, egyszerű, és felhasználóbarát módon tájékoztassa a kutatókat és érdeklődőket. Az intézményi integrációval együtt a közös gyűjtőportál/honlap a megyei

levéltáraknak is jobb elérhetőséget és szélesebb látogatókört biztosít. A honlapon nagyobb hangsúlyt helyezünk a hírekre és a friss tartalmak előállítására is.

Célunk, hogy minél több iratot és publikációt tegyünk digitálisan is közzé. Ehhez a munkához szorosan kapcsolódnak virtuális kiállításaink. Ezen kiállítások célja, hogy egy-egy új, vagy korábbi időszak kiállításunk bárki számára megtekinthető legyen.

III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia

A Magyar Nemzeti Levéltárban a közművelődés keretein belül valósul meg a látogatói csoportok fogadása. A 2016-ban létrejött országos levéltár-pedagógia hálózatban minden megyei intézmény képviselteti magát. Rendszeresen tartunk levéltári foglalkozásokat, amelyek 45, 90 és 120 percesek, az adott korosztályhoz és képzéstípushoz igazodnak. Minden esetben a levéltár intézményének kialakulásával és feladatainak bemutatásával kezdődnek, majd egy, az általános iskolák felső tagozatának, illetve a középiskolások tananyagához (történelem, magyar, földrajz, német, latin stb.) illeszkedő témát jár körül a kapcsolódó levéltári források kreatív módon történő feldolgozásával. Ebben a folyamatban fontos szerepe van a szaktanári előkészítésnek, melynek legfőbb feladata az érdeklődés felkeltése, a ráhangolódás folyamatának elindítása, háttér ismeretek összegyűjtése.

A levéltár-pedagógiai foglalkozások, levéltári órák széles korcsoportokat tudnak elérni, az általános iskolai korosztálytól a nyugdíjasokig. A levéltáraknak a helyi iskolákkal kialakított jó kapcsolata hosszútávú együttműködésre ad lehetőséget. A levéltári épületekben megtartandó levéltári foglalkozások mellett előfordul az is, hogy tanórai kereteken belül, iskolákban is tartunk levéltári órákat, természetesen a koronavírus-járvány megszűnte után.

A Hetediziglen projekt keretében családtörténetről szóló tematikus foglalkozásokkal is bővült levéltári óra-kínálatunk. A pandémiás helyzet miatt a levéltár-pedagógia terén is erősíteni próbáljuk az online térben való minél hatékonyabb jelenlétünket: online digitális oktatási anyagokat készítünk az iskolák számára, illetve be is kapcsolódunk a tanórán kívüli oktatási feladatokba. Az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára például a pedagógusokkal szorosan együttműködve készít digitális tananyagokat, melyeket az intézményi honlapon oszt meg.

A levéltár-pedagógia célja olyan komplex látásmód kialakítása, mellyel a fiatalok képessé válnak hitek és tévhitek megkülönböztetésére, egy adott információ (pl. fotó, hírek) objektív elemzésére, el tudnak helyezni egy vizsgált dokumentumot térben és időben. A levéltár kincseinek, szellemi értékeinek megismerésével a diákok jobban megérthetik és sokkal inkább sajátjuknak érezhetik múltunkat és annak összefüggéseit. Az MNL Jász-Nagykunszolnok Megyei Levéltára idén új levéltár-pedagógiai programokat ajánl az iskolás csoportok részére: „Plajbászt kézbe, papírt térdre!” – Régimódi iskolák címmel; vagy a „Pecséttel lezárt családi titkok” – avagy miről mesélnek a 18–19. századi végrendeletek címmel. Foglalkoznak a régi vásárokkal is, továbbá tervezik a „Barlangrajztól a papírontásig” c. környezettudatos levéltári foglalkozások megtartását.

Két megyei levéltárban (Szolnokon és Hajdúböszörményben) egy-egy pályázat segítségével modern oktatótermeket alakítottak ki, a projekt lezárását követően meghatározott ideig kellett iskolai csoportokat fogadniuk. A pályázatok lezárultak ugyan, de a levéltárak folytatják a csoportos foglalkozásokat.

A családbarát programokra nagy hangsúlyt fektetünk 2021-ben is (március 15, májusi Múzeumi Majális, júniusi Múzeumok Éjszakája, szeptemberi Kulturális Örökség Napok). Az MNL Csongrád Megyei Levéltárában – a járványhelyzettől függően – levéltári tábort is szerveznek 10-14 éves gyermekeknek, a Baranya Megyei Levéltár a Csorba Győző Könyvtár nyári táborában vesz részt helyszíneként, illetve a Vas Megyei Levéltárban szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági levéltári kutatótábort szerveznek.

III.10.2. Könyvbemutatók

Az MNL Országos Levéltára és megyei intézményei rendszeresen lehetőséget nyújtanak saját és más levéltárak kiadványainak bemutatására, de a helyi tudományos műhelyek (kutatóhelyek, levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára is megjelenési lehetőséget teremtenek kiadványaik bemutatására. A könyvbemutatók száma évente átlagban 20–25, egyúttal arra is törekszünk, hogy a bemutatót kerekasztal-jellegű viták követhessék, ez jelentheti egyszerre több kötet ismertetését vagy sajtónyilvános workshopot is. Az MNL tagintézményei rendszeresen részt vesznek a Könyvhét programjain is.

Terveink szerint pl. ezekre a könyvbemutatókra kerül sor intézményeinkben:

- Az „*Oppidum Csongrád*” című helytörténeti periodika 2020. évi számának bemutatása Csongrádon.

- A „Hódmezővásárhelyi református prédikátorok és lelképásztorok almanachja 1569-től a legújabb időkig”; „A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 2021”; „Zeman Ferenc: Politikai küzdelmek és közéleti mozgalmak Hódmezővásárhelyen a Horthy-korszakban” című kötetek bemutatása Hódmezővásárhelyen.
- „Somogy megye múltjából 47-48.” Somogy 1848/49. éveire vonatkozó tanulmánykötet bemutatása Kaposváron.
- A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltári Évkönyv tanulmányainak online bemutatója.
- „Vendégségben a Károlyi-kutatócsoporth” és Levéltár-történeti nap - online könyvbemutatók.
- A „Visszaemlékezések” Veszprémben és Budapesten lesz bemutatva.
- „A veszprémi zsidóság monográfiája” szintén Veszprémben.

III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények

A levéltár immár hagyományossá váló állandó rendezvényei a következők:

Március: *Március 15.* – ArchívVlog első epizódja – V. Ferdinánd pecsétnyomójáról rövid videó

Április: *Költészet Napja* – Csongrád Megyei Levéltár

Június: *Múzeumok Éjszakája* – (OL, Bács-Kiskun, Baranya, Békés, Csongrád, Fejér, Hajdú-Bihar, Komárom-Esztergom, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna és Vas megyei levéltárak). A tervek szerint minden résztvevő levéltár kamarakiállítással, iratbemutatóval és a levéltár bemutatásával készül.

Szeptember: *Kulturális Örökség Napjai* OL: Az épület és raktárok bemutatása mellett időszaki tematikus kiállítás és gyermekprogramokat biztosítunk. A programban a Baranya Megyei, a Fejér Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár is részt vesz.

Szeptember: *Kutatók Éjszakája* – Nógrád Megyei Levéltár

November: *Múzeumok Őszi Fesztiválja*

A nagy országos rendezvények mellett az MNL OL és megyei levéltárai elsősorban ismeretterjesztő előadásokkal, rendezvényekkel hívják be magukhoz az érdeklődőket, amelyeket országos és/vagy helyi levéltári, történész-kutatók tartanak.

- *MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára*: Családtörténeti kurzusok általános- és középiskolások és felnőttek részére; XXI. Levéltári Napon: Szemelvények a Bács-Kiskun Megyei Levéltár tudományos eredményeiről.
- *MNL Baranya Megyei Levéltára*: A családkutatás rejtelmek online kurzus kezdőknek és haladóknak; Kerekasztal-beszélgetés Pécs városa és Baranya megye szerb megszállás alóli felszabadulásának 100. évfordulója kapcsán; „Nőtörténet a Dél-Dunántúl régióban”.
- *MNL Békés Megyei Levéltára*: Békéscsaba első magyar nyelvű okleveles említése 500. évfordulója előtt tisztelgő emlékkonferencia.
- *MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára*: „Ismerkedés egy Kazinczy-kori vármegyei levéltárral” – levéltár-pedagógiai rendezvény; Családtörténeti tanfolyam.
- *MNL Csongrád Megyei Levéltára*: 44. Csongrád-Csanád Megyei Levéltári Napok; Tudományos emlékülés és konferencia Katona Imre emlékére; „Hetediziglen” projekt tapasztalatai, kutatási eredmények – konferencia kutatók és szakemberek részvételével; A Szeremlei Társaság éves konferenciái; A Németh László Városi Könyvtár helyismereti előadássorozata.
- *MNL Fejér Megyei Levéltára*: „Körkép” – pillanatképek a 18-19. századi Fejér megyei orvoslás- és gyógyszerésztörténetből; „Egészségügy a XX. század első felében - Fejezetek a Fejér megyei orvoslás- és gyógyszerésztörténetből”.
- *MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára*: XXII. Győri Levéltári Nap; „A lakosság szolgálatában” – konferencia; „A Rakovszky család története”; „Árvizek 1883-ban, 1954-ben”; „Családtörténeti források a győri megyei levéltárban”; „Családtörténeti források a mosonmagyaróvári levéltárban”; „Gróf Széchenyi István és családja Moson vármegyei kötődései”; „Kisember a bíróság előtt az 1950-es évek elején”; „Török István életútja és 1956-os szerepe”; „Trianon emlékezete a két világháború között”.
- *MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára*: „Jogbiztosítás és jogsértések Sopronban és Sopron megyében a kora újkortól a jelenkorig” című szakmai konferencia.
- *MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára*: 47-48. Levéltári Napok; „Iparosok, kereskedők Debrecenben a két világháború között” – Múzeumok Éjszakája 2021; levéltár-pedagógiai workshop: új oktatóterem felavatása; Országos Honismereti akadémia; „Járványok, népbetegségek és azok gyógyítása- Hajdúbozsórményi Városnap; Interdiszciplinaritás a régiókutatásban X.
- *MNL Heves Megyei Levéltára*: Régiótörténeti konferencia; levéltár-pedagógiai órák tartása az EFOP projekt és a „Hetediziglen” projekt keretében.
- *MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára*: Tudományos konferencia tartása Trianon témakörében; Előadások tartása családkutatás témában a Szolnoki Családkutató Klub és az Aba-Novák Kulturális Központtal együttműködve.

- MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára: „A családfakutatás kulisszatitkai” előadás. Családtörténeti kiállítás és előadás a Múzeumok Éjszakáján.
- MNL Pest Megyei Levéltára: „Katolikus egyház Pest megyében” – Levéltári nap.
- MNL Somogy Megyei Levéltára: „A hónap dokumentuma” sorozat folytatása; családkutató-kurzus folytatása.
- MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára: Hetediziglen projekt – társintézmény bemutató; Hetediziglen – Nyílt/online nap; Levéltári délután; Bereg-kutatók online találkozója; Kutatói kerekasztal.
- MNL Tolna Megyei Levéltára: Levéltári délután;
- MNL Vas Megyei Levéltára: „Karneváli mozi” – filmvetítések a Savaria Történelmi Karnevál rendezvénysorozathoz kapcsolódva; „A börtöncellák sötétje. Az egykori vármegyei börtön” – a levéltár régi épülete pincéjének megtekintése, a kínzóeszközök bemutatása.
- MNL Veszprém Megyei Levéltára: „Családtörténeti kutatás a levéltárban” – tanfolyam folytatása; a TIOP pályázathoz és a Hetediziglen projekthez kapcsolódó levéltári órák tartása; Jutasi Örmester túra, előadás, vetélkedő (Veszprém Megyei Jogú Város és a Magyar Honvédség által szervezett vetélkedő); Veszprémi Könyvhét, részvétel a rendezvényen; Bauer Marcell: „Pápai armálisok. A pápai járás nemes családjainak címereslevelei” (közös kiadás), könyvbemutató; Iklódy-Szabó Andor: „Emlékezések 1880-1939”, könyvbemutató.; „Összetört emlékezet.” Veszprém első világháborús veszteségei levéltári források tükrében (saját kiadvány), könyvbemutató.
- MNL Zala Megyei Levéltára: „Trianon és Zala.” Tudományos emlékülés; „Megszállástól megszállásig. A második világháború Zala megyében” - tudományos konferencia; „Zalaegerszeg nevezetes személyiségei a 18–20. században”; „Családtörténeteink” - tudományos konferencia.
- Országos Levéltár – Borhistóriák, borkóstolóval egybekötött iratbemutató egyes borvidékek szerint; Városi séták – tematikus várossétával egybekötött iratbemutató; Levéltári Délutánok. Tematikus program, amely során egy-egy történész-levéltáros munkatárs tart előadást az általa kutatott korszakról.

III.10.4. Kiállítások

Az MNL kiállítás-építő tevékenysége közművelődési jelentősége mellett tudományos szempontból sem érdektelen a levéltáros szakma számára. Az MNL kiállításainak nagy része az adott év évfordulóhoz kötődik, nem egy esetben kapcsolódva egyes konferenciákhoz, rendezvények tematikájához. A pandémiás helyzetre tekintettel számos tagintézmény készül olyan tárlattal, mely járványokkal, betegségekkel, orvoslással foglalkozik. A levéltár épületei többségében nem rendelkeznek nagy alapterületű kiállító terekkel, így a többnyire időszakos kiállításokat tervezzük. Állandó kiállításaink legtöbb esetben egy-két évig láthatóak. A következőket tervezzük 2021-ben:

- Az Országos Levéltárban: *A nemzet emlékezete* című kiállítás,
- Nagy György emlékszoba, Szeremlei Sámuel-emlékkiállítás (MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltára).
- „A barlangrajztól a nyomtatott könyvig” (MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára).
- „A családtörténet megyei forrásai” (MNL Tolna Megyei Levéltára).

Tervezett időszakos kiállítások

Az MNL valamennyi tagintézménye részt vesz a Szentendrei Néprajzi Múzeummal együttműködve egy egyéves projekt keretében időszakos kiállítások készítésében „A vidéki miliók rendszerváltozása- a létező szocializmus életvilágai” címmel. A fotókiállítások alapját a Hazafias Népfront által 1984-ben meghirdetett nagyszabású országfényképezés adja, mely fotók az MNL Országos Levéltárba kerültek megőrzésre. A fényképezési akció célja az volt, hogy demonstrálják a hazai falvaknak a szocialista rendszer 40 éve alatt elért fejlődését, csinosodását, átalakulását. A fotóanyag mellett a központi és megyei kiállítások saját levéltári anyagukból, valamint múzeumi és könyvtári fényképekből is merítenek.

Az 1984-es projekt mellett az évfordulókhoz kapcsolódóan a következő kiállítások nyílnak meg a levéltárakban:

MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára:

- Kamarakiállítás a Bács-Kiskun Megyei Levéltár válogatott forrásanyagaiból (Múzeumok Éjszakája programsorozat keretében) – Kecskemét.

MNL Baranya Megyei Levéltára:

- „Íme a nő” – a levéltári nap kísérőprogramja – Pécs.
- Múzeumok Éjszakája és a Kulturális Örökség Napja programhoz kapcsolódó időszakos kiállítások – Pécs.
- „Vidéki miliók rendszerváltása Baranya megyében” kamara-kiállítás – Pécs.

MNL Békés Megyei Levéltára:

- „Békés megye – 1984”- a Hazafias Népfront gyűjteményéből válogatott időszakos fotókiállítás – Gyula.

- „A rendszerváltás története” – Gyula.
- MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára:*
- „A vidéki miliók rendszerváltozása. A létező szocializmus életvilágai” – Miskolc
- MNL Csongrád Megyei Levéltára:*
- Az 1984/85-ös projekthez kapcsolódó időszak kiállítás – Szeged, Csongrád, Hódmezővásárhely.
 - „A családkutatást segítő dokumentumok a Vásárhelyi Levéltárban” – Hódmezővásárhely.
 - Sejben Lajos képzőművész kiállítása – Szeged.
 - Tóth Bernadett fotókiállítása – Makó.
 - „A makói zsidó közösség 250 éve” – Makó.
 - Makói Művésztelep kamarakiállítása – Makó
 - „Helytörténeti kutatások Vásárhelyen. Harminc éve alakult meg a hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság”. – Hódmezővásárhely.
- MNL Fejér Megyei Levéltára:*
- Az 1984/85-ös projekthez kapcsolódó időszak kiállítás Székesfehérvár.
 - „Múzeumok éjszakája” programhoz kapcsolódó kiállítás - Székesfehérvár.
 - Kulturális Örökségnapokhoz kapcsolódó kiállítás - Székesfehérvár.
- MNL GYMSM Győri Levéltára:*
- Vidéki milió rendszerváltása, hat kiállítás (Győr, Felpéc, Sokorópátka, Győráság, Mosonmagyaróvár, Dunakiliti).
- MNL GYMSM Soproni Levéltára:*
- „A Soproni 1921-es népszavazás 100. évfordulója” - Sopron.
 - „Életképek a rendszerváltás előtti időszakból” – Sopron.
 - Az 1984/85-ös projekthez kapcsolódó időszak kiállítás -Sopron.
- MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára:*
- „Magyarország képekben 1984” – Debrecen, Hajdúnánás.
 - „Társművészet – Művésztársak. Mata János és Kner Imre alkotásai a levéltárban” – Debrecen.
 - „Trianon és Bihar vármegye levéltárosai– Debrecen.
 - „Iparosok, kereskedők Debrecenben a két világháború között” – Múzeumok Éjszakája 2020 – Debrecen.
 - „Rettegett népbetegségek egykoron” – Hajdúböszörmény.
- MNL Heves Megyei Levéltára:*
- Vidéki miliók Magyarországon – Pétervásár.
- MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára:*
- Bedekovich vándorkiállítás a türkevei református templomban.
 - HNF kiállítások – Szolnok, Jászberény.
- MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára:*
- Családtörténeti kiállítás a Múzeumok Éjszakáján – Esztergom, Komárom.
 - „A vidéki miliók rendszerváltása” című projekthez kapcsolódó kiállítás – Esztergom.
- MNL Nógrád Megyei Levéltára:*
- „Épül-szépül a mi kis falunk” – Vidéki miliók rendszerváltása című központi program keretében – Salgótarján.
- MNL Pest Megyei Levéltára:*
- „Anyakönyveken innen és túl” – Budapest.
- MNL Somogy Megyei Levéltára:*
- „Vidéki miliók. Magyarország 1984-ben” – Kaposvár.
- MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára:*
- „A vidék Magyarországa az 1980-as években” (MNL projekt) – Nagyecsed, Fábíánháza, Csenger, Kisvárda, Máriapócs, Kemece.
 - „Járványok a történelemben” – Nyíregyháza.
 - „Levelek, könyvek Balogh István hagyatékából” – Nyíregyháza.
 - „Retró, 1984” – Nyíregyháza.
 - „Károlyiak Szatmárból” – Nyíregyháza.
 - „Kiadványaink” - Nyíregyháza.
- MNL Tolna Megyei Levéltára:*
- „Családtörténeti források az MNL Tolna Megyei Levéltárában” – Szekszárd.
 - „Tolna megyei települések 1984–1985”. – Szekszárd.
- MNL Vas Megyei Levéltára:*
- „Túlélni a tragédiát – emlékkiállítás a trianoni békediktátum 100. évfordulója alkalmából” – Szombathely.

- „Magyarország 1984–1985-ben” – fényképkiallítás – Szombathely.

MNL Veszprém Megyei Levéltára:

- „Új szerzeményeink” – Veszprém.
- „Az 1980-as évek vidéki világának bemutatása” – Veszprém, Pápa.

MNL Zala Megyei Levéltára:

- Vidéki miliók az 1980-as években. A „létező szocializmus” életvilágai – Zalaegerszeg.

Tervezett vándorkiállítások

„A vidéki miliók” projekthez fűződő kiállítások a megyékben több helyszínen lesznek bemutatva, vándoroltatva. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében például Nagyecsedén, Fábíánházán, Csengeren, Kisvárdán, Máriapócon és Kemecsen. A Győr-Sopron-Moson Megyei Levéltár Győri Levéltára Győrött, Felpécen, Sokorópátkán, Gyórságon, Mosonmagyaróváron, és Dunakilitin.

Vándorkiállítást tervez még a Veszprém Megyei Levéltár „Pápateszéri vízimalmok” címmel a Pápateszéri Molnár Céh Egyesület rendezésében Pápán.

Tervezett online/virtuális kiállítások

A virtuális kiállítások a levéltár honlapján érhetőek el. A 2021-es évben több megyei levéltár tervez feltölteni online kiállítást, mely meglévő időszaki kiállítás témáját dolgozza fel, vagy csakis online felületen érhető el. A Baranya Megyei Levéltár például bővíti a „Baranyai protestáns templomok, épületek képeslapokon” című virtuális kiállítását. A Csongrád Megyei Levéltár „Vásárhely a századfordulón” című tárlata már csak a virtuális térben tekinthető meg. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Balogh István hagyatékával foglalkozik. A Tolna Megyei Levéltár a Magyar Zsidó Levéltárral együttműködve készíti el a „Magyarországi zsidóság története” című virtuális tárlatát. A Zala Megyei Levéltár a 47. honvédszászlóalj történetét (1848–1849) dolgozza fel képes tablók és digitalizált szöveges dokumentumok alapján, melyet virtuális kiállítás formájában az MNL honlapján tesz közzé.

A nyitottsághoz hozzátartozik a közösségi médiumok (Facebook, Instagram, Youtube) aktív használata és azok hozzáférése a gyűjtőportálhoz/honlaphoz. A járványügyi helyzet alatt és után a levéltár sokkal intenzívebb tartalomszolgáltatást tervez. Szakmai tanácsainkkal 2021-ben is segítjük az amatőr családkutatók munkáját. Hírt adunk a nagyobb rendezvényekről, konferenciákról, könyvbemutatókról. A Békés Megyei Levéltár például a „Levéltári barangoló” című televíziós sorozat beszélgetéseit osztja meg az érdeklődőkkel. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár folytatja a „Hónap dokumentuma”, az „Érdekes iratok” és a „Közünk élő emlékezők. Levéltári beszélgetések” című sorozataikat. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár meteorológia-történeti tartalmakat kíván közzétenni facebook oldalán. „A hónap dokumentuma” rovattal is rendszeresen jelentkeznek. A Komárom-Esztergom és a Somogy Megyei Levéltár is folytatja e témában virtuális kiállítását, illetve a Nógrád Megyei Levéltár „Raktárunk mélyéről” sorozatát, felváltva a „Családi fényképalbumok” sorozattal. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár különösen a Facebook adta lehetőségeket használja ki igen intenzíven: előadásait, könyveit, társintézményekkel való együttműködéseit osztja meg a felületen. A Veszprém Megyei Levéltár a honlapon három saját rovatban („Veszprém megye kincseitára”, „Múltbeteekintő”, „Nyitott könyveink”) teszi közzé írásait.

A megkezdett folyamat részeként, az MNL budapesti közművelődéssel foglalkozó részlege és a megyei levéltárak is fontosabb partner múzeumokkal, illetőleg a helyi közgyűjteményekkel élő együttműködést kívánnak kialakítani, illetve a már meglévő kapcsolatokat szorosabbra fűzni.

Az MNL rendezvényeinek kisebb részét költségvetési forrásból finanszírozza, nagyobb hányada azonban csak pályázati (főképp NKA támogatás), illetve helyi önkormányzati, állami forrásból oldható meg. Szükség lenne a fenntartói támogatásra is, mely lehetővé teszi, hogy az intézmény „láthatóvá” váljon a médiában.

III. 11. Könyvtári munka

Az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények szakkönyvtárai elvégzik a jogszabályok által előírt alaptevékenységüket (dokumentumok beszerzése, állományba vétele, feldolgozása, szolgáltatása, állományvédelem, állományrevízió, adatszolgáltatás stb.).

A MNL könyvtárai állományukat komoly mértékben ajándékba kapott kiadványokkal gyarapítják. A könyvtárak közlési díj fejében is példányokat vesznek állományba friss megjelenésű könyvekből és folyóiratokból. Fontos szakirodalom érkezik könyvtárainkba a külföldi és belföldi kiadványcserének köszönhetően. Az OL könyvtára 34 külföldi és közel 30 belföldi partnerrel tart fenn kapcsolatot. A megyei levéltárak is cserélnek kiadványokat partnerintézményeikkel.

A szakkönyvtárak a levéltári munkához szükséges friss folyóiratok egy részét előfizetik. 2019-től kezdve a belföldi újságok és folyóiratok kb. 60-70%-át kizárólag a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságtól (KEF) lehet beszerezni (250/2014 (X. 2.) kormányrendelet); a MNL 21 tagintézménye KEF-adminisztrációját az OL Levéltártudományi Szakkönyvtára 2021-ben is ellátja.

Új könyvek vásárlására elsősorban pályázati úton (pl. NKA), vagy a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel kötött szerződés keretében kerül sor. A MNL tagintézményei a Könyvtárellátási szerződés alapján 2021-ben is könyveket vásárolnak 30%-os árkedvezménnyel; a szükséges adminisztrációt az OL Levéltártudományi Szakkönyvtára végzi 2021-ben is.

A MNL levéltári könyvtáraiban 2021-ben mindösszesen kb. 4.000–5.000 (ebből MNL OL: kb. 800) könyvtári egység gyarapítása várható.

2021-ben a MNL PML a nagykőrösi fióklevéltárában őrzött könyvtári állományt ajándék formájában át fogja adni a Károli Református Egyetemenek. 2021-ben a MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtára a szakkönyvtári jelleghez szorosan igazodva a Bécsi kapu téri állományban profiltisztítást fog végezni könyvtári egységek Lángliliom utcai telephelyre való áthelyezésével.

A könyvtári dokumentumok feldolgozására minden tagkönyvtárban egységesen a Corvina integrált könyvtári rendszert használják. Az adatbázis építése folyamatos a 2016. évi integrációt követően. A tagkönyvtárakban igen eltérő a feldolgozás üteme, de összességében várhatóan kb. 8–10 ezerrel nő a katalógusrekordok száma 2021-ben. Az adatbázis 2021. év végére várhatóan 420.000–425.000 katalógusgustételből fog állni. (A MNL teljes könyvtári állományának 60%-a kereshető a Corvina integrált könyvtári rendszerben.) A katalógus az MNL teljes könyvtári állományára tekintettel is használható, és az egyes könyvtárak a saját állományukra szűkítve is kereshetnek benne. A program fejlesztőivel való folyamatos kapcsolattartás lehetőséget ad a felmerülő problémák megoldására.

Az MNL tagkönyvtárai egymás számára is kölcsönöznek; igény esetén könyvtárközi kölcsönzést is folytatnak.

2021-ben a MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtára és a megyei levéltárak könyvtárosai egységesíteni fogják a MNL könyvtárhasználati és gyűjtőkori szabályzatait. (Jelenleg külön könyvtárhasználati (1-1) és gyűjtőkori (1-1) szabályzat vonatkozik a megyei levéltárak, illetve az Országos Levéltár könyvtáraitra.)

Az egyes könyvtárakban különféle gyűjteményekkel állnak a használók rendelkezésére, pl. helytörténeti, szakdolgozat-gyűjtemény, helyi sajtó digitalizálása. 2021-ben mindösszesen kb. 3–4 ezer alkalommal 6–7 ezer könyvtári dokumentum szolgáltatása várható.

A MNL intézményi EISZ-koordinációját 2019. év második felétől kezdve a MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtár végzi, és a 2021-ben is intézni fogja a teljes adminisztrációt. A MNL 2020 decemberében előfizetett 2021. évre a következő adatbázisokra: Osiris, Akadémiai szótárak, L'Harmattan, Balassi, Szent István Társulat. A hasznos, népszerű és egyelőre előfizetést igénylő Arcanum adatbázist is előfizette intézményünk 2021 első felére. Az említett adatbázisok minden MNL munkatárs számára elérhetőek.

A MNL következő tagintézményei terveznek állományrevíziót 2021-ben: BKML, BaML, BAZML, CSCSMNL, GYMMSM Győri Levéltára, JNSZML, OL, PML.

Több könyvtárban folytatódni fog a muzeális dokumentumok típus- és állapotfelmérése és a muzeális leltárnapló elkészítése (pl. MNL OL.). Az állomány védelme céljából folyóiratkötés és kötésjavítás céljára kiválasztásra kerülnek művek; ezen túl védőboríték vagy téka felhasználásával is védik a dokumentumok épségét.

A MNL könyvtárait az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program a 388/2017. (XI. 27.) Korm. rendelet alapján statisztikai adatszolgáltatásra kötelezi.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Évről-évre egyre kevesebb azon tagintézmények száma, amelyek esetében továbbra is vannak hagyományos módon érkezett, papír alapú jegyzékeken küldött UB-bejegyzésekhez kapcsolódó elmaradások. 2021-re mindössze egy intézménynek van pótolni valója e téren, összesen 857 bejegyzést kell bevezetniük az anyakönyvi másodpéldányokba.

Ugyanakkor ismételten fontos jelezni, hogy az EAK rendszer által generált, levéltárnak megküldött Excel táblázatok tényleges UB információkat nem tartalmaznak, ezért az utólagos bejegyzések vezetése – amíg a téren nem történik meg változás – nem teljesíthető az elektronikus rendszerből.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

a) Nemzetközi kapcsolatok

Kiemelten fontos, hogy az intézmény hatással és befolyással legyen az Európai Unió levéltári tevékenységet érintő jogalkotására, kihasználva az európai központi és regionális finanszírozási programok pályázati lehetőségeit, támogatva a nemzetközi szakmai önszerveződés fórumait. Aktív részvételünk az DLM Forum Foundation, az Archives Portal Europe Foundation, az IcarUS Consortium tevékenységében munkatársainknak lehetőséget nyújt a levéltáros szakma nemzetközi élvonalával való együttműködésre, az adaptált tudáson keresztül hozzájárul a szűkösen rendelkezésre álló képzési és fejlesztési források hatékony felhasználásához. A szervezetek saját programjain keresztül a magyar levéltárak részt vesznek a levéltárak európai és nemzetközi szolgáltatásainak fejlesztésében.

Az European Archives Group és az European Board of National Archivists találkozóinak megszervezése körül a járványhelyzet miatt sok a bizonytalanság. A portugál elnökség idején valószínűleg nem lesz részvételi rendezvény, a második félév szlovén elnöksége idején azonban várhatóan megrendezésre kerülnek az események. A Nemzetközi Levéltári Tanács éves konferenciájára és a nemzeti levéltárak vezetőinek (FAN) tanácskozására tavaly novemberben került volna sor Abu Dhabiban, a rendezvényt azonban szintén 2021-re halasztották. Az EURBICA kerekasztalra munkatársunkat is és az EDT projektet is meghívták. A konferencia vezető témája a felhasználóközpontú levéltár a levéltár tervezésétől és a napi gyakorlaton keresztül.

2020-ban egy nagyobb összeurópai projekt végrehajtásában működik közre intézményünk: folytatódik a Spanyol Nemzeti Levéltár által koordinált Digital Treasures projekt, ugyanakkor új nemzetközi projektjavaslatot is benyújtunk az International Holocaust Remembrance Association pályázatára Megyei tagintézményeink pedig regionális együttműködési projekteket valósítanak meg és készítenek elő.

Az *European Digital Treasures* projekt nemzetközi konzorciuma 2021-ben megnyitja a három transzmédia kiállítás közül az első. A pandémiás helyzet miatt elhalasztott levéltári események, nemzetközi workshop, tábor megvalósítása 2021-től esedékes, igazodva a Covid-krízishez. A projekt crowdsourcing tevékenysége (*WP3/Act21*) külön lehetőséget biztosít arra, hogy az MNL továbbfejlessze a levéltári anyagok gépi kézírásfelismerését és az átírások automatizálását. (A folyamatban a crowdsourcing tevékenység az automatizálás utáni javítási munkákat fedi le.) A feladat elvégzésére az MNL a PIM által is használt, részben nyílt forráskódú software-t (*Transkribus*) használja. A használatra kijelölt levéltári állomány nagy terjedelmére való tekintettel a *Transkribus* használata jelentős pénzügyi forrásokat igényelne, ezért az MNL új metodikát dolgoz ki a *Transkribus* fejlesztésében részt vevő Valenciái Egyetem kutatócsoportjával, és a PIM tapasztalatait is beépítve saját megoldást alkot a mesterséges intelligenciának a levéltári területre történő bevonásával kapcsolatban.

Az *Europeana Sport* projektben az MNL 200, a nemzeti és a nemzetközi sportélet múltjával kapcsolatos fénykép és dokumentum digitális feldolgozását vállalja. A képanyag kiválasztása megtörtént, a válogatásnak körülbelül a fele már digitalizált és *Preservica*-ban közzé lett téve. A másik felét elő kell készíttetni digitalizálásra, majd létre kell hozni a digitális állományt, be kell gyarapítani, közzé kell tenni és ki kell dolgozni az Europeana felületén való publikálás feltételeit is. Emellett az MNL három, témához kapcsolódó blogbejegyzés elkészítését, közzétételét is vállalta.

A Szakmai Koordinációs Igazgatóság a határon túli levéltárakkal levéltár-pedagógiai, képzési és állományvédelmi témákban képzéseket, tapasztalatcseréket valósít meg, megvalósítása. Az Állományvédelmi osztály részt vesz a Magyar Nemzeti Múzeumban tartandó Nemzetközi Restaurátor Konferencián és az IIAS-SZLOVÉNIA/1 programban

Az 1945 Előtti Kormányzervek Főosztálya a Holokauszt kutatások terén az alábbi kapcsolatokkal rendelkezik: Wiener Library, University of London; Northeastern University – Boston, Cseh Tudományos Akadémia, Brno Egyetem. A főosztály együttműködik az USHMM munkatársaival a minisztériumi iratanyag feltárásában és digitalizálásában. Fiziker Róbert és Suslik Ádám személyesen vesznek részt a német és az orosz levéltári kapcsolatok működtetésében részben, mint a magyar-orosz levéltári bizottság titkárai.

Az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztálya elsősorban hazai szakmai kapcsolatokkal rendelkezik. Ordasi Ágnes tagja az Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES)-nak, továbbá a NEPOSTRANS – Negotiating post-imperial transitions-nak, mint külső munkatárs (affiliate researcher).

Az MNL OL Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya lehetőség szerint részt vesz a Vestigia projekt keretében online nemzetközi konferenciákon, megállapodásokat készít elő a Modenai és Mantovai Állami Levéltárral. Megállapodás aláírását tervezi a Veneranda Biblioteca Ambrosiana-val (Milánó, Olaszország).

Az MNL Baranya Megyei Levéltára az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral alakított ki szorosabb nemzetközi kapcsolatot.

Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára a szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral 2004-ben és 2005-ben írt alá nemzetközi együttműködési megállapodást. Ennek keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek a Szabadkai területi levéltárral együttműködve egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein.

Az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára a Kassai Állami Levéltárral (Štátny archív v Košiciach) való együttműködés révén folytatja digitalizálási programját, amelynek keretében Abaúj-Torna vármegyei iratok digitalizálására kerül sor.

Az MNL Csongrád Megyei Levéltára 2021-ben a Lengyelországban működő Instytut Pamięci Narodowej krakkói és részlegével konferenciakötetet ad ki lengyel és magyar nyelven *Egyetemi ellenzéki mozgalmak Lengyelországban és Magyarországon 1956–1989 között* címmel. Kapcsolatban áll a Tarnóvi Városi Múzeummal, a varsói Technikai Múzeummal, a krakkói Ignatianum Akadémiával. Továbbra is együttműködik a vajdasági levéltárakkal (Zenta, Szabadka, Újvidék, Nagybecskerek).

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára 2021-ben nemzetközi szakmai kapcsolatainak fenntartására, továbbfejlesztésére törekszik a Nyitrai Állami Levéltárral, és annak Komáromi Fióklevéltára

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára kiadványcsere kapcsolatot tart fenn a Burgenlandi Tartományi Levéltárral és a Burgenlandi Tartományi Múzeummal.

Az MNL Heves Megyei Levéltára Románia Nemzeti Levéltárával az Erdélyi fondjegyzékek megjelentetése ügyében tart fenn kapcsolatot 2021-ben.

Az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára a Szlovák Belügyminisztérium Nyitrai Állami Levéltár Komarnoi (Komáromi) Fióklevéltárával és a Nyitrai Állami Területi Levéltárral tart fenn folyamatos kapcsolatot. Amennyiben lesz rá lehetőség 2021-ben folytatja a Hungarika kutatásokat a tatai Kuny Domokos Múzeum munkatársaival.

Az MNL Nógrád Megyei Levéltára számára a Besztercebányai Állami Levéltár Losonci Levéltára képviselőivel valószínűleg 2021-ben is az elektronikus kapcsolat tartása a reális célkitűzés. Ha másként alakul a járványhelyzet, az év során legalább két alkalommal 3 fő látogatását tervezi az együttműködés aktuális feladatainak megbeszélésére.

Az MNL Somogy Megyei Levéltára számára továbbra is él a rijekai levéltárral a kapcsolat, amelynek keretében a somogyi levéltárosok 2017. évben befejezték a kormányzói iratok rendezését és jegyzékelését. Ezzel a hivatalos rendezési munkák 17 év után befejeződtek. Keresik az új közös lehetőségeket a rijekai kollégákkal. 2020-ban a Kormányzósági iratok 1904–1918 közti kivándorlási és visszavándorlási névjegyzékeinek bedigitalizálására NKA támogatást nyertek. A pandémiás helyzet miatt ezt 2021-ben próbálják megvalósítani. A horvát levéltárosok részt vesznek a kaposvári levéltári napon, amelyen – hagyományosan – előadást is tartanak. Közös internetes kiállítás előkészítése Fiume történetéről a horvát kollégákkal.

Az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára új kutatásokat tervez Kárpátalja múltjáról (workshop – videokonferencia az MNL Hungarika munkacsoportjával közösen. 2021.augusztus) és megrendezi a 28. Nemzetközi Levéltári Napokat, 2021. szeptemberben.

Az MNL Vas Megyei Levéltára a járványhelyzettől függő mértékben ápolni kívánja intézményközi és nemzetközi kapcsolatait. A Maribori Területi Levéltárral több évtizede fennálló példaértékű együttműködést továbbra is fenntartja, és megrendezése esetén részt vesz a 30. szlovén–magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor lebonyolításában. A több évtizede fennálló nemzetközi kapcsolatok egyik alapelemeként a 3 külföldi partnerintézménnyel kölcsönös kiadványcserét bonyolítanak le, és tájékoztatják egymást a szakmai rendezvényekről. Partnerintézmények: Maribori Területi Levéltár, Muraszombati Muravidéki Múzeum, Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár.

Az MNL Veszprém Megyei Levéltára a járványhelyzet miatt nem tervez konkrét nemzetközi szakmai kapcsolatot. Ha biztonságosan lehet majd utazni, akkor az EKF projekt támogatásával külföldi tapasztalatcserén szeretnének részt venni 1-2 fő részvételével.

Az MNL Zala Megyei Levéltára a 30. szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági levéltári kutatótábor megrendezését tervezi a Maribori Területi Levéltárral (Szlovénia) és az MNL Vas Megyei Levéltárával közösen, 2021 júniusának végén.

b) Hazai kapcsolatok

Az MNL tagintézményeinek hazai kapcsolatai 2021-ben is sokrétűek és intenzívek lesznek: számos országos és helyi közgyűjteménnyel, kulturális intézménnyel tartják a kapcsolatot és működnek együtt valamilyen formában. Továbbra is törekedni fognak a társintézményekkel, felsőoktatási intézményekkel, a megyei tudományos szervezetekkel való együttműködésre. A már meglévő kapcsolatok tovább erősödnek és bővülnek, így például a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Magyar Kormánytisztviselői Karral, a Bölcsészettudományi Kutatóközponttal, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel.

Az MNL Országos Levéltára „A magyarországi hódoltság és hódoltsági peremvidék kataszteri iratainak (tapudefter) feldolgozása” elnevezésű NKFI-pályázat kapcsán együttműködik a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetével. Ugyancsak NKFI-pályázat alapján vesz részt közös tudományos projektben („A magyarországi rendiség politikai kultúrája”) az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel, a Bölcsészettudományi Központ Történettudományi Intézetével, az Országos Széchényi Könyvtárral és a Pázmány Péter Katolikus

Egyetemmel. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel együttműködve részt vesz a cigányság holokauszt-kutatásaira irányuló projektben. Együttműködési megállapodást készít elő a Petőfi Irodalmi Múzeummal, továbbá részt vesz az Open Science Nemzeti Labor és a Digitális Bölcsészet Nemzeti Labor munkájában. Kiemelt intézményi projekt a Szabadtéri Néprajzi Múzeummal közösen tervezett kiállítássorozat „Vidéki miliók rendszerváltása” címmel. A már hagyományossá vált közigazgatás-történeti konferenciáját az Országos Levéltár 2021-ben ismét a Magyar Kormánytisztviselői Karral együtt szervezi – amennyiben a járványhelyzet ezt lehetővé teszi –, és újabb közös kötet kiadását tervezik. Az MNL teljes jogú tagként vesz részt a Hungaricana Közgyűjteményi Portál szerkesztőségében.

A megyei tagintézmények a levéltáros szakmai szervezetek mellett hagyományosan jó kapcsolatokat ápolnak a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely több esetben abban is megnyilvánul, hogy anyagi hozzájárulással támogatják a levéltári rendezvényeket vagy akár kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, e szerepkört az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

MNL BaML: Egyik legfontosabb partnerük a Pécsi Tudományegyetem: az informatikus-könyvtáros, történelem, néprajz, földrajz, hon- és népismeret szakos hallgatóknak tartanak rendszeresen foglalkozásokat. Tovább fejlesztik partnerkapcsolataikat a Pécsi Református Egyházközséggel, a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel és a Baranya Református Egyházmegye Levéltárával. A Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközponttal a sajtótermékek digitalizálása területén működnek együtt. Régi partnerük a Janus Pannonius Múzeum. 2021-ben is folytatják az Arcanum Adatbázis Kft.-vel az MNL BaML könyvtári anyagának digitalizálását.

MNL BKML: A BTK–NEB Vidéktörténeti Kutatócsoport munkájába kapcsolódik be négy munkatársuk, akik „A vallásgyakorlás mint társadalmi ellenállás a kommunista diktatúra időszakában”, „A Kádár-kori egyházpolitika”, valamint a „Jogfosztás és tulajdonfosztás, identitástörés” címet viselő tudományos programokban tervezik részvételüket. A Szabadtéri Néprajzi Múzeummal közösen tervezett kiállítássorozatuk „Vidéki miliók rendszerváltása” címmel szerepel munkatervükben.

MNL BAZML: A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeivel 2018-ban kötött megállapodásuk eredményeként folytatódik a Sátoraljaújhegyi Fiókleveletárban lévő Barkóczy családi levéltár iratanyagának digitalizálása. A két közgyűjtemény által őrzött, szétszakított családi levéltárat digitalizálás útján kívánják egyesíteni. Az Eszterházy Károly Egri Egyetemmel 2019-ben kötött együttműködési megállapodásuk értelmében regionális kutatásokban, illetve konferencián való részvételt terveznek. A Herman Ottó Múzeummal közösen online folyóirat kiadását tervezik „Történelem és Muzeológia – Archivisztika” címmel.

MNL CSCSML: Továbbra is együttműködnek a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Móra Ferenc Múzeummal, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral, a Gál Ferenc Egyetemmel és a Szegedi Tudományegyetemmel. Tovább ápolják szoros kapcsolataikat a Szeged-Csanádi Egyházmegyével, a Dóm Látogatóközponttal, a Szent-Györgyi Albert Agórával, a Csongrád-Csanád Megyei Önkormányzattal. Partnereikkel közös terveik megvalósítása azonban nagyban függ a járványhelyzet alakulásától is.

MNL GYMSM GYL: Győr-Moson-Sopron Megye Kormányhivatalával – amennyiben a járványhelyzet ezt lehetővé teszi – „A lakosság szolgálatában” címmel közös konferenciát szerveznek. További együttműködő partnereik: Győri Egyházmegyei Levéltár, Ráth Mátyás Evangélikus Levéltár, MOKK Közjegyzői Levéltár, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, a Győri Ipartestület Ipartörténeti Alapítványa, Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győri Tankerületi Központ, Győri Szakképzési Centrum.

MNL GYMSM SL: Elsősorban a Sopronban működő közgyűjteményekkel működnek együtt, legfontosabb partnerük a Soproni Múzeum. Szoros kapcsolatuk van a megye másik levéltárával, az MNL GYMSM Győri Levéltárával, miképpen a tágabb régió MNL-tagintézményeivel, például az MNL Vas Megyei Levéltárával is. Bővíteni kívánják együttműködésüket a VERITAS Történetkutató Intézettel. Kapcsolatban állnak még a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam-és Jogtudományi Karával, a BTK Néprajztudományi Intézettel, a Közi Horváth József Népfőiskolával, a Zsirai Miklós Népfőiskolával, valamint a kópházi Tájházzal.

MNL HBML

A Hajdú-Bihar Megyei és Debreceni Honismereti Egyesülettel közösen szervezik az Országos Honismereti

Akadémiát. A debreceni Partium Házzal együttműködési megállapodást kötnek közös programok (előadások, kiállítások, könyvbemutatók) tervezése végett. Az Órváros Alapítvány keretein belül működő „Elfeledett emlékezet” kutatócsoporttal közösen dolgoznak a második világháborús hadifogoly-kartonok feldolgozásán.

MNL HML: Helyi és regionális szintű együttműködésre az Eszterházy Károly Egyetemmel (EKE), az Egerben, a megyében és az északkeleti régióban lévő közgyűjteményekkel, közművelődési intézményekkel adódik lehetőségük. Részt vesznek az EKE Történettudományi Intézetének Régiótörténeti Fórumain, továbbá együttműködnek az EKE által kezdeményezett AgriAnno projektben, melynek célja Eger 20. századi történelmének kutatása, történeti értékű írott, tárgyi, képi forrásainak gyűjtése, digitalizálása. A projekt keretében vállalták a maradandó értékű iratok átvételét, rendezését, digitalizálását, a digitális állomány metaadatokkal való ellátását.

MNL JNSZML: 2025-ben lesz Szolnok első írásos említésének 950. évfordulója, 2026-ban pedig Jász-Nagykunszolnok vármegye ünnepli fennállásának 150. évfordulóját. E kettős évfordulóra való megemlékezések tervezése végett keresik a jövőbeli együttműködő partnereket. 2021-ben is részt kívánják venni a társintézmények szakmai rendezvényein, a magyarországi levéltárak és múzeumok programjain.

MNL KEML: Együttműködnek az esztergomi közgyűjteményekkel (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), a Komárom-Esztergom Megyei Honismereti Egyesülettel, a tatai Kuny Domokos Múzeummal és a Komáromi Klapka György Múzeummal.

MNL NML: A megye közgyűjteményeivel, illetve a szakmai társintézményekkel kooperálnak. A hagyományos Nagy Iván Honismereti Pályázatot közösen hirdetik meg a Dornyay Béla Múzeummal, a beérkezett pályaművek elbírálásában és a díjazásban is közreműködnek. A Miskolci Akadémiai Bizottsággal közös rendezvényeket szerveznek, ezenkívül aktívan részt vesznek a „Salgótarján 100 éves” elnevezésű emlékbizottság munkájában.

MNL SZSZBML: A városban működő közgyűjteményekkel (egyházi levéltárak, múzeumok, könyvtárak), valamint felsőoktatási intézetekkel régi hagyományokon alapuló közös együttműködésben könyvbemutatót, szakmai tanácskozást, gyűjtemény- és tevékenység-ismertetést tartanak. Levéltár-pedagógiai munkájuk során együtt dolgoznak a nyíregyházi általános és középiskolákkal. A „Hetediziglen” projekt keretében levéltári órákat tartanak vidéki iskolákban is.

MNL VaML: Főbb partnereik: Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Vas Megyei Honismereti Egyesület, Kőszegi Felsőboktatási Intézmény, Vasi Múzeumbarát Egylet, Vasi Honvéd Bajtársi Egyesület. A fenti intézményekkel 2021-ben is számos közös programot bonyolítanak le.

MNL VeML: Az alábbi szervezetekkel működnek szorosan együtt: Eötvös Károly Megyei Könyvtár és Laczkó Dezső Múzeum (közös programok, projektek); Pannon Egyetem (szakmai rendezvények, konferenciák együttes szervezése); Veszprém Megyei Honismereti Egyesület és Veszprém Megyei Német Önkormányzat (családtörténeti képzés); Veszprém Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár (közös programok, projekt)

MNL ZML: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város önkormányzatával közösen az alábbi rendezvényeket szervezik: „Trianon és Zala. Tudományos emlékülés”; „Zalaegerszeg nevezetes személyiségei a 18–20. században. Tudományos konferencia”; „Megszállástól megszállásig. A második világháború Zala megyében, 1944–1945. Tudományos konferencia”. A zalai múzeumokkal és könyvtárakkal közösen kívánják megrendezni a Zalai Közgyűjteményi Szakmai Napokat.

III. 14. Pályázatok

A pályázati tevékenység eredményességének növelése, szervezettsége, átláthatósága, a pályázati fejlesztések és az MNL munkatervi irányelveinek, stratégiai terve megvalósulásának összhangja érdekében, 2020. november 1. nappal létrejött a Projektigazgatóság.

A Projektigazgatóság munkatársai az elmúlt időszakban lefektették a projektindítással kapcsolatos alapvetéseket, kidolgozták azok módszertanát és felmérték az ahhoz szükséges erőforrásigényeket. Mind a megyei igazgatóságokkal mind az Országos Levéltár szervezeti és funkcionális szervezeti egységeivel új kommunikációs csatornák kiépítése elkezdődött. Meghatározásra kerültek a projekt előkészítő, jóváhagyó és projekt végrehajtási folyamatok fázisai, döntéshozó szintjei. Az így létrejött folyamatokra alapján elkészült egy döntéstámogató applikáció (Project Asset Management System) vázlatja. Külön forrás igénybevétele nélkül sikerült a folyamat

felhasználói (Frontend) oldalát és az abban fontos szerepet kapó szoftver robot (UIPath) működését egy tesztmodell segítségével bemutatni. Kialakításra került az alapadat rögzítéshez szükséges nyomtatvány szabály, a rendszer működtetéséhez szükséges szabvány könyvtárrendszer és meghatározva az ahhoz tartozó nevezéktani elveket.

2021. januártól az érintett projektvezetők bevonásával elindultak a projekt átadás-átvételi folyamatok. Az egységes elvek szerinti projektdokumentáció átvétele biztosítja az esetleges hiányok pótlását és rendezését még a projekt lezárását megelőzően. Láthatóvá vált, hogy az elszámolások szabályszerű teljesítése érdekében új alapokra kell helyezni a költségek felosztását. Így a projektigazgatóság sikeres működéséhez elengedhetetlen a szervezeti kereteket, eljárásrendeket és jogosultságokat szabályzó utasítások kiadása, illetve az igényelt erőforrások biztosítása.

Az elkövetkezendő időszak (Q1-Q2) feladatai a Projekt Menedzsment Rendszer bevezetése.

Az első fázisban valósul meg az automatikus pályázati információk gyűjtése kiemelt honlapokról és portálokról. Ebben a folyamatban a rendszer egy adatbázisban gyűjti a fellelt információkat és figyeli annak frissítését, illetve a már nem aktuális pályázatok törlését. Így a kollegák folyamatosan aktualizált információkat kapnak a pályázati és támogatási lehetőségekről. Ebben a szakaszban valósulna meg az MNL INTRA oldalán a Projektigazgatóság önálló aloldala is, amely lehetőséget teremt a pályázati és döntéshozatali folyamat elektronikus úton való megvalósítására. Fontos szempont a meglévő rendszerek összekapcsolása, adatkommunikáció kialakítása és a digitális aláírással ellátott döntéshozatal biztosítása.

A második fázisban a rendszer összeköttetést teremt az MNL egyéb informatikai alrendszereivel (KIRA, FORRÁS stb.) annak érdekében, hogy a könyvelt pénzügyi adatok alapján az egyes projekt státusza és a mérőföldkövekhez rendelt teljesítések nyomon követése biztosított legyen. A likviditási terv aktualizálását és a szükséges beavatkozás időbeni lehetőségét teremt meg az automatizált adatfrissítés.

Projekt audit vagy zárás esetén pénzügyi kimutatások készítését és adatvizualizálást lehetővé tevő rendszer segítségével a vezetői információs rendszer valós támogatást nyújt mind a projektekben résztvevő, mind az intézményi vezetők számára.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az alábbi témakörökben számítunk pályázatok benyújtására:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése;
- levéltári napok, konferenciák szervezése;
- közművelődési tevékenység;
- restaurálás;
- digitalizálás;
- adatbázis fejlesztés, adatbázis építés;
- iratvásárlás;
- hungarika kutatás
- savmentes dobozok vásárlása;
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése;
- szakkönyvtár gyarapítása;
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése;
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása.

III. 14. Támogatott hazai és nemzetközi projektek

LEVÉLTÁR MEGNEVEZÉSE	TÁMOGATÓ	TÁMOGATÁSI ÖSSZEG	PÁLYÁZATOK SZÁMA
MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.113.272 Ft	2
MNL Baranya Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	2.070.000 Ft	4
MNL Békés Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	2.796.628 Ft	5
MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.398.453 Ft	3
MNL Csongrád-Csanád Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.850.000 Ft	4
MNL Fejér Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.875.000 Ft	4
MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.183.616 Ft	2
MNL Győr-Moson-Sopron Megye	Nemzeti Kulturális Alap	4.064.000 Ft	7

Soproni Levéltára	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	1.000.000 Ft	1
	Összesen:	5.064.000 Ft	8
MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	6.515.565 Ft	9
MNL Heves Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.598.000 Ft	3
MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.251.382 Ft	3
MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	811.600 Ft	3
MNL Nógrád Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	500.000 Ft	1
MNL Országos Levéltára	Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt.	9.500.000 Ft	1
	Emberi Erőforrások Minisztériuma	1.708.000 Ft	1
	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal	133.933.000 Ft	4
	Nemzeti Kulturális Alap	57.722.110 Ft	12
	Összesen:	202.863.110 Ft	18
MNL Pest Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	841.000 Ft	2
MNL Somogy Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	4.894.763 Ft	9
MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	3.940.144 Ft	7
MNL Tolna Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	1.618.235 Ft	5
MNL Vas Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	3.542.067 Ft	7
MNL Veszprém Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	2.695.286 Ft	4
MNL Zala Megyei Levéltára	Nemzeti Kulturális Alap	3.252.528 Ft	5

HAZAI PÁLYÁZATOK ÖSSZESEN:	Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt.	9.500.000 Ft	1
	EMMI	1.708.000 Ft	1
	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal	133.933.000 Ft	4
	Nemzeti Kulturális Alap	105.533.649 Ft	101
	Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata	1.000.000 Ft	1
		251.674.649 Ft	108

LEVÉLTÁR MEGNEVEZÉSE	TÁMOGATÓ	TÁMOGATÁSI ÖSSZEG	PÁLYÁZATOK SZÁMA
MNL Országos Levéltára	EACEA	365.772 EUR	1
	INEA	29.933 EUR	1
	Interational Holocausts Remembrance Alliance	22.399 EUR	1
NEMZETKÖZI PÁLYÁZATOK ÖSSZESEN:		418.104 EUR	3

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL 2021-ben is a jogszabályi változásokat folyamatosan követve felülvizsgálja a korábban megalkotott szabályzatokat és utasításokat az országos intézményi integráció követelményeinek megfelelően. A működés hatékonysága érdekében az SZMSZ-ben rögzítettek szerint tervezzük a különböző szintű értekezletek rendszeres összehívását. A 2021-es évben tervezetten új SZMSZ kerül kiadásra, az ezzel kapcsolatos előkészítő munkák megkezdődtek.

A KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” projekt keretében bevezetett integrált ügyfélszolgálati folyamatok működtetésével kapcsolatos feladatokat 2021. év során is az Ügyfélszolgálati Főosztály látja el. Ennek keretében gondoskodik a rendszer folyamatos monitoringozásáról és a munkatársak visszajelzései alapján szükségesnek tartott fejlesztési igények összegzéséről. Ennek érdekében folyamatos a kapcsolattartás az iratkezelő rendszer fejlesztőjével.

Rendszeres feladatunk lesz a 2021-es év folyamán a Kormányhivatalok Kormányablakai számára nyújtott tájékoztatás az ügyintézés menetét érintő változásáról.

Az Ügyfélszolgálati munkafolyamatokhoz kapcsolódó elektronikus ügyintézés legfontosabb felülete a Személyre Szabott Ügyintézési Felület (SZÜF), ennek érdekében a magánszemélyek és közigazgatás szervek visszajelzései alapján gondoskodunk az ott publikált űrlapok felhasználóbarátabbá tételéről.

Az elektronikus ügyintézés hatékonyabbá tétele érdekében a 2021-es év folyamán a meglévő MNL központi Hivatali Kapuja mellé tervezzük a Poszeidon rendszerbe integrálni a megyei tagintézmények önálló hivatali kapuit. Az MNL Ügyfélszolgálati Főosztálya az év folyamán továbbra is rendszeresen kezdeményez egyeztetéseket az eltérő iratkezelő rendszert használó – jelentős mennyiségű ügyet generáló – partnerszervezetekkel (pl. Magyar Országos Közjegyzői Kamara, Országos Bírósági Hivatal, Magyar Állam Kincstár) annak érdekében, hogy az általuk küldött megkeresések fogadása és a válaszok küldése mindkét fél számára megfelelő csatornán és formátumban történjen.

Az idei év egyik kiemelt fontosságú feladata, hogy az MNL-ben folytatott ügyfélszolgálati munkafolyamaton kívüli elektronikus iratkezelést és ügyintézését magasabb szintre emeljük, ennek keretében tervezzük a jelenleg használt elektronikus aláírások mellé a minősített tanúsítványon alapuló fokozott elektronikus aláírások a közép- és felsővezető szinten történő bevezetését. Az ügyfélszolgálati munkán kívüli elektronikus munkamenet egységesítését is célul tűztük ki, mely még hatékonyabbá és átláthatóbbá teszi az MNL belső ügyintézési folyamatát.

A 2021-es év elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó további fontos feladata, hogy az MNL-ben dolgozó munkatársak készség szinten elsajátítsák az ügyirat kezelő rendszer használatát, ennek érdekében minden érintett szervezeti egységre kiterjedő rendszeres oktatásokat tervezünk, illetve fejlesztjük a meglévő elektronikus tananyagokat (videók, tesztek).

A belső ügyviteli képzések szervezésénél a járványügyi helyzetre való tekintettel fokozottan előtérbe kerül az e-learning rendszer és egyéb online eszközök használata. Részletesebb igényfelmérésekkel és után követéssel kívánjuk biztosítani, hogy a tananyagfejlesztések és a belső képzések minél aktuálisabbak, a célcsoportok igényeihez minél pontosabban igazítottak legyenek. A belső képzések szervezésébe minél szélesebb körűen kívánunk szakmai partnereket bevonni, előadóként és együttműködő szervezetként egyaránt.

2021-ben szeretnénk bevezetni egy új, belső képzési formát az iratkezelési feladatot ellátó munkatársak, valamint az új belépők részére, amely a megszerzett tudás szint felméréssel zárul, annak érdekében, hogy mérni tudjuk munkánk eredményességét és a kollégák kompetenciáit.

Az ügyfélszolgálati helpdesken keresztül támogatói segítségnyújtással kapcsolatos feladatainkat változatlan formában látjuk el.

Az MNL kiemelt fontossággal kezeli a személyesen megjelenő ügyfeleit, ezért az Ügyfélszolgálati Főosztály látja el az Országos Levéltár ügyfélfogadással kapcsolatos feladatait is, ennek keretében az állampolgárok célzott tájékoztatást kérhetnek személyesen, telefonon vagy akár e-mailen keresztül.

A szervezeti egységünk feladatkörébe tartozó szabályzatok, eljárásrendek, egységes iratsablonok, iratkezelési segédletek folyamatos naprakészségének biztosításával kapcsolatos munka az idei évben is tovább folytatódik, ezzel megteremtve az MNL-ben folyó hatékony és magas szintű szakmai munka alapját.

Belső képzések szervezésénél a költséghatékonyság és a széles körű használhatóság érdekében még nagyobb hangsúlyt kívánunk fektetni az e-learning rendszer és egyéb online eszközök használatára és azon belül is az interaktivitást lehetővé tevő módszerek használatára, mint pl. önellenőrző tesztek, fórumok működtetése. Részletesebb igényfelmérésekkel és utánkövetéssel kívánjuk biztosítani, hogy a tananyagfejlesztések és a belső képzések minél aktuálisabbak, a célcsoportok igényeihez minél pontosan igazítottak legyenek.

A belső képzések szervezésébe minél szélesebb körűen kívánunk szakmai partnereket bevonni, előadóként és együttműködő szervezetként is. A belső képzéseket a fenntartó minisztériumi céltámogatás függvényében tudunk majd konkrétan tervezni. A megújult Felnőttképzési tv. adatszolgáltatási rendszer hiánytalan betartása és a

képzésében résztvevők elköteleződésének érdekében, a képzésszervezési folyamatok fejlesztése, adminisztráció automatizálása indokolt.

Tervezzük, hogy az iratkezeléssel foglalkozó kollégák és a ScopeArchive, Poszeidon felhasználók a képzésekben való részvétele tudásellenőrzéssel záruljon, annak érdekében, hogy mérni tudjuk munkánk eredményességét és a kollégák kompetenciáit, a nem elégséges ismeretek hiányában a szakrendszerek, illetve külső ügyfelekkel, kutatókkal a kapcsolattartásukat korlátozzuk a szükséges ismeretek elsajátításáig. Az új belépőknek kötelező és vizsgaköteles belépési csomagot tervezünk kidolgozni.

Külső képzések szervezésénél több, célcsoport és probléma specifikusabb képzést tervezünk indítani, vegyes oktatási módszerrel, melyben az elméleti ismereteket e-learning módszerekkel kívánjuk átadni és csak a gyakorlati és konzultációs alkalmakat tervezük személyes jelenléti formában. 2021-ben szeretnénk a Papírrestaurátor képzést teljes körűen előkészíteni annak érdekében, hogy azt 2022-ben indíthassuk.

Annak érdekében, hogy minél szélesebb kört meg tudjunk szólítani és az intézménynek bevételt jelentő online tartalmakat is tudjunk értékesíteni szükséges, hogy egy olyan funkciót fejlesszünk vagy az MNL portálon vagy egy újonnan létrejövő portálon, melyen webshop jelleggel tudjuk a tartalmakat értékesíteni.

Tervezett belső képzések (bejelentés kötelesek):

Új belépőknek alapsomag – Levéltári rend, szabályzatok, eljárásrendek, MIR, Poszeidon használat

Vegyes oktatási formában, e-learning és workshopok, személyes jelenléti képzések (ha a jelenléti képzést a járványügyi intézkedések lehetővé teszik):

- Előadói, tananyagszerzői kompetenciák fejlesztése
- Minőségirányítási rendszer működtetése
- Levéltár-pedagógia
- Állományvédelem, reprográfia
- Iratkezelés felügyelet – SIP csomagok kezelése
- Gazdasági ügyintézők továbbképzése
- ScopeArchive használat és kutatószolgálat, levéltári nyilvántartások
- Poszeidon használat és ügyfélszolgálat

Szakmai nap „konferencia” jellegűen:

- Főbb iratkezelő szoftverek, elektronikus aláírások, vezetői információs rendszerek, csoportmunkát támogató szoftverek, szoftverrobotok és egyéb informatikai megoldások ismertetése – 4 alkalommal
- Jelentősebb iratkezelést, elektronikus ügyintézkést érintő projektek ismertetői – 1 alkalommal
- Iratkezelés felügyelet – iratkezelést érintő jogszabályi változások – 4 alkalommal
- TŰK - Titkos iratok kezelése az MNL-ben
- további szakmai napok igényfelmérések alapján

Tervezett külső képzések:

Szakmai nap „konferencia” jellegűen:

- Levéltári iratkezelés ellenőrzési tapasztalatok, jó gyakorlatok két alkalommal
- Selejtezés, levéltári átadás aktuális kérdései két alkalommal
- Iratkezelő és vezetői információs rendszerek, mint a vezetői döntéstámogatás eszközei 1 alkalommal
- Elektronikus aláírások, hitelesség egy alkalommal
- Levéltár-pedagógia – módszerek, jó gyakorlatok 3 alkalommal
- Megyei tagintézményi szervezési együttműködéssel oktatási intézmények iratkezelésére vonatkozó speciális iratkezelési ismeretek
- Csongrád-Csanád Megyei Földhivatallal karöltve tervezünk belső képzést a földhivatali iratanyag kezelése, a nagyobb mérvű kikeresések intézése kapcsán
- Hetediziglen családtörténeti projekt keretében végzett munkafolyamataink online térbe helyezését
- Győr-Moson-Sopron Megye Kormányhivatalával közösen konferenciát szervezünk az elektronikus közigazgatás új lehetőségeiről, a Győri Tankerületi Központ, valamint a Szakképzési Centrum támogatásával az iskolatitkárok

Bejelentés köteles – tanfolyam jellegűen:

- Elektronikus ügyintézés 1 alkalommal
- Iratkezelő, irattáros 1 alkalommal
- Pedagógus továbbképzés keretében Levéltár pedagógiai témák 1 alkalommal

Engedélyköteles

- Levéltári asszisztens, iratkezelő irattáros (korábbi OKJ Segédlevéltáros) 1 alkalommal

A külső képzések oktatási tartalmait belső használatra is közzétesszük.

Tervezett külső, felsőoktatási képzések

- Nemzeti Közszerológáti Egyetem – Közszerológáti információ- és iratmenedzsment szakirányú továbbképzési szak – tematika megújítása
- Miskolci Egyetem – Gazdasági szervek elektronikus iratkezelése szakirányú továbbképzési szak – új képzés indítása

Határon túli képzések, szakmai kapcsolatok ápolása

A járványhelyzet függvényében lehetséges majd ennek a tervezése, de a kapcsolattartást fontos fenntartani, ápolni, ezért, ha máshogyan nem, online formában szükséges megvalósítani.

A módszertani, minőségirányítási terület tervezett szakmai tevékenysége:

A 2019-ben megkezdett intézményi projekt eredményeként 2020-ban elkészült szakmai minőségirányítási rendszert (MIR) hivatalosan be kell vezetni. A bevezetés legfontosabb formai feltétele, a MIR vezető kinevezése 2020-ban teljesült, mivel azonban a szervezet mérete és tagoltsága miatt az MNL helyi MIR megbízottakat is kijelölt, az ő kinevezésüket is rögzíteni kell az ún. „Vezetői nyilatkozatban”. Vezetői nyilatkozat aláírása (főigazgató) és kiadása jelenti a MIR hivatalos intézményi bevezetését. Az aláírást követő három hónap dokumentált működést követően végezhető el az első, intézményen belüli audit.

Tervezett operatív szintű Minőségbiztosítási feladatok

2021. folyamán: 2021.01.31-ig:

- Általános rendszerismereti oktatás a szervezet valamennyi munkatársa részére
- Belső auditorok képzése, vizsgáztatása.
- A Minbirt projekt II. ütemét, egyúttal a teljes projektet lezáró teljesítésigazolás kiadása és a szerződésben rögzített vállalkozói díj kifizetése a külső Tanácsadó számára

2021.01.31-ét követően:

Folyamatfejlesztés:

- A MIR munkacsoportok által elkészített folyamatleírások második körös véleményezése a helyi MIR megbízottak bevonásával.
- A véleményezett folyamatok áttekintése, megbeszélése az intézményi MIR munkacsoportban, a folyamatleírások véglegesítése. A véleményezés-módosítás-újra véleményezés a tapasztalat szerint 3–4 körös egyeztetési eljárást jelent folyamatonként, a 46 elfogadott levéltári munkafolyamatra vonatkozóan.
- Folyamatleírások alapján folyamatábrák megrajzolása, a kialakult ábrák alapján a folyamatok újra egyeztetése, véglegesítése.

ISO 9001 Minőségirányítási rendszer kialakítása

- A MIR megbízottak munkaköri leírásának kiegészítése a MIR feladatokkal, a Jogi főosztály által javasolt munkajogi konstrukcióban
- A Minőségirányítási Kézikönyv és kapcsolódó minőségirányítási dokumentumok jogi normakontrollja
- Minőségirányítási rendszerhez szükséges nyilvántartások véglegesítése
- Az elkészült intézményi MIR portál véglegesítése, integrálása az MNL informatikai rendszerébe, testüzemi használatának megkezdése. A teszteredmények alapján a felület módosítása, továbbfejlesztése.
- Minőségirányítási rendszerhez szükséges formanyomtatványok elkészítése, illetve véglegesítése
- Belső audit lefolytatása
- Feltárt hiányosságok kezelése, javaslatok beépítése a rendszerbe.
- A szabványban meghatározott Vezetőségi átvizsgáló értekezlet lefolytatása

A módszertani terület az elmúlt években megszokott módon 2021. folyamán is szorosán együttműködik a képzési szakterülettel, a képzési feladatok tervezésében való közreműködéssel, a tananyagok előkészítésével és lektorálásával támogatva a képzési munkát.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2021-ben is ellátja a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Munkatársaink, Csízi István, Káli Csaba, Kovács Melinda, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működnek közre.

A Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója látja el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenctagú szakmai testületben az elnökön kívül két főt ad az MNL (Mikó Zsuzsanna). A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként (Farkasová Andrea).

Budapest, 2021. március 01.

Dr. habil. Szabó Csaba
főigazgató